

4 Överväganden och förslag

4.1 Samlat grepp för statlig infrastruktur

Förslag: Staten skall som ägare tydligt uttala en övergripande riktlinje om att statliga verk och statligt ägda bolag skall verka i den anda och riktning som IT-propositionen anger. Riktlinjen skall ange att statliga verk och bolag som förfogar över infrastruktur som kan användas för att bygga ut elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet, i enlighet med de förutsättningar de verkar inom, skall ta sin del av samhällsansvaret för att riksdagens mål om att hushåll och företag i alla delar av Sverige bör få tillgång till sådan IT-infrastruktur uppfylls.

Beträffande Banverket och Vägverket skall det uttryckligen anges i deras instruktioner att de vid sidan av sina sektorsansvar även skall verka för att uppfylla det IT-politiska målet, särskilt med avseende på tillgänglighet genom att utnyttja den statliga infrastruktur som verken förfogar över. Banverkets och Vägverkets årsredovisningar skall innehålla uppgifter om hur de har verkat för att genomföra det IT-politiska målet, särskilt med avseende på tillgänglighet. Alla statliga verk och bolag bör dessutom redovisa hur de levt upp till den övergripande riktlinjen om att dessa skall verka i den anda och riktning som IT-propositionen anger.

IT-propositionen Ett informationssamhälle för alla (prop. 1999/2000:86) fastslog ett antal mål rörande tillgänglighet som handlar om att hela Sverige och alla medborgare måste få tillgång till den nya tekniken. Målet enligt propositionen, som riksdagen antagit, är att hushåll och företag i alla delar av Sverige inom de närmaste åren bör få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Det innebär en hög målsättning vad gäller att nå

alla geografiska delar av Sverige liksom att nå alla grupper av medborgare oavsett eventuella handikapp, kön, etnisk bakgrund eller andra förutsättningar. Genom IT-propositionen tolkar jag regeringens tydliga ställningstagande att staten har ett övergripande ansvar för att hela landet och alla medborgare får möjlighet att ta del av den nya informationstekniken.

För det krävs IT-infrastruktur, vilket också staten aktivt medverkat till att stimulera tillkomsten av bl.a. genom ekonomiskt stöd till kommuner för anläggande av områdesnät, ortssammanbindande nät och stomnät.

Tillsammans med ett av regeringens allmänpolitiska mål, *att hela Sverige skall växa*, så ger det IT-politiska målet med dess inriktning en klar vägledning över hur informationstekniken skall användas för att hålla ihop landet och utveckla alla medborgares möjlighet att verka och leva ett fullgott liv.

För en fortsatt positiv utveckling av IT-branschen i Sverige är det viktigt att IT-politiken är tydlig, stabil och långsiktig. Det finns därför all anledning att stå fast vid IT-propositionens mål och verka i propositionens riktning även om utvecklingen inom IT-området gått betydligt långsammare än förväntat på grund av det marknads-mässiga läget.

I det perspektivet har denna utredning att fundera över på vilket sätt andra statliga aktörer kan bidra till att uppfylla de av regeringen fastlagda IT-politiska målet och inriktningarna.

Jag vill betona vikten av att alla delar av staten agerar i samklang med det IT-politiska målet. Alla myndigheter, verk och bolag har ett ansvar att verka i riktning med dessa mål och inriktningar. Alla myndigheter, verk och bolag har också egna behov av stöd-funktioner som bygger på informationstekniken. Vissa verk och bolag har därutöver behov av egen infrastruktur medan andra enbart köper tjänster av skilda slag.

Det är viktigt att påpeka att då dessa instanser beslutar om inriktning, strategi eller rent operativa frågor rörande sina företags-specifika IT-satsningar, att man också funderar över hur de egna besluten påverkar det IT-politiska målet. Strävan bör hela tiden vara att de egna besluten samverkar med och påskyndar genomförandet av det IT-politiska målet.

Det gemensamma uppdraget är att alla skall bidra till att det IT-politiska målet så snabbt som möjligt kan uppnås.

På grund av det besvärliga marknadsläget för IT-branschen har dock utvecklingen ej gått så fort som staten önskat. Det finns

därför anledning att diskutera vilka insatser som måste till för att driva utvecklingen vidare i den riktning som IT-propositionen angav.

Några sådana insatser rör det staten själv kan bidra till genom de statliga myndigheterna, verken och bolagen. Dessa kan och skall naturligtvis, enligt min mening, i sin verksamhet verka för att underlätta så att det IT-politiska målet uppfylls. Det vilar därför på dessa att bidra till att utbyggnaden av IT-infrastruktur underlättas.

Jag anser därför att statliga verk och helstatliga bolag som berörs bör få ett ansvar för att verka i riktning mot att det IT-politiska målet genomförs. I regeringens proposition Lag om elektronisk kommunikation, m.m. (prop. 2002/02:110) anges i avsnittet om politiska mål (avsnitt 7) följande:

Det IT-politiska beslut som fattades år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256) anger att det IT-politiska målet skall vara att Sverige som första land blir ett informationssamhälle för alla. Målet täcker hela det IT-politiska området vilket gör att det avser ett bredare område än det som enbart handlar om elektronisk kommunikation. De prioriterade uppgifterna avser tre områden: tillit, tillgänglighet och kompetens. De första två, tillit och tillgänglighet, handlar till största delen om teknik och elektroniska kommunikationsnät. Det tredje området, kompetens, är av annan karaktär. Genom dessa områden kan regeringen påverka användningen av IT.

Under begreppet tillit i det IT-politiska målet ryms frågor om säkerhet och personlig integritet. Inriktningen avseende tillit är att regler och system på IT-området bör vara sådana att de skapar förtroende genom att vara säkra, förutsebara, teknikneutrala, och skydda individens integritet samt vara internationella. Ansvaret för informationssäkerheten ligger hos de myndigheter, företag och organisationer som har det normala verksamhetsansvaret.

En viktig del i det IT-politiska målet är tillgänglighet. Det IT-politiska målet innefattar en bedömning om att hushåll och företag i alla delar av landet inom de närmaste åren bör få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Detta skall i första hand ske i marknadens regi. Bedömningen är vidare att staten dock har ett övergripande ansvar att se till att IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet finns tillgänglig i hela landet. Konkurrensneutralitet och mångfald på näten skall främjas genom statliga insatser och regler. Statens övergripande ansvar kommer till direkt uttryck genom särskilda ekonomiska stödåtgärder för bredband i glest befolkade delar av landet.

Det är dock självklart att den kärnverksamhet som respektive verk eller bolag är satt att sköta i första hand skall utföras på ett professionellt, effektivt och oklanderligt sätt. Uppfyllandet av det

IT-politiska målet måste givetvis ske på ett sådant sätt att den egna kärnverksamheten inte äventyras.

De beslut som dessa aktörer tar med anknytning till IT-området skall tillgodose deras egna behov. Men det är många gånger, för att inte säga ofta, förenligt med den egna kärnverksamheten att vidga perspektivet till att även omfatta IT-utvecklingen i stort.

För de statliga verken Svenska kraftnät, Banverket och Vägverket samt för bolagen Teracom och Vattenfall är det min uppfattning att dessa på ett betydande sätt kan bidra till att snabba på uppbyggnaden av en effektiv, allmän infrastruktur i hela landet.

Det görs också i varierande omfattning av de statliga verken och bolagen, där bland annat Svenska kraftnät har fått särskilda direktiv att bygga ut en allmänt tillgänglig IT-infrastruktur. Men det finns också inslag av kritik som riktats mot de statliga aktörerna över att de inte agerat på ett sådant sätt som gynnar IT-utvecklingen i stort, utan låtit egenintresset styra på ett omotiverat sätt. Huruvida denna kritik är relevant eller ej har vi inte närmare studerat, utan kan mer konstatera att sådan kritik förekommer.

4.1.1 Statens ägarpolitik och det IT-politiska målet

I utredningsuppdraget ingår att jag skall föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena.

Den nuvarande ägarpolitiken

Regeringen lämnar varje år en redovisning av förvaltningen av företag med statligt ägande samt en redogörelse för företagets verksamhet, resultatutveckling m.m. till riksdagen. Senast skedde detta genom regeringens skrivelse 2003 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2002/03:120). I bilaga till skrivelsen anges bl.a. följande om statens ägarpolitik. Regeringen har värdeskapande som övergripande mål. Många av företagen har en stark marknadsposition inom viktiga sektorer, bl.a. i fråga om infrastruktur av olika slag. Målet att skapa värde tydliggör kraven på effektivitet, lönsamhet och utvecklingsförmåga.

Det framgår vidare av regeringens skrivelse med redogörelse för statligt ägande 2003 att företag med statligt ägande i princip kan delas in i två grupper, de som verkar med marknadsmässiga villkor och krav samt företag som främst har särskilda samhällsintressen att infria. Utvärderingen av de sistnämnda företagen blir därmed mera komplex, anges det.

Beträffande uppdragets mål och förutsättningar anges i regeringens skrivelse följande. Uppdraget är att professionellt förvalta de tillgångar de statligt ägda företagen utgör. Målet är att skapa värde för ägarna, det svenska folket. De konkurrensutsatta statligt ägda företagen skall ges samma förutsättningar och har samma krav på sin verksamhet som andra aktörer. Ett antal statligt ägda företag har främst till uppgift att infria särskilda samhällsintressen. I dessa företag skapas värde främst genom den samhällsnytta företagen åstadkommer.

Om ägarförvaltningens ramverk och verktyg anges i regeringens skrivelse följande. Aktiebolagslagen ger ramen för företagen och i bolagsordningen anges företagets allmänna inriktning. Styrelserna har fullt ansvar för företagets verksamhet. Företagens särskilda uppdrag beslutas av riksdagen, regleras i lag eller i avtal mellan företaget och staten. För att få till stånd en enhetlig förvaltning ger regeringen riktlinjer för extern rapportering, anställningsvillkor m.m. Regeringskansliet värderar fortlöpande styrelsernas prestationer och hanterar de ägarfrågor som uppkommer.

Om regeringskansliets ägarförvaltning anges i regeringskrivelsen bl.a. att statens medel och dess övriga tillgångar enligt 9 kap. 8 § regeringsformen står till regeringens disposition. Enligt 9 § samma kapitel skall riksdagen fastställa grunderna – i den omfattning som behövs – för förvaltningen av statens egendom och förfogandet över den. Detta är det förvaltningsmandat regeringen har för förvaltningen av företag med statligt ägande. Detta innebär att regeringen skall höra riksdagen vid väsentliga ändringar av företagets inriktning, utspädning av ägandet, kapitaltillskott, bolagisering, samt försäljningar och köp av aktier.

Vidare anges i skrivelsen att enligt 7 kap. 5 § regeringsformen har statsministern givit näringsministern ansvaret i frågor som gäller statens företagsägande och som ställer krav på en enhetlig ägarpolitik eller avser styrelsenomineringar.

Regeringen har från och med årsskiftet 2002/03 samlat resurser och kompetens för förvaltningen av det statliga ägandet inom en särskild ägarenhet på Näringsdepartementet. Regeringskansliet har

i uppdrag att aktivt följa och förvalta statens tillgångar så att värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och – i de fall det är aktuellt – de särskilda samhällsintressena uppfylls. I de fall företagen har särskilda mål förutom ekonomiskt värdeskapande följs dessa upp särskilt. Inom ägarförvaltningens uppdrag ryms även att utveckla och implementera regeringens ägarpolicy och de verktyg som står till ägarens disposition i samtliga företag med statligt ägande, anges det vidare i skrivelsen.

Några viktiga policyfrågor behandlas särskilt i regeringens skrivelse. Således anges att Sverige skall gå i spetsen för omställningen till en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling. Det svenska jämställdhetsarbetet skall vara framgångsrikt och en internationell förebild. I vissa frågor har alla företag ett stort ansvar att ta, inte minst företag med statligt ägande, anges det vidare. Bland dessa frågor nämns att de statliga företagens ledningar och styrelser bör vara ett föredöme i jämställdhetsarbetet, arbetet med mångfald och arbetet med att minska sjukfrånvaron på arbetsplatser. Bland dessa frågor nämns även om statliga företag i IT-samhället. Därvid hänvisas till det IT-politiska målet. Det anges att regeringen anser att IT är ett redskap som underlättar möjligheterna att nå mål inom ett antal angelägna områden, bl.a. tillväxt och sysselsättning, regional utveckling, mångfald och för att nå ett hållbart samhälle. Företagen med statligt ägande utgör en stor del av den inhemska företagssektorn och därmed kommer också dessa företags utveckling på IT-området att vara viktigt för svensk tillväxt och bidra till fler jobb och ökad produktivitet. Många företag med statligt ägande har enligt skrivelsen en väl utvecklad IT-strategi, t.ex. Statens Järnvägar AB, Statens Bostadsfinansierings AB och Luftfartsverket. Som ägare, anges det, handlar det om att försäkra sig om att företagen skapar de bästa förutsättningarna för att vara konkurrenskraftiga på de marknader de verkar.

Utöver detta har regeringen beslutat om vissa riktlinjer i frågor som rör incitamentsprogram, anställningsvillkor och den externa ekonomiska rapporteringen för företag med statligt ägande.

Bland företag med marknadsmässiga krav finns Vattenfall AB. Bland företag med särskilda samhällsintressen uppräknas Affärsverket svenska kraftnät och Teracom AB.

En policy för att verka för det IT-politiska målet och för att upplåta utrymme för allmän IT-infrastruktur

Av redogörelsen ovan framgår att det IT-politiska målet redan i dag omnämns bland vissa viktiga policyfrågor för företag med statligt ägande.

För att tydligt markera från statens sida att det IT-politiska målet skall uppnås och att detta är ett ansvar för alla statliga verk och bolag bör därför staten som ägare i en övergripande riktlinje tydligt uttala sin vilja att dessa skall verka i den anda och riktning som IT-propositionen anger.

Riktlinjen skall särskilt ange att statliga verk och bolag som förfogar över infrastruktur som kan användas för att bygga ut elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet, i enlighet med de förutsättningar de verkar inom, skall ta sin del av samhällsansvaret för att riksdagens mål om att hushåll och företag i alla delar av Sverige bör få tillgång till sådan IT-infrastruktur uppfylls.

Detta är således en policy för alla statliga aktörer som utgör en policyfråga av allmän och samhällsövergripande natur. Den kan behandlas på motsvarande sätt som det IT-politiska målet behandlas i dag. Jag föreslår därför att staten i detta sammanhang som ägare tydligt uttalar sin vilja att statliga verk och statligt ägda bolag skall verka i den anda och riktning som IT-propositionen anger och att det därvid preciseras att de skall ta sin del av samhällsansvaret för att riksdagens mål om att hushåll och företag i alla delar av Sverige bör få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet uppfylls.

Beträffande Banverket och Vägverket, som förfogar över sådan infrastruktur som är särskilt lämplig för att anlägga ny IT-infrastruktur, föreslår jag att det uttryckligen anges i deras instruktioner att de vid sidan av sina sektorsansvar även skall verka för att uppfylla det IT-politiska målet, särskilt med avseende på tillgänglighet genom att utnyttja den statliga infrastruktur som verken förfogar över.

Banverkets och Vägverkets årsredovisningar skall innehålla uppgifter om hur de har verkat för att genomföra det IT-politiska målet i enlighet med uppdraget enligt instruktion och regleringsbrev. Alla statliga verk och bolag bör dessutom redovisa hur de levt upp till den övergripande riktlinjen om att dessa skall verka i den anda och riktning som IT-propositionen anger på

motsvarande sätt som sker beträffande jämställdhetsarbetet, arbetet med mångfald och arbetet med att minska sjukfrånvaron på arbetsplatser.

4.2 Kanalisationsutrymme

Förslag: De statliga aktörerna Banverket, Vägverket samt Teracom och Vattenfallsbolagen bör upplåta sin infrastruktur såsom vägbankar, banvallar, master m.m. till operatörer som vill anlägga allmänna kommunikationsnät enligt lagen om elektronisk kommunikation.

Det skall klargöras i Banverkets och Vägverkets instruktioner att upplåtelse av kanalisationsutrymme för sådana syften är en del av deras verksamhet:

- För upplåtelse av utrymme skall dessa aktörer ta ut en marknadsmässig ersättning. Det är dock viktigt att fastslå att upplåtelsen inte görs i vinstsyfte.
- Förfrågan från marknadens operatörer bör endast nekas om det fysiska kanalisationsutrymmet redan är fullt utnyttjat eller att närvaron av utomståendes ledningar negativt kan inverka på det statliga företagens kärnverksamhet, i synnerhet avseende funktion, säkerhet eller kvalitet.
- Banverket och Vägverket skall årligen lämna en samlad rapportering till Näringsdepartementet om förfrågningar från operatörer om att nyttja verkens infrastruktur för att dra fram ledningar eller anlägga radioantennar.

Bolagsordningen för Vattenfall AB bör ändras för att modernisera terminologin i enlighet med vad som gäller inom området för elektronisk kommunikation. I bolagsordningarna för de lokala Vattenfallsbolagen och Teracom bör särskilt anges att bolagen som föremål för sin verksamhet även får utnyttja sin infrastruktur för upplåtelse av utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät.

Inom en spåranläggning skall inte utan tillstånd få dras ledning för elektroniska kommunikationsnät eller utföras arbeten på en redan dragen ledning, om ledningen tillhör eller skall tillhöra någon som inte har tillstånd att driva spåranläggningar, spårtrafik eller särskild trafikledningsverksamhet. Sådant tillstånd skall dock inte erfordras om ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144) har

beviljats för ledningen och anmälan om arbetet har gjorts hos spårinnehavaren. Järnvägsinspektionen skall besluta om sådant tillstånd. Bedrivs ledningsarbete utan erforderligt tillstånd eller i strid med meddelade villkor skall kronofogdemyndighet kunna besluta om särskild handräckning enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Den statliga infrastrukturen i form av vägar, järnvägar och kraftledningsgator kan enligt vad som redogjorts för i detta arbete i många fall med fördel användas för att anlägga elektroniska kommunikationsnät. För utredningens syfte är det framförallt tillgängligheten till denna IT-infrastruktur som är av intresse. Banverkets banvallar och Vägverkets vägbankar kan i många fall användas för kanalisation till sådana nät. När det gäller kraftledningsgator är det framförallt de lokala näten som i många fall lämpar sig för upplåtelse av kanalisation. När det gäller Svenska kraftnäts stamnät är detta däremot av tekniska skäl mindre lämpligt att använda för upplåtelse till utomstående aktörer för att anlägga elektroniska kommunikationsnät. Det är således i allmänhet de fyra regionala dotterbolagen Vattenfall Norrnät, Vattenfall Västrnät, Vattenfall Östrnät och Vattenfall Sveanät som berörs. Även Teracom's infrastruktur i form av radiomaster för utsändning i marknät av ljudradio och TV kan användas för att upplåta kanalisationsutrymme till andra. Givetvis måste därvid i första hand tillses att den egna verksamheten får plats.

Denna infrastruktur utgör, enligt min mening, ett utmärkt s.k. kanalisationsutrymme och utgör därmed en viktig resurs för att möjliggöra att IT-näten snabbt och till låga kostnader kan byggas ut över hela landet.

Redan i dag nyttjas dessa infrastrukturer som kanalisationsutrymme i stor utsträckning. Det finns dock en skillnad i synsätt mellan de statliga aktörerna huruvida infrastrukturen upplåts till externa operatörer eller enbart för eget internt bruk.

Teracom och Vattenfall är statligt ägda bolag. Beträffande bolagsordningar framgår av 2 kap. 4 § första stycket 3 aktiebolagslagen (1975:1385) att bolagsordningen skall ange bl.a. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art. Om bolaget skall bedriva ekonomisk verksamhet måste bolagsordningen ange den ekonomiska verksamhetens huvudsakliga art. Verksamhetens art inkluderar ett krav på specificering. Bolagsordningen bör ange den eller de

rörelsegrenar inom vilka bolaget skall utöva sin verksamhet. Alternativt kan bolagsordningen ange vilka produkter eller tjänster som är aktuella.¹

Syftet med verksamheten i ett aktiebolag är i allmänhet att bereda vinst åt aktieägarna. I 12 kap. 1 § aktiebolagslagen anges att utbetalning till aktieägarna av bolagets medel får ske endast enligt bestämmelserna om vinstutdelning, förvärv av egna aktier, utbetalning vid nedsättning av aktiekapitalet, reservfonden eller överkursfonden och utskiftning vid bolagets likvidation. Vidare anges i samma lagrum att om bolagets verksamhet helt eller delvis skall ha annat syfte än att bereda vinst åt aktieägarna, skall bolagsordningen innehålla bestämmelse om användning av vinst och behållna tillgångar vid bolagets likvidation. Bolagsordningen kan i dessa fall innehålla bestämmelser som utesluter eller minskar aktieägarnas möjlighet att få utdelning.² Syftet kan i stället för att generera vinst vara av politisk art. Att verka i riktning mot att det fastlagda IT-politiska målen och inriktningarna genomförs kan vara ett sådant syfte som i så fall skall anges i bolagsordningen. Detta bör därutöver i så fall preciseras närmare, exempelvis genom att ange att verksamheten skall bestå i att upplåta utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet och att verksamheten i den delen inte skall bedrivas i vinstsyfte.

Bolagsorganen såsom stämman, styrelsen och verkställande direktören får inte vidta åtgärder för ändamål som uppenbart är främmande för bolagets verksamhet eller för verksamhetens syfte.

Utredningen har uppfattat att värdeskapande är det övergripande målet med ägarpolitiken för statliga företag. Såsom har redovisats i avsnitt 4.1.1 ovan finns det statliga företag vars verksamhet är avsedd att skapa värden genom att tillgodose särskilda samhällsintressen. Exempel på detta är Teracom AB, med avseende på den verksamhet som består i distribution av rundradio. Ett annat sådant bolag är Apoteket AB.

Teracom och de lokala Vattenfallsbolagen tillhandahåller redan i dag kanalisationsutrymme för IT-infrastruktur. Nuvarande bolagsordningar hindrar dem således inte att verka för att det IT-politiska

¹ Bolagsordning, Kristiansson m.fl., Göteborg 2002, sid. 24, med hänvisning såvitt avser krav på angivande av den ekonomiska verksamhetens huvudsakliga art till SOU 1941:9 sid. 62 och prop. 1944:5 sid. 219 f. samt Rodhe sid. 28.

² Bolagsordning, Kristiansson m.fl., Göteborg 2002, sid. 25.

målet om tillgänglighet uppnås och tillgodose de samhällsintressen som finns i detta.

Jag anser därför att det i dagsläget är lämpligast att stanna vid att föreslå att regeringen utfärdar en generell policy som gäller för alla statliga verk och bolag. Skulle utvecklingen gå dithän att statliga bolag såsom Teracom och Vattenfallsbolagen blir mindre villiga att upplåta utrymme, trots att de har ledigt utrymme som går att använda för kanalisation utan att det hindrar den egna verksamheten, anser jag att man då bör ge dessa bolag i uppdrag att tillhandahålla sådant kanalisationsutrymme för att tillgodose samhällsintresset av en utbyggd IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i hela landet. En sådan verksamhet skall naturligtvis inte i första hand bedrivas med vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset och kräver därför förändringar i bolagsordningar för respektive bolag. Om en sådan åtgärd skulle anses nödvändig återfinns förslag i bilaga 10.

I bilaga 10 behandlas även vissa andra ändringar i bolagsordningarna för Vattenfallsbolagen och Teracom. Det är framförallt sådana ändringar som vi anser bör göras för att ge klarare signaler till bolagsledningarna och andra aktörer på marknaden. Bolagsordningen för Vattenfall AB bör ändras för att modernisera terminologin i enlighet med vad som gäller inom området för elektronisk kommunikation. I bolagsordningarna för de lokala Vattenfallsbolagen och Teracom bör särskilt anges att bolagen som föremål för sin verksamhet även får utnyttja sin infrastruktur för upplåtelse av utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät.

När det gäller Vägverket och Banverket är det min mening att staten, utöver ovan nämnda policy, tydligt skall uppdra åt dessa verk att upplåta kanalisationsutrymmen på konkurrensneutrala villkor till operatörer som vill anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät som är allmänt tillgängligt.

Jag har i föregående avsnitt föreslagit att det anges i de berörda verkens instruktioner att de skall verka för att det IT-politiska målet uppnås med särskild inriktning på den prioriterade uppgiften tillgänglighet. Detta bör framförallt innebära att verken utifrån sina utgångspunkter skall göra vad de kan, dock inom ramen för en fri marknad med de stödåtgärder som riksdag och regering har beslutat om, för att hushåll och företag i alla delar av landet inom de närmaste åren bör få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet.

Det är viktigt att markera att upplåtelse av kanalisationsutrymmet skall ske för operatörer som anlägger just ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, som gagnar det IT-politiska mål som riksdagen fastlagt. I lagen om elektronisk kommunikation benämns sådana nät bara som allmänna kommunikationsnät. Upplåtelsen skall ske på icke diskriminerande villkor. Operatörer som vill anlägga slutna eller privata nät, såsom exempelvis företags-specifika nät, skall inte ha denna rätt. I de fall en operatör vill nyttja den statliga infrastrukturen även för sådana nät får detta bli en fråga helt förutsättningslöst mellan de två parterna, staten eller ett statligt bolag å ena sidan och den externa operatören å den andra, genom en normal affärssuppgörelse.

Ekonomisk ersättning

Det är rimligt att anta att de statliga verken kan komma att drabbas av extra kostnader för att man upplåter plats i sin infrastruktur. Dessa kostnader kan vara av arten planeringskostnader, ökade underhållskostnader, ökade kostnader vid eget arbete i infrastrukturen där hänsyn måste tas till de ledningar som finns i tex. en vägbank.

Vid upplåtelse av plats för kanalisation eller ledning skall därför verken kunna få ersättning för de kostnader de drabbas av.

Denna ersättning kan antingen vara kostnadsbaserad eller marknadsmässig.

En kostnadsbaserad prissättning skall enbart täcka de merkostnader som verket drabbas av, inte mer. Fördelen med den principen är att staten inte belastar den tillkommande IT-infrastrukturen med högre kostnader än vad som verkligen uppstår, vilket torde hålla nere den totala kostnadsbilden.

Nackdelen är att det inte finns någon objektiv korrekt bild över vad de verkliga kostnaderna är. Indirekta kostnader för planering, administration m.m. är inte enkelt definierbara. Likaså kan framtida merkostnader i form av ökade underhållskostnader och ökade kostnader vid ombyggnationer på grund av att det ligger främmande ledningar i den egna infrastrukturen bli svåra att påvisa i förväg. Det finns därför en uppenbar risk att vi får en återkommande debatt kring vilka kostnader som statens aktörer kan ta ut för att täcka sina kostnader.

Vid en marknadsmässig prissättning avgörs ersättningen på rent kommersiell grund, oavsett vad de verkliga kostnaderna är. Det kan innebära att staten kan göra en vinst på att upplåta plats för externa operatörer, vilket skapar ett ekonomiska incitament att aktivt bidra till att upplåta utrymme i sin underliggande infrastruktur.

Fördelen med en marknadsmässig prissättning är att man slipper en diskussion om vilka verkliga kostnader som staten drabbas av. Ur strikt konkurrensneutral synpunkt är en marknadsmässig prissättning att föredra eftersom man då inte riskerar att få kritik för att inte ta ut alla kostnader man verkligen har och därigenom slår undan benen för andra privata operatörer som har liknande kanalisationsutrymme.

Å andra sidan finns väldigt få privata aktörer som besitter den typ av underliggande infrastruktur vi här pratar om varför det till stor del är en akademisk frågeställning. Det är framförallt vad avser upplåtelse av master som det finns en betydande privat infrastruktur som kan konkurrera om att sälja kanalisationsutrymme.

Kostnadsbaserad prissättning har motsvarigheter i lagen om elektronisk kommunikation men gäller endast för företag med betydande inflytande på en bestämd marknad. Ersättning enligt ledningsrättslagen (1973:1144) och expropriationslagen (1272:719) utgår efter marknadsmässig grund vid värdering av intrångsersättning, t.ex. i fråga om avstående av mark. Utgångspunkten är härvid dock värdet av den mark som avstås. Det är inte fullt jämförbart med de upplåtelser av kanalisation som nu är i fråga.

En marknadsmässig ersättning torde innebära att kostnaden för en extern operatör är högre i tätare befolkade regioner än i glest befolkade sådana. Givetvis innebär upplåtelse att den statliga infrastrukturen utnyttjas effektivt, vilket är samhällsekonomiskt motiverat. Därtill kommer inte minst viktigt att ett sådant utnyttjande är resurseffektivt också ur miljöhänsyn. Även om det inte är enkelt att avgöra vilken prissättning som får den största effekten vad gäller att påskynda en utbyggnad av IT-infrastrukturen i hela landet, så överväger fördelarna vad gäller en marknadsmässig ersättning. Det förefaller sammantaget bäst att ersättningen för upplåtelse skall vara marknadsmässig.

En avgörande princip är dock att upplåtelse av kanalisationsutrymme inte görs i vinstsyfte utan med det klara och tydliga målet att så snabbt som möjligt underlätta att det övergripande IT-politiska målet om att hela landet; alla individer skall få möjlighet att ta del av informationssamhället genomförs. Syftet är att stimu-

lera tillkomsten av en allmän nyttinghet till gagn för hela landet. Syftet får aldrig bli att skapa en intäktskälla för de statliga verken.

Möjlighet att neka tillgång till infrastruktur

Det finns dock tillfällen då ett statligt verk måste kunna säga nej till att upplåta plats i sitt kanalisationsutrymme. Detta kan vara fallet då det fysiska utrymmet inte längre räcker till. Det ryms enbart ett visst antal ledningar i en banvall eller i en vägbank. Därefter måste naturligtvis verken kunna säga stopp. Det vore orimligt att begära att de statliga verken i alla lägen skall tillgodose att det finns möjlighet att förlägga ledning i deras infrastruktur. Ett sådant ställningstagande skulle kraftigt åsidosätta deras möjlighet att effektivt utföra sina primära uppgifter. Upplåtelse av kanalisationsutrymme skall därför enbart ske så länge fritt disponibelt utrymme finns. Vid bedömning av om det finns fritt disponibelt utrymme måste givetvis också hänsyn tas till framtida behov för den egna verksamheten.

Men det kan också finnas andra skäl än ren utrymmesbrist som gör att ett statligt verk skall ha rätt att neka tillträda till deras infrastruktur. Sådana skäl kan vara att den egna kärnverksamheten störs av förekomsten av andra operatörers ledningar i den egna infrastrukturen. Det får naturligtvis inte ske att t.ex. tågsäkerheten äventyras eller försämras p.g.a. att banvallen fylls med ledningar från andra operatörer. I sådana fall skall Banverket naturligtvis ha rätt att neka en operatör att nyttja verkets infrastruktur. Detta måste dock gälla i undantagsfall. Grundregeln skall vara att infrastrukturen skall öppnas upp för andra operatörer som vill anlägga ett allmänt tillgängligt nät.

I de fall Banverket eller Vägverket nekar plats skall detta motiveras på ett sakligt och tydligt sätt.

4.2.1 Bemyndigande

För att Banverket och Vägverket skall kunna upplåta infrastrukturen till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät erfordras att det finns ett bemyndigande i verkens instruktioner.

4.2.2 Banverkets instruktion

I 1 § förordningen (1998:1392) med instruktion för Banverket anges att Banverket är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar, sektorsansvar, för hela järnvägstransportsystemet. Banverket skall verka för att de transportpolitiska målen uppnås. I denna bestämmelse föreslår vi att det även anges att Banverket genom att utnyttja sin infrastruktur skall verka för att det IT-politiska målet uppnås, särskilt med avseende på tillgänglighet.

Enligt 5 § i instruktionen för Banverket får Banverket bedriva uppdrags-, uthyrnings- och försäljningsverksamhet som är förenlig med verkets uppgifter i övrigt. Vi föreslår att det i anslutning till detta även anges att Banverket får upplåta utrymme i statens spåranläggningar till operatörer. Sådana upplåtelser bör avse anläggande av allmänna kommunikationsnät enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Det bör däremot inte ske för att anlägga privata nät såsom företagsinterna nät, annat än för Banverkets egen verksamhet eller som behövs för annan järnvägsverksamhet. Vi föreslår därför att det anges i instruktionen att Banverket mot marknadsmässig ersättning får upplåta utrymme i statens spåranläggningar till operatörer för anläggande av allmänna kommunikationsnät enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

4.2.3 Vägverkets instruktion

I 1 § förordningen (1997:652) med instruktion för Vägverket anges att Vägverket är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar, sektorsansvar, för hela vägtransportsystemet.

Vägverket skall verka för att de transportpolitiska målen uppnås. I denna bestämmelse föreslår vi att det även anges att Vägverket genom att utnyttja sin infrastruktur skall verka för att det IT-politiska målet uppnås, särskilt med avseende på tillgänglighet.

Enligt 7 § i Vägverkets instruktion får Vägverket bedriva uppdrags-, uthyrnings- och försäljningsverksamhet som är förenlig med verkets uppgifter i övrigt. Vägverket får dessutom inom mark- och anläggningsområdet utföra uppdrag som rör vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar, parker samt vatten- och avloppsledningar och därmed jämförbara objekt. Vi föreslår att det i anslutning till detta, på motsvarande sätt som föreslås beträffande Banverket, även anges

att Vägverket mot marknadsmässig ersättning får upplåta utrymme i vägområden där marken ägs av staten eller innehåses med vägrätt till operatörer för anläggande av allmänna kommunikationsnät enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

4.2.4 Affärsverket svenska kraftnäts instruktion

Så vitt utredningsarbetet har kunnat visa så är det av tekniska i kombination med legala skäl inte möjligt för Affärsverket svenska kraftnät att upplåta kanalisationsutrymme i kraftledningsgatorna. Enda sättet att anbringa fiberoptiska ledningar i affärsverkets kraftledningar är genom att vira den runt ledningens topplina eller att byta den till en s.k. OPGW (Optical Ground Wire), en ny topplina som även innehåller en inspunnen optokabel. I bägge dessa fall är vår uppfattning att ledningen är att betrakta som en integrerad del av kraftanläggningen och måste då ägas av den som äger kraftanläggningen. Eftersom Svenska kraftnäts stamledningar innehåller så höga spänningar att fiberkabeln måste installeras som en integrerad del i den koncessionspliktiga elektriska starkströmsanläggningen bör detta enligt vår bedömning innebära att ellagstiftningen sätter ett hinder för att utomstående operatörer skall kunna dra ledningar i Svenska kraftnäts infrastruktur.

I andra fall kan det däremot vara möjligt att anbringa en optokabel genom att hänga den fritt under kraftledningens fasledningar, något som tillämpas av bl.a. Vattenfall. Då bör det med hänsyn till ellagstiftningen vara möjligt att upplåta kanalisationsutrymme i kraftledningen, med olika ägare av optofiberledning och kraftledning. En annan sak är att det kan fordra ändringar i ledningsrätter i förekommande fall.

Jag föreslår av dessa skäl inte att Svenska kraftnät skall upplåta sin infrastruktur som kanalisationsutrymme. Därmed föreligger det inget behov att förändra instruktionen till Svenska Kraftnät i detta avseende. Däremot återkommer jag i avsnitt 4.3.2 angående Svenska Kraftnäts instruktion.

4.2.5 Prövning av ledningsdragning i spåranläggning

Ändringar i järnvägssäkerhetslagen

Järnvägar upplåts i dag inte i samma utsträckning som vägar till utomstående aktörer för att anlägga elektroniska kommunikationsnät. Ändå förläggs i dag fiberkablar i banvallen på liknande sätt som sker i vägbankar. Över huvud taget innebär utnyttjandet av kraftledningsgator, vägbankar och banvallar att en befintlig infrastruktur utnyttjas på ett sätt som underlättar etableringen av fiberkablar. Ofta underlättas den därigenom i avsevärd utsträckning jämfört med om ledningen förläggs i obruten mark.

Utnyttjande av sådan infrastruktur gör dock att de särskilda krav som uppställs på huvudverksamheten enligt el-, järnvägs- och väglagstiftningen måste beaktas. För utnyttjande av vägområde finns en särskild bestämmelse i 44 § väglagen som reglerar förhållandet mellan en utomstående som vill dra fram ledningar och huvudverksamheten enligt väglagen. Väghållningsmyndighetens tillstånd erfordras för att inom ett vägområde dra elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar samt för att utföra arbeten på en redan dragen ledning. Väghållningsmyndigheten får även meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande. Tillstånd behövs dock inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten. Sådant tillstånd kan avse koncession enligt ellagen. Om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare skall i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

I utredningens kontakter med Banverket Telenät har framkommit att det inte bör föreligga några tekniska hinder för att låta utomstående aktörer förlägga fiberkablar i banvallen på samma sätt som Banverket själva gör förutsatt att kvalificerade och certifierade uppdragstagare används för arbetena. Dock finns allmänna hinder i form av tillgång till banvallar med hög trafikintensitet eller som trafikerats med höghastighetståg.

Det kan i sammanhanget nämnas att medan det i dag inte är möjligt att meddela ledningsrätt i vägrätt så finns inte några motsvarande formella hinder mot att meddela ledningsrätt för utrymme för en teleledning på mark med en befintlig spåranläggning såsom en

järnväg. Utredningen föreslår dock att frågan om möjlighet att upplåta ledningsrätt även i vägrätt snarast bör övervägas. Det är för utredningen för övrigt känt att 2002 års ledningsrättsutredning (Ju 2002:03) redan arbetar med frågan.

Vi anser att banvallar bör kunna upplåtas till utomstående aktörer för att dessa skall kunna anlägga elektroniska kommunikationsnät. Det måste dock beaktas att viktiga säkerhets- och ansvarsaspekter hänger samman med en sådan ledningsdragning. Det bör därför finnas en tillsynsfunktion för att tillgodose järnvägssäkerheten. På samma sätt som enligt väglagen bör det finnas en garanti för att det sker en prövning av framförallt ordnings- och säkerhetsaspekter inför en sådan etablering eller annat ledningsarbete inom ett spår område enligt järnvägssäkerhetslagen. Vi föreslår därför att det införs en motsvarighet i järnvägssäkerhetslagen till den prövning som sker enligt 44 § väglagen för ledningsarbete inom vägområde. Bestämmelsen bör reglera inte bara dragande av nya ledningar utan även arbete på befintliga ledningar. Prövningen bör utföras av tillsynsmyndigheten på järnvägsområdet, Järnvägsinspektionen. Prövningen avser ordnings- och säkerhetsfrågor och har inte med själva dispositionsrätten till marken att göra. Frågan om att få åtkomst till marken måste i vanlig ordning lösas mellan den som disponerar över spår anläggningen och ledningsägaren antingen på frivillig väg genom avtal, eller genom tvångslagstiftning genom ledningsrätt eller expropriation. Det är vår tolkning att 44 § väglagen endast gäller ordnings- och säkerhetsaspekter i samband med ledningsarbeten på väg och inte avser prövning av rätt till markåtkomst i sig.

Ledningsrätt kan som ovan nämnts beviljas även i mark som används för spårtrafik. Intresseavvägningar måste dock göras i förhållande till motstående allmänna och enskilda intressen i enlighet med vad som föreskrivs i 6–10 §§ ledningsrättslagen. Säkerhetsaspekter för järnvägen måste därvid vägas in. Har ledningsrätt beviljats bör dock någon ny tillståndsprövning inte ske med stöd av järnvägssäkerhetslagen. Det bör i stället räcka med en anmälan innan arbetena påbörjas. Det förefaller då enklast att anmälan skall göras till spårinnehavaren.

Väglagens bestämmelse innehåller ett undantag från kravet på tillstånd eller anmälan i förväg innan arbetena påbörjas om det på grund av inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som dragits inom ett vägområde. Ledningens ägare skall i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet. Enligt vad

utredningen har kunnat erfara vid kontakter med Banverket är det inte möjligt att få tillträde till banvallen annat än när tågtrafiken tillåter det, oavsett hur brådskande ett reparationsarbete kan anses vara. Den operatör som är beroende av att i alla lägen snabbt kunna vidta åtgärder på nätet bör således helt enkelt inte lägga ledningar i banvallar utan bör i stället förlägga dessa i t.ex. vägbankar. Det bör dock framhållas att myndigheten naturligtvis måste behandla framställningar om att dra fram ledning eller utföra arbete på redan befintlig ledning med största skyndsamhet.

Enligt 44 § andra stycket väglagen får väghållningsmyndigheten meddela de föreskrifter om arbetet med en ledning och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande. Eftersom det i järnvägssäkerhetslagen, 7 §, redan finns en bestämmelse om att Järnvägsinspektionen får föreskriva de villkor för verksamheten som behövs från säkerhetssynpunkt i samband med att tillstånd meddelas eller under ett tillstånds giltighetstid, bör någon särskild bestämmelse om sådan föreskriftsrätt som stadgas i väglagen inte behöva införas utan det bör i stället vara tillräckligt med den rätt att uppställa villkor som finns enligt 7 § järnvägssäkerhetslagen. Ett sådant villkor kan då avse hur arbetet med en ledning skall gå till och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till järnvägens bestånd, drift eller brukande

Skulle arbeten på banvallen för ledningsdragning trots tillsynsbestämmelserna föranleda en järnvägsolycka och skulle ledningens ägare bli skadeståndsskyldig t.ex. mot ett järnvägsföretag på grund av detta bör det genom en försäkring eller motsvarande säkerställas att ersättning kan utges. En sådan försäkring skall givetvis bara avse den risk för skadeståndsskyldighet som ledningsförläggningen ger upphov till. Någon skyldighet att teckna sådan försäkring bör dock inte införas. Skyldighet att teckna sådan försäkring eller likvärdig täckning av skadeståndsrisk gäller enligt järnvägssäkerhetslagen endast för järnvägsföretag. Järnvägsutredningen har i sitt delbetänkande Rätt på spåret (SOU 2002:48) dock föreslagit att denna skyldighet att teckna försäkring eller likvärdig täckning av skadeståndsrisk skall utökas till att gälla samtliga med tillstånd att driva spåranläggningar, spårtrafik eller trafikledningsverksamhet enligt lagen. Inte heller detta bör dock enligt vår uppfattning föranleda att den som får tillstånd att dra ledning för elektroniska kommunikationsnät eller att utföra arbeten på en redan dragen ledning skall vara tvungen att teckna sådan försäkring enligt lagen.

Det får förutsättas att sådana frågor kan lösas i förhållandet mellan den som driver spåranläggningen och den som beviljas rätt till utrymme att dra fram ledningar för elektroniska kommunikationsnät. Någon ändring av ansvarsbestämmelserna i järnvägslagstiftningen föreslås inte. Bestämmelserna om järnvägens ansvar för person- och sakskador enligt järnvägstrafiklagen föreslås inte ändrade.

I 8 § andra stycket järnvägssäkerhetslagen finns en bestämmelse som anger att om konkursförfarande eller ackordsförfarande har inletts mot en tillståndshavare eller en innehavare av säkerhetsintyg, skall tillståndet eller intyget återkallas, om det finns grundad anledning att anta att en tillfredsställande finansiell omstrukturering inte kan åstadkommas inom rimlig tid. Med hänsyn till de säkerhetsaspekter som föreligger och vad som nyss nämnts om skadeståndsansvar bör denna bestämmelse också kunna omfatta den som fått tillstånd att dra ledning för elektroniska kommunikationsnät eller utföra arbeten på en redan dragen ledning. Bestämmelsen gäller enligt sin lydelse alla tillståndshavare och skall med vårt förslag även omfatta även den som har tillstånd att utföra ledningsarbete inom en spåranläggning.

Utförs ledningsarbete i strid med kravet på tillstånd eller anmälan enligt vårt förslag eller mot ett villkor som har meddelats för verksamheten med stöd av 7 § bör på motsvarande sätt som stadgas i 72 § första stycket väglagen kronofogdemyndigheten få meddela särskild handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Enligt 22 § järnvägssäkerhetslagen får Järnvägsinspektionen meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller de föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. Denna bestämmelse gör för vårt vidkommande att förelägganden och förbud kan meddelas för ledningsarbeten. Det anges vidare i 23 § järnvägssäkerhetslagen att sådana beslut får förenas med vite.

I 29 § första stycket järnvägssäkerhetslagen stadgas slutligen att den som utan tillstånd driver tillståndspliktig verksamhet enligt lagen skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Även denna bestämmelse bör enligt vår uppfattning gälla för den som utan erforderligt tillstånd drar ledning för elektroniska kommunikationsnät eller utför arbeten på en redan dragen ledning. Det framgår av andra stycket samma lagrum att den som har underlåtit att

följa ett föreläggande vid vite eller som överträtt ett vitesförbud inte skall dömas till ansvar enligt lagen för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Detta hindrar inte att ansvar enligt 29 § kan utkrävas samtidigt som särskild handräckning, t.ex. för att ta bort en ledning som förlagts utan tillstånd, tillgrips.

Järnvägsutredningens förslag till ny järnvägslag

I sammanhanget kan också något nämnas om Järnvägsutredningens lagförslag i delbetänkandet Rätt på spåret (2002:48). Såvitt här är av intresse innebär lagförslagen att en ny järnvägslag införs. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om järnvägstrafik, järnvägsinfrastruktur och rullande materiel på järnväg. Ändringar föreslås samtidigt beträffande tillämpningsområdet för järnvägssäkerhetslagen. Järnvägssäkerhetslagens bestämmelser kommer enligt förslaget fortfarande att gälla för järnvägsverksamhet i den mån denna är undantagen från järnvägslagens tillämpningsområde. När det gäller sådan järnvägsverksamhet som omfattas av den nya järnvägslagens bestämmelser så kommer endast 24–28 §§ järnvägssäkerhetslagen att gälla. För den som endast bedriver regional godstrafik på järnväg kommer förutom 24–28 §§ även 1–16 §§ järnvägssäkerhetslagen att gälla enligt förslaget.

Järnvägslagen föreslås vara tillämplig på all järnvägsverksamhet som avser järnvägstrafik, järnvägsinfrastruktur och rullande materiel på järnväg i Sverige och på svensk tågfärja. Däremot skall lagen inte vara tillämplig på trafik eller spårinfrastruktur som är tekniskt eller trafikeringsmässigt fristående från övriga delar av järnvägssystemet.

Med infrastrukturförvaltare avses i förslaget fysisk eller juridisk person som svarar för drift av järnvägsinfrastruktur. Med järnvägsföretag avses fysisk eller juridisk person som har beviljats licens, eller för regional godstrafik tillstånd enligt järnvägssäkerhetslagen, för att framföra tåg eller annan rullande materiel. Med järnvägsinfrastruktur avses spår, signal- samt säkerhetsanläggningar i övrigt, trafikledningsanläggningar och anordningar för elförsörjning av trafiken samt övriga fasta anordningar som behövs för spårens bestånd, drift eller brukande.

I förslaget till järnvägslag finns bestämmelser om licens och säkerhetsintyg för järnvägsföretag, om tillstånd för infrastrukturförvaltare och om auktorisation för övriga verksamhetsutövare som vill ansöka om infrastrukturkapacitet.

Konsekvenserna av Järnvägsutredningens nämnda förslag för vårt vidkommande bör vara att de av oss lämnade förslagen till nya och ändrade bestämmelser i järnvägssäkerhetslagen även behöver införas i den av Järnvägsutredningen föreslagna järnvägslagen. Vi lämnar dock inte några författningsförslag på sådana bestämmelser, eftersom det i dag inte finns någon järnvägslag. Regeringskansliet bör kunna författa förslag till motsvarande bestämmelser för järnvägslagen som vi föreslår för järnvägssäkerhetslagen, i samband med utformningen av den nya lagen.

Finansiering av prövningen av ledningsdragning

Utredningen har under hand från Vägverket inhämtat uppgifter enligt vilka Vägverkets organisation för att hantera tillståndsprövningar enligt 44 § väglagen omfattar uppskattningsvis 0,25 till 0,5 årsarbetskraft per regionmyndighet hos Vägverkets regioner. I region Stockholm, där omfattningen av tillståndsgivning anses vara mycket stort, har under tiden 1992 till 2002 registrerats 154 tillståndsärenden, dvs. i snitt 14 ärenden per år. I hela landet finns i dag sju regioner inom Vägverket. Det kan rimligen med hänsyn till den samlade väglängden i förhållande till den samlade spårlängden i landet antas att antalet ansökningar om tillstånd att dra ledningar eller utföra arbeten på redan befintliga ledningar i spåranläggningar blir avsevärt färre än vad som gäller för vägar. Det kan då uppskattas att prövningar av ledningsarbeten inom spåranläggningar kommer att ta ca 0,25 årsarbetskrafter i anspråk. Varje prövningsförfarande bör i och för sig medföra vissa grundkostnader. Eftersom antalet ärenden kan antas vara tämligen litet, kan en avgiftsfinansiering vara vanskelig att genomföra i praktiken, då den i vart fall inledningsvis kan föranleda höga avgifter. Vi förordar i stället att prövningen anslagsfinansieras. Sammantaget bedömer vi dock att hanteringen av dessa ärenden bör kunna klaras inom ramen för Järnvägsinspektionens nuvarande anslag.

Övergångsbestämmelser

Vi anser att kravet på tillstånd för ledningsarbeten inom en spåranläggning bör gälla såväl redan befintliga ledningar som nya ledningsdragningar. Det är dock nya dragningar av ledningar och

arbeten på befintliga ledningar som kräver tillstånd. Så länge några arbeten inte behöver utföras på en redan befintlig ledning bör tillstånd inte erfordras. Därför bör det inte heller finnas behov av några särskilda övergångsbestämmelser.

4.2.6 Rapportering

För att regeringen skall kunna följa upp att Vägverket och Banverket verkar för att uppnå det IT-politiska målet, särskilt med avseende på tillgänglighet, föreslår jag att dessa verk årligen skall lämna en samlad rapportering till Näringsdepartementet om förfrågningar från operatörer om att nyttja verkens infrastruktur för att dra fram ledningar eller anlägga radioantennor. Av rapporteringen bör framgå antalet ansökningar, fördelade på olika slag av framställningar, t.ex. om det gäller utrymme för ledningar eller antenner, omfattning m.m., och hur många framställningar som beviljats respektive avslagits samt genomsnittliga handläggnings-tider för ärendena.

4.3 Statligt ägda nät

Förslag:

- Affärsverket svenska kraftnäts optofibernet och Teracom's radionät föreslås bilda en sammanhängande IT-infrastruktur. Detta föreslås ske via att Teracom får full nyttjanderätt till Svenska kraftnäts optofiber med undantag för vad Svenska kraftnät behöver för styrning och övervakning av elnätverksamheten medan Svenska kraftnät även fortsättningsvis kommer att äga och underhålla optofibernet. All aktiv utrustning skall innehas av Teracom.
- En utgångspunkt bör vara att Teracom får full dispositionsrätt till överskottskapaciteten i optofibernet för en tidsperiod som motsvarar nätets tekniska och ekonomiska livslängd. Värdet av denna dispositionsrätt kan utgöra ett aktieägartillskott i Teracom, varvid värdering av upplåtelsen sker enligt aktiebolagslagens bestämmelser. Ett alternativ är att ersättning för denna nyttjanderätt skall utgå. I så fall bör den bestämmas efter marknadsmässig grund. Teracom skall överta ansvaret för redan tecknade avtal om ledningsupplåtelse.

- Svenska Kraftnät skall alltjämt äga ledningarna och ha underhållsansvaret för dessa samt fritt disponera över den kapacitet som behövs för elnätsverksamheten. Teracom skall vidare ha en optionsrätt på installation av nya ledningar som kan anläggas med utnyttjande av Svenska kraftnäts infrastruktur för kraftöverföring. Sådana nyinstallationer skall bekostas av Teracom.
- Svenska kraftnäts nuvarande uppdrag enligt regeringsbeslut den 17 augusti 2000, dnr N1999/11617/SÄ, ändrat genom beslut den 20 februari 2003, dnr N2002/8360/SÄ m.fl., upphör. Detta uppdrag ersätts av de förslag som läggs i detta betänkande, tillsammans med de stöd till stomnät som beslutats av regeringen (förordningen (2003:63) om stöd till kommuner för anläggande av anslutning till rikstäckande telenät).
- Banverkets telekomverksamhet skall lämnas utanför sammanläggningen.

Det IT-politiska målet och inriktningarna som i korthet redovisats och till viss del kommenterats i kap 2, ger en tydlig anvisning om behovet av ett alternativt stomnät med hög överföringskapacitet vid sidan av det nät som TeliaSonera förfogar över. Därigenom skapas förutsättningar för en stimulerande konkurrens som kommer att bidra till att tjänsteoperatörer och lokala nätägare känner en trygghet i det faktum att det finns alternativa nät att nyttja för att försörja sina kunder med uppkopplingar mot omvärlden.

Det avgörande skälet för vår bedömning är önskan att få en marknadssituation som präglas av konkurrens och där även de privata operatörerna finner marknaden intressant.

Marknaden avseende vem som äger stomnät är i dag uppdelad på ett antal aktörer, varav tre statliga aktörer, Banverket, Svenska kraftnät och Teracom. I dagsläget disponerar Vattenfall inga stomnät efter att under januari 2003 ha upplåtit dessa till Song Networks.

Enligt PTS rapport *IT-infrastrukturen i Sverige 2002* (PTS-ER 2002:20) fördelades marknaden för stomnät i mars 2002 enligt följande.

Tabell 4.1. Marknaden för stamnät i Sverige

Företag	Andel av stamnät (%)	Omfattning stamnät (km)
TeliaSonera	51	33 000
Banverket	20	13 000
Teracom	8	5 500 (radiolänk)
Svenska Kraftnät	7	4 300
Utfors	4	2 700
Övriga privata	10	6 500

Av siffrorna kan man utläsa att Telia var den klart dominerande aktören med ca 51 % av antalet km optofiberkabel. På den privata sidan återfanns Utfors med ca 4 % av stamnäten medan övriga privata aktörer stod för en marknadsandel av 10 %. Marknaden präglas således av en stor operatör (TeliaSonera), en halvstor (Banverket) samt ett antal mindre operatörer.

Det är viktigt att påpeka att måttet antal km ledning inte säger någonting om den kapacitet som respektive aktör förfogar över. Likaså säger det inget om vilken affärsvolym respektive aktör har. Det finns all anledning att förmoda att TeliaSoneras dominans är ännu större mått i verklig affärsvolym.

TeliaSonera har därför en mycket dominerande ställning, då de dessutom är den enda operatören som når samtliga kommunhuvudorter i hela landet. Noterbart är också att de i dag tre största aktörerna inom stamnätsmarknaden också var de aktörer som hade stamnät vid avregleringen av den svenska telekommarknaden år 1993, liksom att dessa tre då alla var statligt ägda. Den inbördes ordningen har inte heller ändrats på tio år. Det är alltså en marknad med stor tröghet vad gäller storleken på de nät man äger.

Ur marknadsmässig synpunkt vore det önskvärt med flera operatörer som kan agera på stamnätsmarknaden så att en fungerande konkurrens kan upprätthållas. Beroende på vilket geografiskt område man studerar så varierar antalet konkurrenter på stamnätsmarknaden kraftigt från fler än 5–6 i de mer tätbebyggda områdena till enbart en i de glesast befolkade områdena. Sammantaget kan man med fog påstå att konkurrensen är för liten. Framförallt vore det önskvärt med några operatörer som, i större delen av landet, kan uppnå en sådan storlek att de kan bli en reell konkurrent till

den dominerande operatören, TeliaSonera. Enligt min mening är det därför angeläget att stimulera en marknad som kan inrymma minst 3–5 operatörer, varav TeliaSonera sannolikt kommer att vara den klart dominerande fortsättningsvis, men där de övriga operatörerna kan bli tillräckligt stora så att de ändå kan skapa en väl fungerande konkurrens inom området stamnät.

Med hänsyn till den allmänna konjunkturen och den situation som beskrivits i avsnitt 2.2, kan man troligen inte vänta sig att de privata operatörerna skall växa till sig och bygga ut sina nät. De signaler dessa aktörer ger är tvärtom att investeringsviljan är mycket låg.

Möjligen kan uppköp av nät vara ett alternativ. Det har redan skett, där bland annat Telenor köpt upp Utfors och Vattenfall har upplåtit sitt nät till Song Networks. Troligen bygger dessa affärer på kraftiga justeringar av det bokförda värdet till det som vid det tillfället ansågs som marknadsmässigt.

Fortfarande är dessa operatörer dock små och verkar på en begränsad del av Sveriges marknad.

I dagsläget, är det därför rimligen enbart statens aktörer tillsammans som under överskådlig tid kan bli en storleksmässigt något jämbördig konkurrent till TeliaSonera. Frågan har därför ställts hur de statliga näten kan organiseras så att en bättre konkurrenssituation kan uppnås.

Inför den frågeställningen har ett antal olika varianter prövats över hur de statliga näten kan organiseras från att inte förändra nuvarande organisation alls till att samla all verksamhet i en gemensam organisation, ett så kallat statligt bredbandsverk, alternativt att sälja ut all statlig nätverksamhet. Mellan dessa "extremscenarios" finns ett antal varianter som vi också har prövat. Detta gäller till exempel tankar på ett gemensamt säljbolag, bättre styrning från staten genom ägardirektiv, extern styrning av någon myndighet etc.

Alternativ statlig organisation av IT-infrastrukturen

Ett samlat statligt ägande av stamnät skulle ge en slagkraftig aktör på stamnätsmarknaden med en stamnätsandel av ca 35 % eller 22 700 km nät bestående av merparten fiberledning.

Vid ett sådant scenario är dock vår bedömning att de två aktörerna TeliaSonera och staten får en så dominerande ställning att vi får en oligopolliknande marknad. Detta riskerar få den oönskade

konsekvensen att övriga mindre privata nätoperatörer hamnar på mellanhand och därför sakta drar sig tillbaka. Detta scenario vore olyckligt då det privata engagemanget, ur statens synpunkt, är en viktig komponent och drivkraft i arbetet att göra Sverige till en IT-nation för alla. För en väl fungerande konkurrens bör därför minst tre, helst fyra – fem operatörer kunna var aktiva på den svenska stamnätsmarknaden. Jag anser därför inte att ett ”statligt bredbandsverk” är den bästa lösningen.

Däremot är den statliga infrastrukturen en viktig komponent i perspektivet att göra Sverige till ett informationssamhälle för alla. Det är därför angeläget att staten som stamnätsoperatör använder sina resurser på ett tydligare och mer strukturerat sätt.

För att få en marknadssituation som präglas av effektiv konkurrens är jag av den uppfattningen att det vid sidan av TeliaSonera skulle behövas några halvstora operatörer som kan agera på stamnätsmarknaden. För detta har vi provat hur statens resurser inom stamnätsområdet kan komma till gagn.

De statliga operatörerna

Vattenfall har upplåtit sitt nät till Song Networks varför *Vattenfall* ej längre är aktiv som nätoperatör för extern användning.

Banverket har, med sina 20 % av stamnätsinnehavet, redan en position som halvstor aktör. Enligt den information vi samlat på oss i kontakter med marknadens operatörer anser dessa att *Banverket* fyller en viktig funktion i dag och det samlade intrycket är att deras telekomverksamhet sköts på ett professionellt sätt. Vi har därför bedömt det som angeläget att *Banverkets* telekomverksamhet kan fortsätta att utgöra en självständig verksamhet.

Affärsverket svenska kraftnät har i dag egen anslutning av stamnät till 66 kommuner. Med deras samarbetspartners når man i dag hela 215 kommuner. Det ursprungliga uppdrag som lades på Svenska kraftnät, att på marknadsmässiga grunder ansluta alla svenska kommuners huvudorter till ett öppet stamnät, har ej slutförts. I det delbetänkande, *IT-stamnät till vissa kommuner* (SOU 2002:55), som denna utredning lade i maj 2002 föreslogs ett antal åtgärder för att underlätta för Svenska Kraftnät att slutföra sitt uppdrag.

De beslut som regeringen hittills fattat med anledning av delbetänkandets förslag är följande:

- Begränsningen för Svenska kraftnät att enbart sälja svartfiber har tagits bort vilket innebär att Svenska kraftnät också kan sälja kapacitet och våglängd. Svenska kraftnät får samverka med de ortssammanbindande näten för att ansluta en kommunhuvudort.
- Den reservpott om 400 miljoner kr som finns för områdesnät får tillfälligtvis användas för att slutföra uppbyggnaden av ett landsomfattande stomnät.

Regering följde dock inte förslaget i betänkandet att Svenska kraftnät fortsättningsvis skulle slutföra sitt uppdrag. Regeringen valde i stället att omfördela 400 miljoner kr till stöd för att anlägga anslutningar till rikstäckande telenät med hög överföringskapacitet. De kommuner som inte har en anslutning till ett öppet nationellt sammanhängande stomnät får del av dessa pengar för att själv kunna upphandla tillhandahållandet av detsamma. I en sådan upphandling kommer naturligtvis Svenska kraftnät att kunna delta, men då i konkurrens med andra nationella, regionala som lokala nätoperatörer.

Eftersom många av de kommuner som saknar anslutning till det nationella stomnätet inte ligger i områden där Svenska kraftnät äger kraftledning är det enligt min mening knappast troligt att Svenska kraftnät kommer att kunna utveckla sitt stomnät i någon större utsträckning.

Detta innebär att Svenska kraftnät, som jag ser det, hamnat i en högst tveksam situation, med stor otydlighet vad gäller uppdraget, med stor osäkerhet hos externa aktörer över vad Svenska kraftnät kan leverera och till vilka villkor. Frågan är också vilka drivkrafter som finns för att Svenska kraftnät aktivt skall engagera sig i uppbyggnaden av det fortsatta stomnätet.

Teracom har ett markbundet TV-nät som täcker 99,8 % av Sveriges befolkning. Utöver radio- och tv-distribution har *Teracom* genom *Quadacom Wireless AB* ett rikstäckande och flera regionala tillstånd för fast yttäckande radioaccess.

Det stomnät som *Teracom* har i dag bygger företrädesvis på radiolänkar mellan de stora sändarstationerna. Stomnäten har i dessa sammanhang relativt begränsad kapacitet. TV- och radio-distribution bygger på broadcasting som är ett mycket resurssnålt sätt att förmedla information till mottagaren, eftersom alla får

samma information samtidigt. När användningen övergår till alltmer interaktiv telekommunikation ökar kapacitetsbehovet radikalt, dels eftersom det då också behövs en kanal från mottagaren, dels för att det många gånger behövs en unik kanal till mottagaren. Vissa tillämpningar som t.ex. informationsdistribution som bygger på att en lokal databas, en s.k. cache, hos användaren uppdateras regelbundet kan dock med fördel lösas med broadcasting.

Teracom är, enligt vår uppfattning, en aktiv operatör på den svenska bredbandsmarknaden. Bolaget är för närvarande den enda statliga operatör som i konkurrens vunnit upphandlingar, runt om i Sverige, för uppbyggnaden av ortssammanbindande nät.

Teracom har också en radioaccessteknik som inom vissa områden är en stark konkurrent till access via fysiska ledningar. Däremot saknar Teracom i dag ett stomnät som kan transportera stora mängder information. Man får här förlita sig på radiolänksystem alternativt att man köper kapacitet hos någon annan operatör allt efter att deras behov av överföringskapacitet ökar.

Ny statlig organisation – Teracom och Svenska Kraftnät

Som tidigare nämnts har vi gjort bedömningen att Banverkets telekomverksamhet bör få fortsätta sin verksamhet på samma villkor som i dag, med undantag för det förslag som läggs i kap 4.4. Vattenfall har ingen telekomverksamhet för externt bruk i dag.

Kvar att fundera över är då den telekomverksamhet som Teracom och Svenska kraftnät bedriver. Oaktat alla juridiska, ekonomiska och i övrigt företagsspecifika hinder så är det intressant att fundera över hur Svenska kraftnät och Teracom tillsammans kan bli en "halvstor" aktör på stomnätsmarknaden. Tillsammans förfogar de i dag över drygt 15 % av stomnätet och skulle därigenom kunna spela en viktig roll inom bredbandsområdet. Man når också stora geografiska områden över hela landet vilket är ytterligare en klar fördel.

En sådan samlad infrastruktur kommer att innebära att de kan nå en storlek som vore bra för det totala konkurrensläget inom området. Dessutom kan Svenska kraftnäts fiberstomnät tillsammans med Teracom's radiolänk och radioaccessteknik bli en intressant konkurrent på marknaden, inte minst inom glest befolkade områden.

En utbyggd radioaccess kommer att kräva stora informationsflöden som skall matas till Teracoms antenner. Teracoms eget radiolänknät har därvid klara kapacitetsbegränsningar, men med ett optofibernet i botten kommer detta inte att vara den begränsande faktorn.

Även om det optofibernet som Svenska kraftnät äger enbart når 66 kommuner så kan man med byte av fiberkapacitet med andra operatörer nå avsevärt fler kommuner (f.n. når Svenska kraftnät inklusive samarbetspartners 215 kommuner).

Jag anser det därför som värdefullt att Svenska kraftnäts stomnät kan samverka med Teracoms radiosystem.

Detta kan naturligtvis ske redan i dag på frivillig basis. Detta sker också till viss del i och med att Teracom hyr kapacitet av Svenska kraftnät på vissa sträckor. Detta samarbete sker dock enbart allt eftersom Teracom har kunder som medför att Teracom behöver högre överföringshastigheter i sitt stomnät. Enligt min mening kan man dock agera mycket mer kraftfullt, målmedvetet och aktivt på marknaden om man har löst stomnätskapaciteten via ett eget kraftfullt nät. Svenska kraftnäts stomnät är en resurs som skulle komma till avsevärt större användning om man kunde koppla det till en organisation som agerar mot slutkund och har en accesstekniklösning. Det är därför, enligt min mening, önskvärt att dispositionsrätten till hela Svenska kraftnäts stomnät, med undantag för vad de behöver för eget internt bruk, kan överföras till Teracom. Ett alternativ där äganderätten av Svenska kraftnäts stomnät skulle överföras till annan är svårare att genomföra med hänsyn till framförallt ledningsrättslagen och ellagstiftningen.

EU:s konkurrensregler

Med hänsyn till företagens marknadsandelar bedömer vi att en sammanslagning av Teracoms och Svenska kraftnäts nät inom området för elektronisk kommunikation inte kommer att medföra någon konflikt med EU:s konkurrensregler. Däremot skulle ett samlat "statligt bredbandsverk" kunna innebära sådana konflikter. Det förslag som läggs i detta betänkande har som utgångspunkt att stimulera till konkurrens där det är önskvärt med flera privata operatörer kombinerat med ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga statliga infrastrukturen. Det ankommer dock på företagen Teracom och Svenska kraftnät själva att inför en samman-

slagning av deras nät ta ställning till hur utformningen i detalj görs så att de undviker problem med EU:s konkurrensregler.

EU:s statsstödsregler

I regeringens proposition Kapitaltillskott till Teracom AB (prop. 2002/03:64), sid. 8 nederst anges följande:

I förhållande till EG-fördragets regler om statligt stöd kan ett kapitaltillskott ges om staten agerar på ett sätt som skulle accepteras av en privat investerare som arbetar på normala marknadsmässiga villkor, den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen. Staten måste därvid jämföras med en privat investerare som har en mer långsiktig syn på lönsamhet. En sådan investerare kan således satsa kapital för att säkra överlevnaden för ett företag som drabbas av tillfälliga svårigheter men som beräknas bli lönsamt igen, se bl.a. EG-domstolens mål C-301/87 Bousac (1990), C-303/88 Italien mot kommissionen (1991), C-305/89 Italien mot kommissionen (1991), C-42/93 Spanien mot kommissionen (1994) och de förenade målen C-278/92, C-279/92 och C-280/92 Spanien mot kommissionen (1994). Det föreslagna kapitaltillskottet kan inte antas utgöra statsstöd i EG-fördragets mening. Teracom AB skall så snart dess finansiella ställning har stärkts och de finansiella målen för företaget uppnåtts återbetala kapitaltillskottet och därefter ge utdelning till staten.

I vårt alternativ med kapitaltillskott är detta inte föranlett av ett behov att stärka soliditeten och att täcka upp det bundna kapitalet i bolaget. Någon återbetalning är inte heller avsedd. Kapitaltillskottet medför att värdet på aktierna i bolaget ökar i motsvarande mån. Vi anser därför inte att de lagda förslagen skulle kunna komma i konflikt med EU:s statsstödsregler under förutsättning att upplåtelsen av Svenska kraftnäts nät till Teracom, om det görs som ett aktieägartillskott, sker till en korrekt värdering och med skäliga avkastningskrav på Teracom. Om upplåtelsen görs genom avtal mellan Svenska kraftnät och Teracom, måste den ske till marknadsmässigt pris för att inte riskera att utgöra otillåtet statstöd enligt artikel 87 i Romfördraget.

4.3.1 Formen för upplåtelse av optofibernet i Svenska kraftnäts stamnät till Teracomkoncernen

Det finns ett antal varianter över hur en sådan samverkan mellan Svenska kraftnäts optofiberverksamhet och Teracom kan ske.

Den enklaste formen för upplåtelse från juridisk synpunkt är att parterna tecknar avtal om upplåtelse. Priset måste i sådant fall sättas med hänsyn till att det avser en långtidsupplåtelse av hela överskottskapaciteten i optofibernet. Denna lösning har dock den nackdelen att den affärsmässiga risken för nättinnehavet då helt övergår på Teracomkoncernen. En annan lösning vore att svenska staten genom Svenska kraftnät å ena sidan och Teracomkoncernen å andra sidan sköt till tillgångar till ett gemensamt ägt dotterbolag i form av t.ex. optofibernet och radionät och erhöll aktier i bolaget i proportion till tillskjutna tillgångar. Ett annat alternativ vore att Svenska kraftnät upplåter dispositionsrätten till optofibernet till sitt dotterbolag Svenska KraftKom och att sedan detta bolag och Quadracom Wireless fusionerades. En lösning som sker genom att verksamhet bestående av både stamnät och accessnät drivs av ett av staten genom Affärsverket svenska kraftnät och Teracom delägt bolag kommer enligt utredningens mening att bli svår att förankra i de berörda koncernerna om de inte får lika stor ägarandel vardera. Detta i sin tur torde förutsätta att även Teracomkoncernen tillskjuter infrastruktur till bolaget. Utredningen bedömer att det är svårt att skilja ut viss infrastruktur ur Teracomkoncernen till ett sådant samägt dotterbolag. Utan tillskott av infrastruktur från Teracoms sida kommer bolaget att med nödvändighet att domineras av Svenska kraftnät. Utredningen har erfaren att stöd för sådana lösningar inte torde föreligga hos Svenska kraftnät och Teracom främst beroende på olika syn på möjligheterna att skilja ut telekomverksamheten i Teracom med hänsyn till att tekniken för broadcasting och telekom konvergerar.

Ett ytterligare alternativ vore att tillskapa ett gemensamt marknadsföringsbolag. Någon infrastruktur skulle inte då ingå. Ett sådant alternativ är minst ingripande. Det skulle kunna hjälpa till att förbättra marknadsföringen av Svenska kraftnäts stamnät. Det kan dock ifrågasättas om lösningen ger de nödvändiga synergieffekterna mellan stamnät och accessnät som en sammanslagning av infrastrukturerna kan åstadkomma.

Vid sådana förhållanden har jag stannat vid att det bästa är en upplåtelse av överskottskapaciteten, utöver vad som erfordras för

den egna kraftverksamheten, utan transmissionsutrustning, dvs. upplåtelse av svart fiber i optofibernet till Teracomkoncernen på tid som motsvarar nätets tekniska och ekonomiska livstid. Denna upplåtelse skulle kunna tänkas ske såsom tillskott av apportegendom vid nyemission av aktier i Teracom, såsom ett aktieägartillskott till Teracom eller genom ett avtal mellan staten och ett bolag i Teracomkoncernen.

Bestämmelser om nyemission finns i 4 kap. aktiebolagslagen. Nyemission innebär att aktiekapitalet ökas. Beslut om detta tas som regel av bolagsstämman. Stämman kan dock bemyndiga styrelsen att besluta om nyemission, om det håller sig inom bolagsordningens ram. De allmänna bestämmelserna om tillskjutande av apportegendom vid bildande av bolag enligt 2 kap. 2 § aktiebolagslagen gäller även vid nyemission. Stiftarna anger villkoren för bolagsbildningen. Därvid skall iakttas att betalningen för en aktie inte får understiga det belopp på vilket aktien skall lyda (nominella beloppet). Om en aktie skall kunna tecknas med rätt eller plikt att mot aktien tillskjuta annan egendom än pengar eller med rätt eller plikt för bolaget att överta egendom mot annat vederlag än aktier (apport), får värdet på apportegendomen inte sättas högre än det verkliga värdet för bolaget. Endast sådan egendom som är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra apportegendom. Med apportegendom får inte jämsättas åtagande att utföra arbete eller att tillhandahålla tjänst. Tecknas aktie med villkor som strider mot detta, skall det nominella beloppet ändå betalas. En upplåtelse av optofibernet för dess tekniska och ekonomiska livstid bör kunna utgöra en tjänst. Upplåtelsen bör inte anses som en nyttjanderättsupplåtelse som kan erhålla sakrättsligt skydd vid upplåtarens konkurs. Det är nämligen själva grunden till att inte nätet överläts att så är fallet. I annat fall skulle upplåtelsen riskera att utgöra en andrahandsupplåtelse och därmed riskera att komma i strid med de ledningsrätter som ligger till grund för optokablarna. Det bör å andra sidan innebära att upplåtelsen inte kan användas som apportegendom vid en nyemission.

Då återstår endast möjligheten att använda upplåtelsen som ett frivilligt aktieägartillskott eller en avtalslösning. Används upplåtelsen som ett aktieägartillskott måste värdet av upplåtelsen tas upp som en tillgång hos Teracom. Detta innebär att avkastningskravet på Teracom ökar i motsvarande mån. Tillgången måste dock värderas i enlighet med vad som gäller för redovisning för aktiebolag. Vid en sådan värdering kommer det rådande marknadsläget för

denna typ av förbindelser att behöva beaktas. Avkastningskravet kommer att beräknas på det värde som då beräknas. Avtalslösningen har jag enligt ovan bedömt ha den nackdelen att risken hamnar hos Teracom ensamt. Priset för upplåtelsen måste naturligtvis sättas med beaktande av de affärsmässiga riskerna. Möjligen kan denna risk också minskas genom utformningen av avtalet. Den närmare utformningen av ett sådant avtal har vi dock inte tid och resurser att lämna förslag till.

Sammantaget är det min bedömning att det bör vara svårare att uppnå de positiva synergieffekterna avtalsvägen. Jag förordar därför att upplåtelsen av optofibernet sker såsom ett frivilligt aktieägartillskott från staten till Teracom. Den närmare utformningen av en sådan upplåtelse, beräkningar av värdet av synergieffekter, värdet av aktieägartillskottet/upplåtelsen och konsekvenser beträffande personal m.m. har utredningen inte möjlighet att gå in på. Det får förutsättas att erforderliga detaljanalyser görs, om regeringen bestämmer sig för att gå vidare med förslaget.

4.3.2 Konsekvenser för Svenska kraftnät

Om Affärsverket svenska kraftnäts stomnät för elektronisk kommunikation i framtiden skall drivas av någon annan bör uppdraget till Svenska kraftnät upphöra. Det skulle då i och för sig kunna ifrågasättas om inte ett nytt uppdrag borde lämnas till den som övertar driften. Regeringen beslutade den 20 februari i år, att Svenska kraftnät skulle frigöras från sitt uppdrag att ansluta alla Sveriges kommunhuvudorter med sitt stomnät. Kommunerna fick i stället möjlighet att med hjälp av statligt stöd förbinda sina nät med rikstäckande nät. Jag anser att det uppdrag som återstår för Svenska kraftnät efter regeringens beslut i praktiken har så begränsad innebörd att det inte behöver överföras till den som övertar driften. Risken för att redan anlagda förbindelser inte skall fortsätta att användas bedömer jag som mycket liten. Jag föreslår därför att uppdraget till Svenska kraftnät upphör. Detta bör också medföra ett behov av ändring i instruktionen för Svenska kraftnät. I 2 § sista punkten förordningen med instruktion för Svenska kraftnät anges nämligen att Svenska kraftnät därvid även skall främja tele- och datakommunikation genom att installera och använda teleledningar, främst på stamnätet, samt genom att upplåta nätkapacitet i dessa. Om Teracomkoncernen skall överta driften av opto-

fibernet behöver instruktionen formuleras om. Avsikten bör alltså vara att Svenska kraftnät skall äga och underhålla optokablarna. Detta är nämligen motiverat med hänsyn dels till befintliga ledningsrätter, dels till att det är fråga om ledningar som är dragna på ett sådant sätt att de ingår i de elektriska starkströmsanläggningar som Svenska kraftnät har för sin kraftöverföring. Upplåtelsen av överföringskapaciteten i fibrerna skall avse kapacitet utan tillgång till transmissionsutrustning, s.k. svart fiber. Beträffande den överföringskapacitet som erfordras för styrning och övervakning av det egna elkraftnätet bör Svenska kraftnät behålla rådigheten så att verket fritt efter eget val kan driva ett eget sådant nät eller upphandla tillhandahållandet av denna tjänst. Givetvis kan Teracom delta i en sådan upphandling. Svenska kraftnät skall inte inneha någon aktiv utrustning för transmission, annat än sådan som kan erfordras för styrning och övervakning av den egna elnätverksamheten, om Svenska kraftnät anser det nödvändigt att behålla sådan utrustning under egen kontroll. Teracom bör även erhålla en option på rätt att få nya optokablar förlagda av Svenska kraftnät med utnyttjande av deras infrastruktur, framförallt i dess stamnät. Sådan utbyggnad måste då finansieras av Teracom. I instruktionen bör det därför i stället anges att Svenska kraftnät därvid också skall installera och underhålla ledningar för elektronisk kommunikation, främst på stamnätet, samt tillhandahålla nätet utan transmissionsutrustning under tid som motsvara nätets tekniska och ekonomiska livstid till operatör enligt regeringens uppdrag.

Slutligen bör nämnas att om det vid en värdering av dispositionsrätten till optofibernet vid ett frivilligt aktieägartillskott från staten till Teracom skulle visa sig att värdet måste sättas lägre än nuvarande värde efter gjorda planmässiga nedskrivningar, så kommer en motsvarande nedskrivning att påverka resultaträkningen för Svenska kraftnät.

4.4 Juridisk verksamhetsform

Förslag:

- Den verksamhet som Banverket bedriver inom sin enhet Banverket Telenät och som avser elektronisk kommunikation skall bedrivas i ett särskilt aktiebolag.
- Ett uppdrag skall lämnas i syfte att utreda om en separation av Teracoms tjänsteverksamhet från infrastrukturdelarna i koncernen är möjlig och önskvärd.

En ständigt återkommande kritik och farhåga vad gäller statliga, och även kommunala, verk och bolag som agerar inom områden som primärt inte hör till deras kärnverksamhet är risken för korssubventionering. Även om reglerna är tydliga att korssubventionering inte skall förekomma, så räcker inte detta för att lugna marknaden.

Jag är av den uppfattningen att t.ex. Banverket gjort det man rimligen kan kräva för att säkerställa att någon korssubventionering inte uppstår. Trots detta så finns ändå alltid en misstänksamhet hos privata aktörer att alla kostnader inte redovisas och att de statliga aktörerna har favörer som de privata ej har.

För att skapa en trygghet och ett ökat förtroende för statens agerande inom bredbandsområdet föreslår jag därför att Banverkets Telekomverksamhet bolagiseras, så att deras telekomverksamhet läggs i en annan juridisk person än moderbolagets.

Vad gäller Teracom så är det svårare att avgränsa kärnverksamhet från telekomverksamheten då tekniken i stora stycken konvergerar till en och samma. Jag anser det därför svårt att avskilja IT-infrastrukturen i ett särskilt bolag.

Däremot har vi situationen att Teracom också till viss del tillhandahåller tjänster till slutanvändarna. I Teracoms fall skulle en separation av deras tjänsteproducerande verksamhet från verksamheten där deras infrastruktur hanteras kunna vara ett alternativ. Detta är dock en svårare operation som kräver en djupare analys. Jag föreslår därför att ett uppdrag ges i syfte att utreda huruvida en separation av Teracoms tjänsteverksamhet från infrastrukturdelarna är möjlig och önskvärd.

Svenska kraftnät kommer med ovan lagda förslag att frånräda som aktiv part på bredbandsmarknaden. Man kommer fortsätt-

ningsvis att äga, underhålla och investera i optofiber, dels för eget behov, men också på uppdrag av Teracom.

Med detta förslag blir konsekvensen också att det ursprungliga uppdraget åt Svenska kraftnät att förse landet med ett öppet sammanhållet stamnät upphör och ersätts av de beslut som regeringen fattat mot bakgrund av de förslag som lades i delbetänkandet IT-stamnät till vissa kommuner (SOU 2002:55) samt av de samlade förslag som läggs i detta betänkande.

Vattenfallsbolagen har överlåtit sin telekomverksamhet till Song Network varför de inte heller är en aktiv part på telekommarknaden i dag.

4.5 Ledningsrätt i vägrätt samt genomförande av artikel 11 i ramdirektivet i svensk lagstiftning m.m.

Förslag: Ledningsrätt bör kunna upplåtas i vägrätt. Eftersom 2002 års ledningsrättsutredning (Ju2002:03) f.n. arbetar med frågan lämnar vi inte några närmare förslag om detta.

Artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/21//EG) om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet)³ har följande lydelse:

³ EGT nr L 108, 24.4.2002, s. 33.

1. När en behörig myndighet överväger
 - en ansökan om beviljande av rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för ett företag som godkänts för tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät, eller
 - en ansökan om beviljande av rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig egendom för ett företag som godkänts för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga,

skall medlemsstaterna säkerställa att myndigheten

- fattar beslut på grundval av öppet redovisade och allmänt tillgängliga förfaranden som tillämpas utan diskriminering och utan dröjsmål, och
- följer principerna om öppenhet och icke-diskriminering när den knyter villkor till sådana rättigheter.

Dessa förfaranden kan variera beroende på om sökanden tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller inte.

2. I de fall där offentliga eller lokala myndigheter har äganderätt till eller kontroll över företag som driver elektroniska kommunikationsnät och/eller tillhandahåller kommunikationstjänster, skall medlemsstaterna säkerställa att det råder en ändamålsenlig organisatorisk åtskillnad mellan den verksamhet som har ansvar för beviljande av de rättigheter som avses i punkt 1 och de verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.
3. Medlemsstaterna skall säkerställa att det finns effektiva mekanismer för att ge företagen möjlighet att överklaga beslut om beviljande av rättigheter att installera faciliteter till ett organ som är oberoende av de berörda parterna.

4.5.1 Skrivelse från TeliaSonera

I en skrivelse av den 22 november 2002 till Näringsdepartementet ifrågasätter TeliaSonera om den svenska lagstiftningen tillgodoser de krav som uppställs i artikel 11 i ramdirektivet. Telia översände samtidigt en kopia av skrivelsen till utredningen. Skrivelsen fogas som bilaga till betänkandet, se bilaga 3). I skrivelsen hemställer TeliaSonera att regeringen skyndsamt ger direktiv till en utredning som skall analysera berörd lagstiftning och lämna de författningsförslag som behövs för att i svensk rätt fullt ut genomföra artikel 11 i ramdirektivet.

TeliaSonera nämner i skrivelsen att Utredningen (N 2001:14) om IT-stomnät till vissa kommuner bl.a. skall identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppgifter som vissa statliga myndigheter har samt föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena.

Utredningen gör följande kommentarer till de problem som behandlas i skrivelsen.

4.5.2 2002 års ledningsrättsutredning

2002 års ledningsrättsutredning bedömde att vad direktivet föreskriver är att den myndighet som fattar beslut i ärenden om markåtkomst – exempelvis lantmäterimyndigheten när det gäller ledningsrättslagen – måste uppfylla krav på objektivitet, insyn, likabehandling och snabbhet i handläggningen. Med andra ord handlar det, enligt ledningsrättsutredningen, om att traditionella rättssäkerhetskrav måste tillgodoses. Ledningsrättsutredningen kom fram till att befintliga bestämmelser i regeringsformen innebär att svensk rätt sammanfattningsvis får anses uppfylla ramdirektivets krav i detta avseende.

Beträffande kravet enligt artikel 11.2 i ramdirektivet på medlemsstaterna att säkerställa att det råder en ändamålsenlig organisatorisk åtskillnad mellan den verksamhet som har ansvar för beviljande av de rättigheter som avses i artikel 11.1 i direktivet och de verksamheter som har samband med ägande eller kontroll gjorde ledningsrättsutredningen den tolkningen att bestämmelsen avser myndigheter på olika samhällsnivåer. Ledningsrättsutredningen konstaterade att det är lantmäterimyndigheten som vid en förrättning prövar frågor om ledningsrätt och att det i varje län finns en statlig lantmäterimyndighet med länet som verksamhetsområde samt därutöver även 39 kommunala lantmäterimyndigheter med respektive kommun som verksamhetsområde. Ledningsrättsutredningen konstaterade dessutom att om en kommun är sakägare vid en förrättning som handläggs av en kommunal lantmäterimyndighet, får kommunen eller en annan sakägare begära att förrättningen i stället skall handläggas av lantmäterimyndigheten i länet, dvs. av den statliga.

Utredningen kom därvid till den slutsatsen att även om en kommun byggt upp en egen bredbandsverksamhet så är lantmäterimyndigheten dock en självständig förvaltningsmyndighet, vilket bl.a. innebär att den står organisatoriskt fri samt att den självständigt skall besluta i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller som rör tillämpning av lag samt att objektivitetsprincipen som gäller för all myndighetsutövning får förutsättas tillämpas även av de kommunala lantmäterimyndigheterna. Därtill kommer enligt ledningsrättsutredningen möjligheten för en fastighetsägare att – när t.ex. ett bredbandsnät ägs av en kommun – begära att ledningsförrättningen skall handläggas av den statliga lantmäterimyndigheten. Ledningsrättsutredningen fann inte heller något behov av genomförandeåtgärder för artikel 11 i ramdirektivet beträffande de regelverk som rör de beslutande organen enligt expropriationslagen eller anläggningslagen.

Beträffande möjligheten enligt artikel 11.3 i ramdirektivet som skall finnas att överklaga beslut om beviljande av rättigheter att installera faciliteter till ett organ som är oberoende av de berörda parterna gjorde 2002 års ledningsrättsutredning bedömningen att såväl beslut enligt ledningsrättslagen som enligt expropriationslagen och anläggningslagen kan överprövas i domstol. Såvitt avser regeringens beslut om expropriationstillstånd kan regeringsbeslutets laglighet överprövas av Regeringsrätten enligt lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut. Ledningsrättsutredningen menade därför att nämnda lagstiftning får anses innehålla de regler om rätt att överklaga som krävs enligt direktivet.

Sammanfattningsvis fann 2002 års ledningsrättsutredning i sitt delbetänkande Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät (SOU:83, sid. 53 f.) att de myndigheter som fattar beslut i ärenden om markåtkomst för installation av faciliteter t.ex. i form av ledningar uppfyller direktivets krav på objektivitet, insyn, likabehandling och snabbhet i handläggningen, att det krav som direktivet får anses ställa upp på organisatorisk åtskillnad mellan, å ena sidan, myndigheter som fattar beslut i ärenden om markåtkomst för installation av faciliteter och, å andra sidan, offentligt ägda eller kontrollerade elektroniska kommunikationsnät är uppfyllda, samt att de svenska författningar som i praktiken kan tänkas tillämpas för att ta i anspråk mark för installation av faciliteter uppfyller direktivets krav i fråga om rätt att överklaga.

4.5.3 Förhållandet mellan artikel 11 i ramdirektivet och annan lagstiftning

TeliaSonera menar i sin ovan refererade skrivelse att eftersom artikel 11 i ramdirektivet omfattar långt fler former av dispositionsrätt till mark än ledningsrätt så har bestämmelsen inte blivit föremål för en fullständig analys huruvida svensk rätt till alla delar uppfyller de krav som ställs upp i direktivet.

Vår utredning har inte fått något uppdrag att genomföra artikel 11 i ramdirektivet i svensk rätt. Eftersom utredningen har uppmärksamats på frågan och denna har ett samband med de frågor som utredningen enligt utredningsdirektiven skall behandla har vi följande att säga om frågan från våra utgångspunkter.

4.5.4 Förhållandet mellan markägares dispositionsrätt och tvångslagstiftning för att dra fram ledningar

I kapitel 3 har en översiktlig genomgång gjorts av den lagstiftning som gäller för den verksamhet som de olika statliga infrastrukturägarna huvudsakligen bedriver. Det är ur utredningens synvinkel naturligt att i sammanhanget se om det finns anledning att föreslå några ändringar därvidlag med anledning av artikel 11 i ramdirektivet.

Genom propositionen Lag om elektronisk kommunikation, m.m. (prop. 2002/03:110, TU 6, rskr. 228) föreslogs en ny lag om elektronisk kommunikation. Den nya lagen ersätter nuvarande telelagen (1993:597) och lagen (1993:599) om radiokommunikation. Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning. Den nya lagen har trätt i kraft den 25 juli 2003.

Genom den nya lagen genomförs bl.a. ramdirektivet i svensk rätt. Dock ingick det i utredningsdirektiven för 2002 års ledningsrättsutredning om översyn av vissa frågor om ledningsrätt, dir. 2002:17, bl.a. att lägga fram förslag på sådana författningsändringar i ledningsrättslagen (1973:1144) som är nödvändiga för att genomföra de direktiv som EU antar inom ramen för 1999 års kommunikationsöversyn. 2002 års ledningsrättsutredning redovisade de överväganden angående ändringar i ledningsrättslagen som är nödvändiga för att genomföra EG-direktiven på området för

elektroniska kommunikationsnät i delbetänkandet Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät (SOU 2002:83). Förslagen bereds f.n. i Regeringskansliet. Som redovisats ovan ansåg ledningsrättsutredningen emellertid inte att det erfordras författningsändringar för att genomföra artikel 11 i ramdirektivet i svensk rätt.

I artikel 11 i ramdirektivet talas om det fall *när en behörig myndighet överväger en ansökan om beviljande av rättigheter* att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom. De ställningstaganden till förfrågningar om upplåtelse av mark från utomstående aktörer som svenska staten genom Vägverket, Banverket eller Svenska kraftnät liksom statligt ägda bolag som Vattenfallsbolagen och Teracom kan behöva göra i egenskap av markägare bör enligt vår uppfattning inte omfattas av artikel 11 i ramdirektivet, eftersom artikeln uttryckligen talar om en myndighets överväganden av en ansökan. De ställningstaganden som företrädare för staten eller av staten ägda bolag gör i förhållande till sådana förfrågningar utgör ställningstaganden som det tillkommer varje markägare att göra i denna egenskap. Såsom synes ha varit 2002 års ledningsrättsutrednings ståndpunkt (jfr SOU 2002:83, sid. 60 f.) bör ledningsrättslagen, expropriationslagen och anläggningslagen anses utgöra de svenska författningar som i praktiken kan tillämpas för att ta i anspråk mark för installation av faciliteter mot en markägars vilja. Vi har inte anledning att göra någon annan bedömning om dels, vilka lagar som kan vara tillämpliga för markåtkomst, dels om deras överensstämmelse med ramdirektivet än vad 2002 års ledningsrättsutredning gjort.

Även statliga aktörer måste ha rätt att utöva den dispositionsrätt som tillkommer markägare eller innehavare av annan rättighet som är jämställd med äganderätt i detta avseende. Kan överenskommelse inte nås om upplåtelse för att dra fram en ledning över sådan mark återstår endast den tvångslagstiftning som möjliggör åtkomst till mark utan markägarens samtycke. Ledningsrättslagen är den lag som torde vara mest tillämplig i detta avseende. Den ger möjlighet att ta i anspråk utrymme även på mark som ägs av staten.

I sammanhanget kan nämnas den numera upphävda kungörelsen från 1944 (nr 5) med vissa bestämmelser rörande telegraf, telefon- och andra svagströmsledning. I 1 § kungörelsen stadgades att telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning icke må framdragas å kronans mark eller inom område för allmän väg eller för enskild järnväg, som blivit upplåten för allmän trafik, ej heller inom område för spårväg, som genom koncession ställts under väg- och

vattenbyggnadsstyrelsens kontroll, utan att tillstånd därtill erhöles. I kungörelsen angavs vilken myndighet som var behörig att ge tillstånd för mark av olika slag. Det var för mark som inte ingår i allmän väg den myndighet under vars förvaltning marken står, beträffande område för allmän väg vederbörande vägförvaltning eller i Stockholm väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, beträffande område för enskild järnväg och spårväg väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Av samma lagrum framgick dock att Telegrafverket utan sådant tillstånd fick dra fram svagströmsledning inom område för allmän väg som hålls av kronan, om det vid samråd mellan telegrafverkets linjebefäl och vägmästaren i orten befanns att ledningen inte kunde bereda olägenhet för samfärdseln eller väghållningen. Kungörelsen innehöll även allmänna bestämmelser som skulle följas om tillstånd meddelades. Bestämmelserna var förhållandevis detaljerade. Bl.a. angavs att ledning skall dras fram så att minsta möjliga hinder och olägenhet uppkommer. Särskilda bestämmelser fanns för framdragande av svagströmsledning inom område för allmän väg.

4.5.5 Förhållandet mellan vägrätt och ledningsrätt

Väglagen reglerar både vägrätt och väghållning. Vägrätten ger väghållaren rätt att nyttja marken för vägändamål. Därutöver ger vägrätten, om inte någon inskränkning gjorts, väghållaren befogenhet att i fastighetsägarens ställe bestämma över markens användning under den tid vägrätten består samt att tillgodogöra sig alster och andra tillgångar som kan utvinnas ur marken.

Enligt 1 § ledningsrättslagen avser ledningsrätt rätt att utnyttja utrymme inom fastighet för ledning. Ledningsrätt omfattar befogenhet att inom fastigheten vidta åtgärder som behövs för att dra fram och begagna ledningen. Fastighetsbegreppet i ledningsrättslagen har samma innebörd som i fastighetsbildningslagen. Detta innebär att med fastighet avses vad som har införts eller enligt registreringsbestämmelserna skall införas i fastighetsregistret.⁴

I 12 § ledningsrättslagen regleras skyldigheten att avstå mark eller annat utrymme för ledning. Enligt 12 § fjärde stycket äger bestämmelserna i 1 kap. 3 och 4 §§ expropriationslagen motsvarande tillämpning vid upplåtelse och inlösen enligt 12 § ledningsrättslagen. I 1 kap. 3 § expropriationslagen föreskrivs att vid

⁴ Jfr 19 kap. 1 § fastighetsbildningslagen (1979:988).

expropriation av fastighet med äganderätt upphör all sådan särskild rätt till fastigheten som tillkommit genom frivillig upplåtelse, om rättigheten inte skall lämnas orubbad på grund av förordnande i expropriationstillståndet eller överenskommelse som fastställs av domstolen. I fråga om annan särskild rätt gäller att den består efter expropriationen, om inte annat förordnats i expropriationstillståndet. De nu berörda reglerna gäller dock inte särskild rätt som tillkommer staten eller vägrätt som tillkommer annan än staten. Sådan rättighet består alltid efter expropriation. Enligt 1 kap. 4 § expropriationslagen har nyttjanderätt eller servitutsrätt som tillskapats genom expropriation företräde framför all annan rätt till fastigheten utom särskild rätt som tillkommit genom expropriation eller annat tvångsförvärv eller vid fastighetsbildning eller på liknande sätt. Särskild rätt som tillkommer staten eller vägrätt som tillkommer annan än staten rubbas dock aldrig genom expropriation. Vid ledningsförrättning ankommer det på förrättningsmyndigheten, lantmäterimyndigheten, att meddela sådana förbehåll, godkännande och förordnande som avses i 1 kap. 3 och 4 §§ expropriationslagen. Därvid anges i 12 § fjärde stycket ledningsrättslagen att utan hinder av nämnda bestämmelser i expropriationslagen kan dock särskild rätt som tillkommer staten och ej utgör vägrätt rubbas. Härigenom bör det vara klart att ledningsrätt inte kan rubba vägrätt och inte kan upplåtas i vägrätt.

Utvecklingen har, såsom denna utredning påvisar, gått dithän att infrastruktur i form av framförallt banvallar, vägbankar och kraftledningsgator i allt större utsträckning utnyttjas för att etablera elektroniska kommunikationsnät. En anledning till detta kan antas vara att det är kostnadseffektivt att utnyttja sådan infrastruktur jämfört med att anlägga sådana nät i obruten mark. Ledningsrätt kan beviljas i alla slag av fastigheter. Avvägningar måste dock ske mot motstående enskilda och allmänna intressen enligt vad som anges i ledningsrättslagen. Vägrätten är dock enligt vad som nämnts undantagen i detta avseende. Det förefaller omotiverat att det skulle vara möjligt att upplåta ledningsrätt i spårrområde för järnväg men samtidigt inte vara möjligt att upplåta ledningsrätt i vägrätt. På samma sätt förefaller det omotiverat att ledningsrätt kan beviljas i ett vägområde om det t.ex. är fråga om en stor motorväg för vilken en särskild fastighet har tillskapats samtidigt som det inte är möjligt att bevilja ledningsrätt i vägrätt för en mindre länsväg.

Även om Vägverket redan i dag upplåter utrymme för ledningar i vägbankarna finns en risk för att operatörer blir utlämnade till verkets skön vid bestämmande av villkoren för upplåtelsen, inte minst vad avser ersättningens storlek.

Vi anser därför att det inte längre är ändamålsenligt att vägrätten skall vara fredad från möjligheten att bevilja ledningsrätt. Operatörerna bör ytterst ha möjligheten att vända sig till Lantmäterimyndigheten och ansöka om ledningsrätt för att på så vis få till stånd en oberoende prövning av rätten att dra fram ledning i vägområde. Vi föreslår därför att ledningsrättslagen ändras så att ledningsrätt kan beviljas även i vägrätt. Eftersom 2002 års ledningsrättsutredning (Ju2002:03) f.n. arbetar med frågan lämnar vi inte några närmare förslag om detta.

4.5.6 Förhållandet mellan väg-, järnvägs- och ellagstiftningen och åtkomst till vägbana, spåranläggning eller elanläggning

Det kan finnas skäl att i detta sammanhang se närmare på vissa frågor som hänger samman med lagstiftningar som gäller för den kärnverksamhet som Vägverket, Banverket, Svenska Kraftnät och Vattenfallsbolagen bedriver, dvs. väg- och vägtrafiklagstiftningen, järnvägs- och ellagstiftningen.

Väglagstiftningen

När det gäller väglagstiftningen är det särskilt 44 § väglagen som av intresse. Væghållningsmyndighetens tillstånd fordras för att inom ett vägområde dra ledningar av olika slag eller för att utföra arbeten på en redan dragen ledning. Væghållningsmyndigheten ges också rätt att föreskriva om arbetet m.m. Sådant tillstånd behövs dock inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos væghållningsmyndigheten. En motsvarande bestämmelse fanns i föregångaren till väglagen, lagen om allmänna vägar.⁵ I 40 § lagen om allmänna vägar angavs ursprungligen att "Om framdragande av elektriska ledningar å eller utmed väg är särskilt stadgat." Genom en ändring år 1952⁶ kom

⁵ SFS 1943:431.

⁶ SFS 1952:236, prop. 1952:39, LU 10, rskr. 104.

40 § att erhålla en i sak motsvarande innebörd som 44 § väglagen såvitt nu är i fråga, nämligen ett krav på tillstånd för att dra ledningar såvida inte tillstånd meddelats i annan ordning. I förarbetena till 40 § anges att den som inom område för allmän väg vill dra fram elektrisk ledning, ledning för vatten eller annan därmed jämförlig ledning eller utföra arbete på en redan framdragen sådan ledning, skall ansöka om detta hos väghållare före arbetets början, samt att för arbetets bedrivande m.m. skall – utöver vad som kan vara särskilt bestämt exempelvis i stadgan om starkströmsledningar – de föreskrifter gälla som med hänsyn till samfärdseln och väghållningen meddelats av väghållaren (prop. 1953:39, sid. 21). I specialmotiveringen anges vidare att innebörden av stadgandet är att väghållaren skall äga lämna sitt medgivande till framdragande av sådana ledningar som där anges innan arbetet påbörjas. Det anges samtidigt att väghållarens medgivande har olika karaktär i skilda fall. Ibland erfordras för ledningsarbete i väg särskilt tillstånd av annan än väghållaren. Sådant tillstånd kan meddelas genom koncession, dom i vattenmål eller syneförrättning, anges det i specialmotiveringen (a. prop., sid. 47). Om sådant tillstånd behövs, har väghållaren att tillse att sådant tillstånd lämnats. Föreligger inte tillstånd skall väghållaren hänvisa vederbörande att i föreskriven ordning ansöka om tillstånd. Om däremot tillstånd har lämnats kan väghållaren inte vägra sökanden att dra fram ledningen utan kan endast beträffande arbetets bedrivande och vad som hänger samman med detta meddela sådana föreskrifter som kan erfordras med hänsyn till samfärdseln och väghållningen. Om åter fråga är om ledning för vilken inte erfordras tillstånd för att dra fram den, har väghållaren att pröva om medgivande till arbetet bör lämnas samt om medgivande lämnas utfärda sådana närmare föreskrifter som nyss nämnts, anges det vidare i specialmotiveringen till 40 § lagen om allmänna vägar.

Föarbetena till 44 § väglagen, liksom till den numera upphävda 40 § lagen om allmänna vägar samt rubriken till bestämmelsen i väglagen ger vid handen att bestämmelsen skall ses endast som en ordnings- och säkerhetsföreskrift.

Statlig väghållningsmyndighet är enligt 7 § vägkungörelsen Vägverkets region.

Järnvägslagstiftningen

Beträffande järnvägslagstiftningen är det framförallt bestämmelserna i järnvägssäkerhetslagen om drift och beskaffenhet av spår- anläggningar som är av betydelse för att anlägga ledningar för elektroniska kommunikationsnät inom sådan anläggning. Enligt 4 § järnvägssäkerhetslagen fordras tillstånd för att driva spår- anläggningar, om den inte drivs av SJ eller Banverket. Tillstånd får enligt 7 § järnvägssäkerhetslagen förenas med de villkor som behövs från säkerhetssynpunkt. Till spår- anläggningar hör enligt 2 § samma lag spår och de fasta anordningar som behövs för spårens bestånd. Frågor om tillstånd enligt lagen prövas enligt 5 § av Järnvägs- inspektionen.

Ellagstiftningen

Såvitt avser ellagstiftningen är det främst bestämmelserna om byg- gande och användande av elektriska starkströmsledning och elektriska anläggningar i ellagen som är av betydelse för att anlägga ledningar för elektroniska kommunikationsnät inom sådan anlägg- ning, liksom vissa bestämmelser i förordningen om elektriska starkströmsanläggningar. Beträffande ellagen kan särskilt nämnas bestämmelsen i 9 kap. 1 § om hur elektriska anläggningar och elekt- riska anordningar skall vara beskaffade och ansvarsbestämmelsen i 3 § samma kapitel. Bemyndigandet i 9 kap. 1 § andra stycket för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i den mån det erfordras meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anlägg- ningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer kan också få betyd- else för den som vill anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät i en kraftledningsgata. Beträffande förordningen om elektriska stark- strömsanläggningar kan även de närmare föreskrifter om utförande och skötsel av elektrisk starkströmsanläggning som Elsäkerhets- verket meddelar enligt 2 § få betydelse för att anlägga ett elektron- iskt kommunikationsnät i en kraftledningsgata. Även kungörelsen om elektrisk svagströmslednings anordnande i förhållande till starkströmsledning är av betydelse för att anlägga elektroniska kommunikationsnät i en kraftledningsgata. Den är dock i huvudsak inriktad på när svagströmsledning skall korsa starkströmsledning.

Några särskilda krav på tillstånd finns dock inte i ellagstiftningen för den som vill anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät i en kraftledningsgata. Bestämmelserna om krav på koncession för att bygga eller använda en elektrisk starkströmsledning bör således inte gälla för den som endast anlägger elektroniska kommunikationsnät i en befintlig kraftledningsgata.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet enligt 1 § förordningen (1992:1139) med instruktion för Elsäkerhetsverket. Verket fullgör enligt 2 § instruktionen, med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning, uppgiften som tillsynsmyndighet över elektriska starkströmsanläggningar och elektrisk materiel.

Slutsats

Ordnings- och säkerhetsföreskrifter i de olika lagstiftningarna kan få betydelse för den som vill etablera ett elektroniskt kommunikationsnät inom väg- eller järnvägsområde eller i en elektrisk starkströmsanläggning. Kraven i artikel 11 i ramdirektivet om objektivitet, insyn, likabehandling och snabbhet i handläggningen bör enligt vår uppfattning inte komma i konflikt med dessa bestämmelser. Vägverket äger ensamt förfoga över marken men bedriver å andra sidan inte någon egen verksamhet inom området elektronisk kommunikation. Någon konflikt med artikel 11 i ramdirektivet med avseende på organisatorisk åtskillnad mellan myndigheter som fattar beslut i ärenden om markåtkomst för installation av faciliteter och offentligt ägda eller kontrollerade elektroniska kommunikationsnät bör därför inte heller anses föreligga. Inte heller i övrigt har vi kunnat finna några brister i berörd lagstiftning i förhållande till artikel 11 i ramdirektivet när det gäller de statliga infrastrukturinnehavarna.

Härmed har vi slutfört vår behandling av skrivelsen från TeliaSonera.

4.6 Kartläggning av kanalisationsutrymme

Förslag: Post- och telestyrelsens uppdrag att kartlägga IT-infrastrukturutbyggnaden skall utvidgas till att också göra en bedömning av i vilken grad tillgängligt kanalisationsutrymme faktiskt har utnyttjats för utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet.

Under utredningens arbete har vi identifierat likheter mellan det kartläggningsarbete vi utfört och som presenteras i avsnitt 3.7 och den sammanställning av IT-infrastrukturen som årligen görs av Post- och telestyrelsen. Enligt myndighetens regleringsbrev skall den i återrapporeringen till regeringen

- göra en bedömning av hur snabbt utbyggnaden sker i olika delar av landet,
- redovisa utbyggnadens betydelse ur regional utvecklingssynpunkt,
- avge en uppskattning av antalet abonnenter.

Vår utredning har visat att det finns problem med att på ett korrekt sätt redovisa det aktuella utbyggnadsläget. Dels är uppgifterna inte helt enkla att finna och sammanställa, dels är det ett material som inte enkelt kan redovisas så att det ger en överblick över det faktiska utbyggnadsläget. I det fall staten finner ett intresse av att kontinuerligt följa utbyggnadsläget, ställt i relation till tillgängligt kanalisationsutrymme, så föreslår vi att Post- och telestyrelsens uppdrag utvidgas till att omfatta även en sådan kartläggning. Uppdraget i regleringsbrevet skulle då kunna utvidgas till att också göra en bedömning av i vilken grad tillgängligt kanalisationsutrymme faktiskt har utnyttjats för utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet.

Skulle ett sådant uppdrag ges till Post- och telestyrelsen bör man enligt vår uppfattning kunna komma tillrätta med de svårigheter i redovisning som denna utredning pekat på.

5 Konsekvensanalyser

5.1 Marknadsmässiga konsekvenser

I dagsläget sker relativt stora förändringar på marknaden för operatörer av elektroniska kommunikationsnät. Ett antal konkurser och samgåenden har skett den sista tiden som har haft sin utgångspunkt i en besvärlig finansiell och affärsmässig situation. Marknaden kännetecknas av höga inträdes- och utträdesbarriärer, framförallt på grund av de relativt stora investeringar som krävs. Detta ger, enligt vår bedömning, en marknad där konkurrensen mellan aktörerna är mycket stor och där man är mycket känslig för alla förändringar och alla typer av signaler.

Kontakter med marknadens aktörer har gett vid handen att ett tydligare agerande från statens sida är mycket önskvärt. Det har också framkommit att det är viktigt att staten agerar på ett sådant sätt att man använder tillgången till viktiga fysiska infrastrukturer som banvallar och kraftledningar på ett icke-diskriminerande sätt. Alla eventuella misstankar om att statliga aktörer använder dem för egna konkurrensfördelar måste så långt som möjligt undanröjas.

TeliaSonera är den dominerande aktören på marknaden för stamnät i Sverige. Enligt PTS rapport IT-infrastrukturen i Sverige, 2002, hade Telia i mars 2002 51 % av all stamnätinstallation (ca 33 000 km av totalt ca 65 000 km). Tvåan Banverket hade ca 20 % av installationerna. Trean Teracom hade 8 % och fyran Affärsverket svenska kraftnät hade 7 %. De fyra största aktörerna har alltså 86 % av alla stamnätsinstallationer. Det finns inga uppgifter om affärsvolymerna för stamnät i Sverige men det finns anledning att anta att mätt på detta sätt är TeliaSonera än mer dominerande. Det är här viktigt att notera att de tre största aktörerna på stamnätsmarknaden alla hade nät redan år 1993, med samma inbördes ordning i storlek och var då statligt ägda. Marknaden kan alltså antas vara kännetecknad av relativt långsamma förändringsförlopp när det gäller infrastrukturen, vilket bör ha sin grund i det faktum

att det är relativt investeringstunga verksamheter och därmed en marknad med höga ingångsströsklar. Därför är det vår bedömning att TeliaSonera kommer att förbli den dominerande aktören på stamnätsmarknaden under den tid som kan överblickas, även om fortsatta samgåenden eller uppköp mellan de mindre aktörerna skulle ske.

Bland utredningens förslag ingår att överföra dispositionsrätten till den överkapacitet som finns i Affärsverket svenska kraftnäts fibernät till Teracom. Enligt PTS siffror skulle Teracom i så fall disponera ca 15 % av stamnätsinstallationerna i Sverige. De skulle alltså även efter en sådan förändring vara tredje störst i Sverige men bli nästan lika stora som tvåan Banverket.

I dag tillämpas olika villkor när vägar, järnvägar och kraftledningar skall upplåtas för etablering av elektroniska kommunikationsnät. Ett tydligare agerande från statens sida när man erbjuder sådana kanalisationsutrymmen anser vi skulle verka stabiliserande på en annars ganska känslig marknad. Rätt genomförd så innebär den också en balansering av statliga aktörers erbjudanden av svart fiber och andra former av kapacitet i nät så att staten inte kan misstänkas för diskriminerande villkor i värdekedjan.

5.2 Regionalpolitiska konsekvenser

I regeringens proposition ”En politik för tillväxt och livskraft i hela landet” (prop. 2001/02:4), som antogs av riksdagen i december 2001, fastslogs att det övergripande målet för det nya politikområdet regional utvecklingspolitik skall vara:

väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet.

I propositionen nämns att Informationstekniken är en grundläggande kommunikationsinfrastruktur viktig för regioners utveckling och att IT i allmänhet kan bidra till att minska det geografiska beroendet, men för att detta skall ske måste flera områden utvecklas. Dels måste IT-infrastrukturen byggas ut på ett sådant sätt att avståndsoberoende priser så långt som möjligt kan uppnås. Dessutom måste digitala tjänster för företag, organisationer och medborgare utvecklas och näringslivets förmåga att ta upp den nya tekniken måste öka.

Grunden för den regionala utvecklingspolitiken är de regionala tillväxtprogrammen, som fram till år 2003 kallas regionala tillväxtavtal. I dessa tillväxtprogram får varje region ett eget ansvar för att genomföra den nödvändiga analysen, sätta upp mål, göra prioriteringar och slutligen planer för de framtida insatserna för att den egna regionen skall utvecklas positivt. Avsikten är därefter att statliga medel som avsätts för regional utveckling så långt som möjligt skall kanaliseras och fördelas enligt de regionala tillväxtavtalen. På så sätt skall sektorssamverkan uppnås där sådan bidrar till utvecklingen av hållbara lokala arbetsmarknadsregioner.

Denna utredning lägger förslag inom i huvudsak sex områden: statliga verk och bolag skall verka i riktning mot fastlagda IT-politiska mål, statliga aktörer bör upplåta kanalisationsutrymme till operatörer som vill anlägga allmänna elektroniska kommunikationsnät, Affärsverket svenska kraftnätets optofibernet och Teracom's radionät föreslås bilda en sammanhängande IT-infrastruktur, Banverket Telenät föreslås bolagiseras, det bör bli möjligt att upplåta ledningsrätt i vägnät samt slutligen Post- och telestyrelsen föreslås få i uppdrag att kartlägga utnyttjandet av kanalisationsutrymme.

Genom IT-propositionen *Ett informationssamhälle för alla* (prop. 1999/2000:86), som presenterades i mars 2000, tog svenska staten ett tydligt initiativ för att utveckla och stimulera bredbandsutbyggnaden i hela Sverige. Det övergripande IT-politiska målet är att Sverige som första land skall bli ett informationssamhälle för alla och i IT-propositionen nämns också speciellt att en vägledande inriktning för IT-politiken skall vara att främja regional tillväxt genom att bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt i hela landet genom en bra infrastruktur. Att staten genom tydliga direktiv anger vilket ansvar statliga bolag och verk har för att det IT-politiska målet uppnås innebär alltså bland annat att deras ansvar för att främja regional tillväxt också tydliggörs.

I IT-propositionen delades nätet upp i tre delar; nationellt stamnät, transportnät, som i Bredbandsutredningens betänkande IT-infrastruktur för stad och land (SOU 2000:111) kallas ortssammanbindande nät, samt accessnät (områdesnät enligt SOU 2000:111). För ortssammanbindande nät och områdesnät förlitar sig staten på att utbyggnaden av bredbandsnät i de större orterna skall kunna ske på ren kommersiell grund medan de mindre orterna har behov av stöd för att möjliggöra sådan utbyggnad. Staten har valt att låta kommunerna få huvudansvaret att i fri konkurrens upphandla

tillhandahållandet av dessa nät med hjälp av ett statligt stöd. Även om föreliggande utredning primärt berör ett nationellt stomnät som sammanbinder kommunhuvudorter, så är det ett faktum att de fysiska infrastrukturer som behandlas också kan användas för realisering av ortssammanbindande nät. För att statligt subventionerade kommunala upphandlingar av ortssammanbindande nät, områdesnät och i vissa fall stomnätsanslutning skall vara meningsfulla är det viktigt att det finns starka och stabila aktörer på marknaden som kan agera leverantörer även i de delar av landet där utbyggnad inte görs på ren kommersiell grund. Den senaste av de kvartalsvisa kartläggningar av sådana upphandlingar som genomförs av projektet Länssamverkan bredband gjordes i april 2003. Enligt den har 32 % av upphandlingarna av ortssammanbindande nät vunnits av privata aktörer, 15 % av statliga, 43 % av kommunala samt 9 % av kommunala och privata aktörer i samverkan. Teracom är den enda statliga aktören som vunnit sådana upphandlingar. Slutsatsen måste bli att det i dag finns en marknad som kan stötta det övergripande målet i den regionala utvecklingspolitiken samt de regionalpolitiska ambitionerna i IT-propositionen.

Utredningens andra förslagsområde har också tydliga positiva regionala konsekvenser. För att göra en utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät till regioner i hela landet så kostnadseffektiv som möjligt bör befintliga fysiska infrastrukturer så långt som möjligt användas som kanalisationsutrymmen. Ett uppdrag till statliga aktörer att upplåta sina infrastrukturer underlättar således en utbyggnad i hela landet.

Utredningens tredje förslagsområde och fjärde förslagsområden ha inga lika tydliga regionala konsekvenser.

5.3 Statsfinansiella konsekvenser

Utredningen föreslår att statliga aktörer bör upplåta kanalisationsutrymme till operatörer som önskar etablera nya nät. Sådan upplåtelse sker redan i dag i viss utsträckning. Som ersättning för detta skall de statliga aktörerna tillämpa en marknadsmässig prissättning men upplåtelsen skall inte göras i vinstsyfte. Upplåtelsen medför inget ytterligare kapitalbehov. De statliga aktörernas förmåga att uppfylla de resultatkrav staten ställer, angivna som räntabilitet på eget kapital, torde därför inte påverkas negativt så länge upplåtelsen

inte är förlustbringande. Därmed kan upplåtelsen enligt vår mening betraktas som neutral ur statsfinansiell synvinkel.

I anslutning till upplåtelse av kanalisationsutrymme föreslår utredningen också att det införs en motsvarighet i järnvägssäkerhetslagen till den prövning som sker enligt 44 § väglagen för ledningsarbete inom vägområde och att sådan prövning skall utföras av tillsynsmyndigheten på järnvägsområdet, Järnvägsinspektionen. Vi uppskattar att prövningarna kommer att ta ca 0,25 årsarbetskrafter i anspråk och att prövningen anslagsfinansieras. Sammantaget bedömer vi dock att hanteringen av dessa ärenden bör kunna klaras inom ramen för Järnvägsinspektionens nuvarande anslag. Vi föreslår också att särskild handräckning av kronofogdemyndighet skall kunna tillgripas om bestämmelserna om ledningsarbeten inom spåranläggningar inte följs. Även här bedömer vi att ärendemängden bör bli så liten att den bör kunna hanteras inom ramen för nuvarande anslag.

Utredningen föreslår vidare att Affärsverket svenska kraftnäts optofibernet och Teracom's radionät skall bilda en sammanhängande IT-infrastruktur. Detta skall ske genom att Teracom får full nyttjanderätt till Svenska kraftnäts optofiber men att Svenska kraftnät även fortsättningsvis kommer att äga och underhålla optofibernet. Värdet av denna dispositionsrätt kan utgöra ett frivilligt aktieägartillskott i Teracom, varvid värdering av upplåtelsen sker enligt aktiebolagslagens bestämmelser. Skulle det visa sig att värdet av dispositionsrätten till optofibernet är lägre än nuvarande bokförda värde så kommer Affärsverket svenska kraftnäts resultaträkning påverkas negativt. Skulle så vara fallet så torde dock behov av sådan nedskrivning föreligga även om den föreslagna överföringen av dispositionsrätten inte vore aktuell. Aktieägartillskottet som sådant medför att värdet av Svenska kraftnäts optofibernet sjunker samtidigt som värdet av aktieinnehavet i Teracom ökar i motsvarande mån. Därför anser vi att överföringen kan genomföras utan några statsfinansiella konsekvenser för staten som helhet.

5.4 Prövning av det offentliga åtagandet

I IT-propositionen *Ett informationssamhälle för alla* (prop. 1999/2000:86) tog svenska staten ett initiativ för att utveckla och stimulera bredbandsutbyggnaden. Tanken bakom de statliga insats-

erna är att koncentrera dem till sådana orter och regioner där utbyggnad inte förväntas ske på marknadsmässiga villkor. Därigenom skall inte staten med sin insats hämma marknadsaktörernas egna satsningar i bredbandsnät. Totalt satsar staten 5,8 miljarder kr till och med år 2005 i utbyggnaden av ortssammanbindande nät och områdesnät. Utredningen har inte haft anledning att pröva detta åtagande.

De förslag som läggs i detta betänkande syftar främst till att formulera en policy för hur staten skall upplåta sina fysiska infrastrukturer för utbyggnad av nät med hög kapacitet. En sådan policy betraktar vi inte som ett nytt offentligt åtagande. Sådan upplåtelse förekommer redan och förutsätts även i fortsättningen vara självfinansierad.

5.5 Konsekvenser för brottsligheten

I en undersökning från Brottsförebyggande rådet, BRÅ, som publicerades i februari 2000 framgick att den IT-relaterade brottsligheten ökar kraftigt i takt med att användningen av IT ökar i samhället i stort. I den då största svenska studien av IT-relaterad brottslighet visade det sig att vart fjärde företag hade under år 1997/98 drabbats av någon form av IT-relaterat brott eller incident vilket var en fördubbling jämfört med en liknande undersökning som gjordes 1995/96. Det finns ingen anledning att tro att den trenden har brutits sedan dess. De flesta av brotten var av vad som kan kallas för vardagskaraktär. Datavirus och dataintrång stod för sammanlagt 83 procent av de redovisade brotten/incidenterna. I en annan undersökning framgick det enligt BRÅ att fem av hundra privatpersoner med Internetabonnemang hade stött på barnpornografi på nätet och att tolv av hundra hade sett en nazistisk webbplats.

Med IT-relaterade brott avser BRÅ sådana brott där datorn kan ha varit mål, medel eller på annat sätt haft beröring med brottet. Många av brotten faller under generella straffbestämmelser såsom förskingring, skadegörelse och olaga hot. Det finns dock några straffbestämmelser som tar direkt sikte på IT-brott. Till dessa hör databedrägeri och dataintrång.

För att värdera konsekvenserna av utredningens förslag för brottsligheten i Sverige har vi valt att betrakta en förbättrad IT-infrastruktur som det slutliga resultatet av våra förslag. Det är helt

klart att en förbättrad IT-infrastruktur i allmänhet ökar risken för IT-relaterad brottslighet. Genom bättre nät blir datorer mer lättillgängliga, antalet potentiella gärningsmän blir fler i takt med att antalet anslutna datorer ökar och antalet situationer där det finns en potentiell gärningsman och offer ökar.

Vad avser spridning av olaglig information så kommer den, förutsatt att inga hindrande åtgärder vidtas, att öka och nå fler människor än den annars skulle ha gjort. Det är dock inte i första hand den ökande kapaciteten i sig som är problemet utan snarare att utbyggnaden skapar förutsättningar för fler företag, organisationer och hushåll att ansluta sig och öppna sina IT-system så att de blir åtkomliga externt över Internet. Konsekvensen av detta blir att precis som det i dag finns ett omfattande säkerhets- och sårbarhetstänkande mot fysiska hotbilder så krävs i framtiden ett mer omfattande säkerhetstänkande mot IT-relaterade brott. Den viktigaste åtgärden för framtiden bör därför bli utbildningsinsatser i säkerhetstänkande och i vilka motåtgärder som kan göras tekniskt och genom lämpliga arbetsätt för att minimera eller helt undvika säkerhets- och sårbarhetsproblem. Säkerhetsarbetet måste hålla minst jämn takt med den ökande användningen av IT och säkerhetstänkandet måste bli en självklarhet för var och en. I regeringens IT-proposition 1999/2000:86 berör regeringen följaktligen problematiken och avser att verka för ett säkrare Internet och för säkra elektroniska signaturer. Detta är en mycket viktig uppgift.

5.6 Konsekvenser för små företag

För att värdera konsekvenserna av utredningens förslag för små företag i Sverige har vi valt att betrakta en förbättrad IT-infrastruktur som det slutliga resultatet av våra förslag. Det är vår bestämda uppfattning att en förbättrad IT-infrastruktur kommer att verka positivt för små företag. Ett av huvudmotiven till utbyggnaden av nya nät med hög överföringskapacitet är att skapa förutsättningar för avståndsberoende priser. De positiva effekterna omfattar således företag i hela landet.

Användningen av Internet får allt större betydelse för snart sagt alla företag. Det gäller exempelvis marknadsföring, kundkontakter, försäljning, leveranser, distansarbete, kompetensutveckling och samarbete med andra företag. Småföretag inom IT-branschen får genom IT-infrastrukturutbyggnaden tillgång till en kraftigt

expanderande marknad för sina produkter och tjänster. Dessa företag kan genom en bra IT-infrastruktur bedriva sin verksamhet i hela landet. Dessutom kan de med hjälp av nätet på ett helt annat sätt bilda nätverk med andra liknande företag och samarbeta inom områden som bl.a. utveckling och marknadsföring. För just små företag är också möjligheten att köpa supporttjänster, revisions-tjänster m.m. på distans en viktig fördel som kan uppnås genom bättre IT-infrastrukturen.

Utbyggnaden av ett öppet nationellt stomnät kommer således att bidra till en större tillgänglighet, lägre kostnadsnivå och i förlängningen mer kvalificerade och intressanta tjänster genom bredbandsanslutning till Internet. Detta kommer naturligtvis att gynna små företag.

5.7 Jämställdhetspolitiska konsekvenser

Jämit, Jämställdhetsrådet för transporter och IT, lämnade sitt slutbetänkande (SOU 2001:44) i juni 2001. Där konstateras att IT-sektorn i allt väsentligt leds och domineras av män. I sitt delbetänkande Jämställdhet och IT (SOU 2000:58) pekar man också på att IT som teknik är en manlig domän, trots att dess användningsområden lika mycket fyller kvinnors som mäns behov. De konstaterar också i sin kartläggning att klyftan mellan mäns och kvinnors möjligheter till inflytande över IT-utvecklingen vidgas. I sitt delbetänkande för man fram sju förslag till åtgärder. Ingen av dessa åtgärder har någon direkt knytning till utbyggnaden av ett öppet nationellt stomnät.

Jämit redovisar i den ovannämnda rapporten även hur tillgången till och användningen av datorer fördelar sig mellan könen. Rapporten visar procentandelen av män respektive kvinnor som har tillgång till datorer och Internet inte skiljer sig så stort (1998 hade 70 procent av männen respektive 66 procent av kvinnorna tillgång till dator i hemmet, på arbetet eller någon annan stans).

Utbyggnaden av ett öppet nationellt stomnät som i sin tur innebär en förbättrad tillgång till nät i hela landet torde således ur ett tillgänglighetsperspektiv gynna både män och kvinnor. Konsekvenserna ur ett branshperspektiv är dock väldigt svåra att förutse. Vi föreslår att de som ansvarar för utbyggnaden av det nya stomnätet uppmärksammar frågan om könsfördelning i sin arbetsstyrka.

5.8 Konsekvenser för att nå integrationspolitiska mål

Utredningens bedömning är att förslagen i detta betänkande inte kommer att påverka möjligheten att nå de integrationspolitiska målen annat än möjligen mycket marginellt men i positiv riktning.

Den positiva aspekten skulle komma av ett av huvudmotiven för satsningen på ett öppet nationellt stamnät, nämligen att skapa förutsättningar för avståndsberoende priser. Vidare kommer satsningen att innebära att tillgången på transmissionkapacitet ökar. Därmed är troligt att priserna för bredbandsanslutningar till privatpersoner och företag förväntas sjunka genom utbyggnaden av ett nationellt stamnät till landets alla kommuner. En sådan utveckling gynnar ekonomiskt svaga grupper vilket skulle kunna gynna det integrationspolitiska arbetet. Vad som däremot får anses som allvarligt är de signaler som finns om att invandrare, handikappade, lågutbildade och arbetslösa hör till dem som i liten utsträckning har tillgång till Internet och dator. Informationstekniken kan ju för vissa av dessa grupper vara en stor tillgång och torde kunna vara till stor hjälp i integrationsarbeten. Detta är en viktig fråga som måste hanteras, men kan inte sägas vara en direkt konsekvens av de förslag som framkommer i denna utredning.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i järnvägssäkerhetslagen (1990:1157)

4 a §

Inom en spåranläggning får inte utan tillstånd dras ledning för elektroniska kommunikationsnät eller utföras arbeten på en redan dragen ledning, om ledningen tillhör eller skall tillhöra någon som inte har tillstånd att driva spåranläggningar, spårtrafik eller särskild trafikledningsverksamhet. Sådant tillstånd erfordras dock inte om ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144) har beviljats för ledningen och anmälan om arbetet har gjorts hos spårinnehavaren.

Paragrafen är ny och har behandlats i den allmänna motiveringen i avsnitt 4.2.6.

Bestämmelsen är utformad efter förebild i 44 § väglagen (1971:948). Viss ledning för tillämpningen bör därför kunna finnas i förarbetena till den bestämmelsen (prop. 1971:123, TU 24, rskr. 316, se särskilt prop. 1971:123, sid. 183) samt förarbetena till tidigare gällande lagstiftning (40 § lagen 1943:431 om allmänna vägar, m.m., prop. 1952:39, sid. 47 f). Någon motsvarighet till väglagens bestämmelse om undantag från kravet på tillstånd eller anmälan för skyndsamma reparationer finns dock inte i denna bestämmelse.

I många fall måste man räkna med en tämligen lång framförhållning vid en ansökan om tillstånd.

Syftet med bestämmelsen är att tillgodose att säkerheten inom en spåranläggning inte äventyras av ledningsarbeten som avser ledningar som tillhör eller skall tillhöra någon som inte har tillstånd att driva spåranläggningar, spårtrafik eller särskild trafikledningsverksamhet. För de andra aktörerna bör nuvarande bestämmelser i lagen ge ett tillräckligt skydd. Den prövning som skall ske skall

således inriktas på att tillgodose säkerheten inom en spåranläggning. I allmänhet gäller att det måste vara fråga om en tämligen strikt reglerad ordning för att få tillgång till en spåranläggning för ledningsarbeten. Vid denna prövning bör myndigheten inhämta yttrande från spårinnehavaren och i förekommande fall den som bedriver särskild trafikledningsverksamhet samt andra som kan beröras av ledningsarbetena. Tillstånd till arbetsperioder måste tas fram tillsammans med berörda järnvägsföretag som trafikerar sträckan. Myndigheten måste givetvis självständigt bedöma vilka krav som är nödvändiga att uppställa för ledningsarbetena. Villkor för verksamheten får föreskrivas med stöd av 7 § järnvägssäkerhetslagen.

Hur dessa villkor kan komma att utformas får tillämpningen utvisa. Det kan i sammanhanget dock nämnas att viss ledning bör kunna hämtas från 52 och 53 §§ vägkungörelsen, jfr avsnitt 3.2.3, givetvis med beaktande att det här är fråga om spårbunden trafik.

Över huvud taget måste beaktas att spårbunden trafik inte är lika anpassbar till arbeten på infrastrukturen som vägtrafik och det är inte heller är möjligt på samma sätt att dirigera om trafiken med hänsyn till att järnvägsnätet är mycket glesare än vägnätet.

5 §

Frågor om tillstånd att driva spåranläggningar eller spårtrafik eller särskild trafikledningsverksamhet prövas av Järnvägsinspektionen. *Järnvägsinspektionen prövar även frågor om tillstånd enligt 4 a §.*

Förslaget till ändring av 5 § innebär att Järnvägsinspektionen även skall pröva frågor om tillstånd enligt 4 a §. Bestämmelsen behandlas i den allmänna motiveringen i avsnitt 4.2.6.

23 a §

Utförs ledningsarbete i strid med 4 a § eller mot ett villkor som har meddelats för verksamheten med stöd av 7 § får kronofogdemyndigheten meddela särskild handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Paragrafen är ny och behandlas i den allmänna motiveringen i avsnitt 4.2.6.

En motsvarande bestämmelse som gäller för ledningsarbeten i vägar finns i 72 § första stycket väglagen (1971:948).

Handräckningsåtgärd kan påkallas av Järnvägsinspektionen eller av spårinnehavaren. Det har inte ansetts nödvändigt att ange i paragrafen.

Kommittédirektiv

IT-stomnät till vissa kommuner

Dir.
2001:99

Beslut vid regeringssammanträde den 29 november 2001.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas med uppdrag att medverka till att förutsättningar skapas så att alla kommuners huvudorter får en anslutningspunkt till det stomnät med hög överföringskapacitet som regeringen den 17 augusti 2000 (dnr N1999/11617) uppdrog åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga ut.

Bakgrund

IT-infrastrukturen som en del av IT-politiken

Riksdagen har beslutat att det IT-politiska målet är att Sverige som första land skall bli ett informations-samhälle för alla (prop. 1999/2000:86, den s.k. IT-propositionen, bet. 1999/2000:TU9, rskr 1999/2000:256). I IT-propositionen uttalade regeringen att hushåll och företag i alla delar av Sverige inom de närmaste åren borde få tillgång till IT-infrastruktur. Utifrån IT-propositionen och riksdagens beslut som grundval har stödinsatser utformats, i första hand inriktade mot områden utanför tätorterna och glest befolkade områden i övrigt (lagen 2000:1335 om kreditering på skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät, förordningen 2000:1469 om stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät och förordningen 2001:350 om stöd till kommuner för anläggande av ortssammanbindande telenät m.m.). Skälet till stöden är att marknadskrafterna inte bedöms vara tillräckligt starka för en utbyggnad i alla delar av landet. För att stödinsatserna skall få avsedd effekt måste dock aktörerna på nätmarknaden kunna utgå från att det kommer att finnas goda möjligheter att ansluta ett lokalt nät till ett nationellt stomnät.

Uppdraget till Svenska kraftnät

Regeringen uppdrog den 17 augusti 2000 åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga ut ett stomnät med hög överföringskapacitet mellan alla kommuner. Målet var att ansluta alla kommunhuvudorter senast i december 2002 till ett sådant landsomfattande nät. Förutsättningar borde därigenom skapas för så långt möjligt avståndsberoende priser i landet. Utbyggnaden skulle genomföras genom installation av optokabel på det egna stamnätet. Vidare gällde utbyggnad på marknadsmässiga villkor och upplåtande av nätkapacitet i form av s.k. svart fiber, likaledes på marknadsmässiga villkor. Utbyggnaden skulle finansieras genom Svenska kraftnäts egen försorg. Där det behövdes skulle Svenska kraftnät samråda och samarbeta med andra aktörer på marknaden.

Den 30 juni 2001 var 61 kommuner anslutna till Svenska kraftnäts stomnät via verkets egen optokabel. Vid samma tidpunkt var ytterligare 49 kommuner anslutna till Triangelbolaget AB:s stomnät, som ägs gemensamt av Birka Energi, Svenska kraftnät, Sydkraft och Vattenfall. Vidare var 48 kommuner anslutna till ett nationellt stomnät huvudsakligen genom nät ägda av Birka Energi, Vattenfall och Sydkraft. Totalt var således 158 kommuner, dvs. 55 procent av samtliga 289 kommuner, anslutna till detta stomnät, som karakteriseras av att huvudaffären består av tillhandahållande av s.k. svart fiber.

Svenska kraftnäts bedömning av utbyggnadstakten

Enligt tidigare planer skall ytterligare ca. 60 kommuner kunna anslutas under perioden fram till december 2002, huvudsakligen genom andra än Svenska kraftnät och Triangelbolaget AB. Ca. 70 av landets kommunhuvudorter skulle därmed inte nås till denna tidpunkt. I dessa orter bor totalt cirka 7,5 procent av Sveriges befolkning. Planerna är emellertid osäkra, främst på grund av lågkonjunkturen på telekommunikationsområdet.

Kommuner som ligger på ett stort avstånd från redan utbyggda förbindelser och som har liten befolkning erbjuder en begränsad marknad samtidigt som investeringskostnaden för den ortssammansbindande förbindelsen blir hög, vilket minskar Svenska kraftnäts förutsättningar för att i dag på marknadsmässiga grunder ansluta dessa orter.

Övrig utbyggnad

Det har de senaste åren pågått en betydande utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet av olika slag (enligt Post- och Telestyrelsens rapport IT-infrastrukturen i Sverige, augusti 2001). Detta gäller såväl stamnät som andra nivåer. Utbyggnaden har varit koncentrerad till de tätbefolkade delarna av Sverige. Uppgifterna om nätutbyggnaden är ganska osäkra, men det förefaller som om även det kommun- och kommunbolagsägda nätet ökat kraftigt de senaste åren.

Skälen till uppdraget

Skälet till att en särskild utredare nu tillkallas är att läget förändrats sedan uppdraget till Svenska kraftnät lämnades. Då förutsattes att det skulle vara möjligt att på marknadsmässiga villkor installera s.k. svart fiberförbindelse som skulle nå alla kommunhuvudorter. Sedan överlämnandet av IT-propositionen i mars 2000 och uppdraget till Svenska kraftnät i augusti samma år har emellertid förutsättningarna för en snabb utbyggnad kraftigt förändrats. Marknadsaktörernas intresse har sjunkit väsentligt. Med den uppläggning som stödformerna givits, bygger utnyttjandet av stöden dessutom på att kommunerna har ett stort intresse av att medverka, såväl i form av planering och delfinansiering som i upphandling och eventuellt i eget nätägande. När marknadens intresse för nätutbyggnad minskar, påverkas också kommunernas intresse och möjlighet att medverka. Ett syfte med såväl stödformerna för bredbandsutbyggnaden som det tidigare uppdraget till Svenska kraftnät har varit att stimulera konkurrensen från nya och mindre nätägare. I glest befolkade kommuner är dock möjligheterna idag ännu mindre än för ett år sedan att skapa en sådan konkurrens.

Ett annat skäl att tillkalla en särskild utredare ligger i de begränsningar som följer av Svenska kraftnäts roll som nätägare på en marknad. Uppdraget utgick från att det skulle vara möjligt att nå alla kommuner, antingen genom att utnyttja Svenska kraftnäts egen infrastruktur (topplina på elstamnät) eller genom andra samverkande företags infrastruktur med svart fiber. Det nya läget på marknaden kan leda till att man bör bredda erbjudandet till att gälla även andra former av infrastruktur med hög överföringskapacitet än enbart svart fiber. Detta möjliggör att man vidgar kretsen av nätägare som kan komma ifråga. Att undersöka nya kombinations-

möjligheter i samarbete med bl.a. kommunerna ligger utanför det uppdrag som givits åt Svenska kraftnät och dess roll som en av flera nätägare på marknaden.

Uppdraget

Att alla kommuner får minst en anslutningspunkt till ett stomnät med hög överföringskapacitet är en viktig del av regeringens IT-politik. Utredarens uppgift är därför att medverka till att förutsättningar så långt möjligt skapas för detta, inom ramen för det nuvarande regelverket.

Utredaren skall gå igenom förutsättningarna i de kommuner som inte bedöms få del av det marknadsmässiga utbudet genom uppdraget till Svenska kraftnät. Regeringen avser att uppdra åt Svenska kraftnät att kartlägga förutsättningarna för stomnät till de berörda kommunerna, ett material som skall ställas till utredarens förfogande. Utredaren skall, kommun för kommun, granska möjligheterna att utnyttja tillgängliga nät, bl.a. Banverkets nät, de stödformer som finns och andra resurser. Målet är att alla huvudorter skall kunna anslutas till ett öppet nationellt stomnät. Utredaren skall medverka till att, i de fall det är nödvändigt och möjligt, överenskommelser träffas om alternativ till det som avsågs i uppdraget till Svenska kraftnät. Exempel på sådana alternativ kan vara svart fiber hos någon annan nätägare, våglängder, kapacitet eller trådlöst. Målet skall vara möjligheter till anslutning till det öppna, nationella optostomnätet. Utredaren kan, om kommunerna önskar, biträda dem i förhandlingar med nätägare.

Utredaren skall samråda med berörda länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, IT-kommissionen, Svenska Kommunförbundet samt övriga myndigheter och organisationer, som utredaren finner lämpligt.

Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 31 maj 2002. Redovisningen skall vara skriftlig och omfatta samtliga de kommuner som, efter överläggningar med Svenska kraftnät och andra nättaktörer, inte bedöms vara möjliga att nå enligt de villkor som gavs i uppdraget till Svenska kraftnät. Redovisningen skall innehålla de överenskommelser som om möjligt träffats mellan kommuner och nätägare och som resulterat, eller snarast möjligt bedöms resultera, i en anslutning till det nationella, öppna optostomnätet på annat sätt än det som avsågs i uppdraget till Svenska kraftnät.

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till utredningen (N2001:14)
om IT-stomnät till vissa kommuner**

**Dir.
2002:72**

Beslut vid regeringssammanträde den 30 maj 2002.

Sammanfattning av uppdraget

Regeringen har i beslut den 29 november 2001 uppdragit åt en särskild utredare att medverka till att förutsättningar skapas så att alla kommuners huvudorter får en anslutningspunkt till det nationella stomnät med hög överföringskapacitet som regeringen den 17 augusti 2000 uppdrog åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga ut. Utredaren får nu följande tilläggsuppdrag

- att beskriva omfattningen och karaktären av den infrastruktur som staten förfogar över i anslutning till den verksamhet som bedrivs av i första hand Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket, samt de helägda bolagen, och som eventuellt kan användas för att underlätta utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet,
- att beskriva de särskilda krav som Affärsverket svenska kraftnät, Banverkets och Vägverkets verksamheter ställer och som är aktuella i detta sammanhang,
- att identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppgifter som Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket har samt att beskriva, analysera och bedöma de villkor som idag gäller för användandet av denna infrastruktur för IT-nätändamål,
- att föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena och
- att vid behov föreslå nödvändiga författningsförändringar med anledning av den föreslagna policyn.

Bakgrund

Uppdraget till stomnätsutredningen

Regeringen uppdrog den 17 augusti 2000 åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga ut ett stomnät med hög överföringskapacitet mellan alla kommuner. Målet var att ansluta alla kommunhuvudorter senast i december 2002 till ett sådant landsomfattande nät, vilket är en viktig del av regeringens IT-politik. I april 2002 bedömde stomnätsutredningen att antalet kommuner som inte skulle nås med svart-fiber-anslutning vid utgången av 2002 var cirka 85.

Regeringen beslutade den 29 november 2001 om direktiv för utredningen om IT-stomnät till vissa kommuner (dir. 2001:99). Utredningens uppgift är att medverka till att förutsättningar skapas så att alla kommuners huvudorter får en anslutningspunkt till ett stomnät med hög överföringskapacitet inom ramen för det nuvarande regelverket. Utredaren skall medverka till att, i de fall det är nödvändigt och möjligt, överenskommelser träffas om alternativ till det som avsågs i uppdraget till Affärsverket svenska kraftnät. Exempel på sådana alternativ kan vara svart fiber hos någon annan nätägare, våglängder, kapacitet eller trådlöst. Målet skall vara möjligheter till anslutning till det öppna, nationella optostomnätet. Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 31 maj 2002.

Regeringen uppdrog vidare den 6 december 2001 åt Affärsverket svenska kraftnät att kartlägga i vilka kommuner de kommersiella förutsättningarna för närvarande bedöms tillräckliga för att ansluta kommunhuvudorter till det nationella optostomnät på marknadsmässiga villkor, ett material som skall ställas till utredarens förfogande. Affärsverket svenska kraftnät skall även så långt som möjligt, lämna förslag till utredaren på alternativa anslutningsmöjligheter till nät med hög överföringskapacitet.

Övrig utbyggnad

Det har de senaste åren pågått en betydande utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet av olika slag. Detta gäller såväl stomnät som andra nivåer. Utbyggnaden har varit koncentrerad till de tätbefolkade delarna av Sverige. Uppgifterna om nätutbyggnaden är ganska osäkra, men det förefaller som om även det kommun- och kommunbolagsägda nätet ökat kraftigt de senaste åren. Av Post- och Telestyrelsens kartläggning av IT-

infrastrukturen i Sverige (augusti 2001) framgår att Banverket har cirka 13 000 km optisk fiberkabel, en ökning med 30 procent de två senaste åren, och att Affärsverket svenska kraftnät har cirka 3 600 km fiberkabel, en ökning med 100 procent de två senaste åren. I Vägverkets fall används vägarna i stor utsträckning för IT-nät, men dessa ägs och disponeras helt och hållet av externa nätägare och uppgifter saknas om omfattningen.

Tillgången till statlig infrastruktur lämplig för nät för elektronisk kommunikation

Vissa statliga myndigheter och affärsverk, framförallt inom kommunikationssektorn, har tillgång till en landsomfattande och sammanhängande infrastruktur. Detta gäller främst Vägverket, Banverket men även Affärsverket svenska kraftnät. Denna infrastruktur i form av vägar, banvallar, master, stolpar etc. är i första hand avsedd för en specifik verksamhet, men har också alltmer börjat användas för anläggning av nät för elektronisk kommunikation, inte bara för det egna behovet utan också för en bredare marknad. Till den statliga infrastrukturen kan också räknas den som statliga bolag, t.ex. Vattenfall AB och Teracom AB förfogar över och nyttjar.

Förutsättningarna för utnyttjande av denna infrastruktur för utbyggnad av nät varierar dock kraftigt mellan olika slag av infrastruktur och olika lösningar har valts. Vägverket upplåter utrymme inom vägområdet för långsgående teleledningsanläggningar mot ersättning. Ersättningen är av engångskaraktär och varierar med avståndet till beläggningskant. I Affärsverket svenska kraftnäts fall har istället lösningen varit att Affärsverket svenska kraftnät bygger ett nät med syftet att det sedan upplåts i form av s.k. svart fiber, dvs. utan signalutrustning. Banverket har ett eget nät som tillgodoser järnvägens behov av teletjänster. I den mån det finns överkapacitet säljer de även tjänster på nätet i form av våglängdsmultiplexering och kapacitet.

Skäl för tilläggsuppdraget

Behovet av att kunna få tillgång till befintlig statlig infrastruktur för IT-ändamål har ökat, bl.a. i samband med svårigheterna att finansiera IT-infrastrukturutbyggnad i de områden som de kommersiella aktörerna anser olönsamma för utbyggnad.

Särskilt i de glesare befolkade delarna av Sverige saknas det idag marknadsmässiga förutsättningar att bygga ut IT-nät. Kommuner och delar av kommuner som ligger på ett stort avstånd från redan utbyggda förbindelser och som har liten befolkning erbjuder en begränsad marknad samtidigt som investeringskostnaderna särskilt för ortssammanbindande förbindelser blir höga. I kommuner med vidsträckt lands- och glesbygd är kostnaderna även höga för att nå enskilda abonnenter som bor utspritt. Flertalet kommuner i Sverige har glest befolkade kommundelar. I dessa delar av Sverige finns särskilt stor anledning att utnyttja den tillgängliga statliga infrastrukturen så effektivt som möjligt. Med tydliga spelregler underlättas nätutbyggnaden.

Det saknas en samlad bild av hur den statliga infrastrukturen, bl.a. Banverkets, Affärsverket svenska kraftnäts och Vägverkets infrastruktur, har använts och kan användas för utbyggnaden av nät för elektronisk kommunikation. Det saknas också en överblick över förutsättningar och villkor för upplåtande av banvallar, vägar, tunnlar, master, stolpar m.m. som staten förfogar över. Även användande av annan statlig infrastruktur, t.ex. de helägda bolagens, kan vara av intresse i detta sammanhang.

Det finns nu skäl att se över om tillgängligheten till den infrastruktur som i första hand Banverket, Vägverket och Affärsverket svenska kraftnät förfogar över är tillfredställande. Med hänsyn tagen till de uppgifter som Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket har bör det utredas om tillgängligheten till infrastrukturen för IT-ändamål kan förbättras.

Uppdraget

Utredaren skall beskriva omfattningen och karaktären av den infrastruktur som staten förfogar över i anslutning till den verksamhet som bedrivs av i första hand Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket, och som eventuellt kan användas för att underlätta utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet. Med tydliga spelregler kan nätutbyggnaden underlättas och en känd policy underlättar för aktörerna på marknaden. Utredaren skall därför föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena. Utredaren skall härvid ta hänsyn till konkurrensintresset och beakta eventuella beröringspunkter med EG:s konkurrens- och statsstödsregler. De

ekonomiska konsekvenserna som förslagen medför skall särskilt analyseras. Utredaren skall vid utarbetandet av policyn föreslå den mest samhällsekonomiska lösningen.

Utredaren skall visa hur och i vilken omfattning infrastrukturen utnyttjats och skulle kunna utnyttjas för anläggande av IT-infrastruktur. Beskrivningen skall visa den geografiska fördelningen. Det står utredaren fritt att utvidga kartläggningen även till annan statlig infrastruktur som kan vara av intresse i detta sammanhang.

Utredaren skall beskriva de särskilda krav som Affärsverket svenska kraftnäts, Banverkets och Vägverkets verksamheter ställer och som är aktuella i detta sammanhang.

Utredaren skall identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket har.

Utredaren skall också beskriva och analysera de villkor som idag gäller för användandet av denna infrastruktur för IT-nätändamål, t.ex. med avseende på valet av förädlingsnivå, prisvillkor och andra tillträdesvillkor.

Vidare skall utredaren vid behov föreslå författningsändringar med anledning av förslaget.

Utredaren har att redovisa resultatet av sitt första uppdrag i ett delbetänkande den 31 maj 2002. Resultatet av det tillkommande uppdraget skall redovisas i ett slutbetänkande senast den 31 mars 2003.

Tilläggsdirektiv till utredningen om IT-stomnät till vissa kommuner (N2001:14)**Dir.
2003:35**

Beslut vid regeringsammansammanträde den 27 mars 2003.

Ändrad senaste tidpunkt för redovisning av slutbetänkandet

Regeringen har i beslut den 29 november 2001 uppdragit åt en särskild utredare att medverka till att förutsättningar skapas så att alla kommuners huvudorter får en anslutningspunkt till det nationella stomnät med hög överföringskapacitet som regeringen den 17 augusti 2000 uppdrog åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga ut. Uppdraget avrapporterades den 31 maj 2002 (SOU 2002:55 IT-stomnät till vissa kommuner). Utredaren har dessutom genom beslut den 30 maj 2002 fått följande tilläggsuppdrag

- att beskriva omfattningen och karaktären av den infrastruktur som staten förfogar över i anslutning till den verksamhet som bedrivs av i första hand Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket, samt de helägda bolagen, och som eventuellt kan användas för att underlätta utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet,
- att beskriva de särskilda krav som Affärsverket svenska kraftnät, Banverkets och Vägverkets verksamheter ställer och som är aktuella i detta sammanhang,
- att identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppgifter som Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket har samt att beskriva, analysera och bedöma de villkor som i dag gäller för användandet av denna infrastruktur för IT-nätändamål,
- att föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena och
- att vid behov föreslå nödvändiga författningsförändringar med anledning av den föreslagna policyn.

Resultatet av det tillkommande uppdraget skulle enligt tilläggsdirektiven redovisas i ett slutbetänkande senast den 31 mars 2003.

Tidpunkten för redovisningen av slutbetänkandet ändras till senast den 30 maj 2003.

Tilläggsdirektiv till utredningen om IT-stomnät till vissa kommuner (N2001:14)**Dir.
2003:71**

Beslut vid regeringssammanträde den 12 juni 2003.

Ändrad senaste tidpunkt för redovisning av slutbetänkandet

Regeringen har den 29 november 2001 beslutat tillkalla en särskild utredare med uppdrag att medverka till att förutsättningar skapas så att alla kommuners huvudorter får enanslutningspunkt till det nationella stomnät med hög överföringskapacitet som regeringen den 17 augusti 2000 uppdrog åt Affärsverket svenska kraftnät att bygga. Uppdraget avrapporterades den 31 maj 2002 i ett delbetänkande (SOU 2002:55 IT-stomnät till vissa kommuner). Utredaren har dessutom genom beslut den 30 maj 2002 fått följande tilläggsuppdrag

- att beskriva omfattningen och karaktären av den infrastruktur som staten förfogar över i anslutning till den verksamhet som bedrivs av i första hand Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket, samt de helägda bolagen, och som eventuellt kan användas för att underlätta utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet,
- att beskriva de särskilda krav som Affärsverket svenska kraftnät, Banverkets och Vägverkets verksamheter ställer och som är aktuella i detta sammanhang,
- att identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppgifter som Affärsverket svenska kraftnät, Banverket och Vägverket har samt att beskriva, analysera och bedöma de villkor som i dag gäller för användandet av denna infrastruktur för IT-nätändamål,
- att föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena och
- att vid behov föreslå nödvändiga författningsförändringar med anledning av den föreslagna policyn.

Resultatet av det tillkommande uppdraget skulle enligt tilläggsdirektiven redovisas i ett slutbetänkande senast den 31 mars 2003.

Tidpunkten för redovisningen av slutbetänkandet ändrades den 27 mars 2003 genom tilläggsdirektiven Dir. 2003:35 till senast den 30 maj 2003.

Tidpunkten för redovisningen av slutbetänkandet ändras nu till senast den 31 augusti 2003.

Skrivelse från Telia

2002-11-22

Till Näringsdepartementet

Bestämmelser om markåtkomst för byggande av elektroniska kommunikationsnät

Telia framförde i sitt remissvar den 21 oktober 2002 på delbetänkandet Lag om elektronisk kommunikation (SOU 2002:60) att frågor som rör beviljande av rättigheter att installera faciliteter på privat eller offentlig mark inte behandlats av utredningen och att Telia avsåg att närmare utveckla dessa i en särskild skrivelse till departementet.

Bakgrund

Den som vill bygga elektroniska kommunikationsnät behöver i allmänhet tillgång till annans mark, såväl offentlig som privat. Inom tätbefolkade områden är tillgång till offentlig mark av särskild betydelse. Det går inte att lägga ut ledningar från en plats utanför ett samhälle till en adress inne i samhället, eller mellan två adresser inne i ett samhälle, utan att beröra offentlig mark i någon form. Även bestämmelser om bygglov har betydelse vid nätutbyggnad.

Mark kan upplåtas på flera sätt. Det kan ske antingen genom medverkan av myndighet som kan bevilja bl.a. ledningsrätt och expropriation eller genom avtal med fastighetsägaren som kan upplåta utrymme i form av servitut eller annan nyttjanderätt till marken. Det är också vanligt att Vägverket eller kommuner i egenskap av väghållare upplåter utrymme inom allmän väg för nedläggning av teleledningar. Sådan upplåtelse kräver enligt väglagen tillstånd av

väghållningsmyndigheten, vilken är Vägverket när verket är väghållare och en kommunal nämnd när kommunen är väghållare.

De villkor för markåtkomst som offentliga organ, såväl statliga som kommunala, ställer upp kan variera högst avsevärt mellan olika organ och mellan olika delar av landet. Som exempel på villkor som ställs upp kan nämnas att den sökande till mycket låg ersättning måste lägga ned kanalisationsrör åt den konkurrerande offentliga telenätsbyggaren. Det förekommer också att myndigheter ställer så olika villkor för upphandling av beläggningsarbeten att kostnaden för beläggning av lika ytor har varierat i relationen 1:4 mellan den billigaste och den dyraste beläggningsarbeten utan att man kan se någon teknisk eller annan försvarbar förklaring. Några kommuner har vidare beviljat kommunala bolag och affärsdrivande enheter inom kommunen ensamrätt att installera faciliteter på kommunens mark.

I detta sammanhang kan nämnas att utredningen (N 2001:14) om IT-stomnät till vissa kommuner bl.a. skall identifiera och analysera de intressekonflikter som kan finnas mellan IT-infrastrukturens utbyggnad och utnyttjande och de uppgifter som vissa statliga myndigheter har samt föreslå en avvägd policy för upplåtande av utrymme för allmän IT-infrastruktur i den infrastruktur som staten förfogar över i syfte att skapa tydliga spelregler och riktlinjer för såväl infrastrukturförvaltarna som IT-intressena. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag den 31 mars 2003.

EG-direktiv

Inom området för elektronisk kommunikation antogs i mars i år nya EG-direktiv. Ett av direktiven, ramdirektivet, föreskriver i artikel 11 bl.a. att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och ansöker hos en myndighet om att beviljas rättigheter att installera faciliteter på offentlig eller privat egendom skall få sin ansökan prövad efter öppet redovisade och allmänt tillgängliga förfaranden som tillämpas utan diskriminering och utan dröjsmål och som följer principen om öppenhet och icke-diskriminering när den knyter villkor till sådana rättigheter. Det skall vidare finnas effektiva mekanismer för att ge företagen möjlighet att överklaga sådana beslut till ett organ som är oberoende av de berörda parterna. Om myndigheter äger eller kontrollerar företag som driver

elektroniska kommunikationsnät eller tillhandahåller kommunikationstjänster måste det finnas en ändamålsenlig organisatorisk åtskillnad mellan den verksamhet som har ansvar för beviljande av rättigheter och de verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.

Begreppet facilitet är inte definierat i direktivet men torde omfatta all utrustning som behövs för ett telenät. Bestämmelsen är inte begränsad till någon viss upplåtelseform utan den torde omfatta ansökningar om alla former av markåtkomst som en myndighet beviljar eller godkänner. Även ansökningar om bygglov kan omfattas av bestämmelsen. Bestämmelser som genomför direktiven skall tillämpas från den 25 juli 2003.

På regeringens uppdrag har utredningen om elektronisk kommunikation under sommaren i delbetänkandet Lag om elektronisk kommunikation (SOU 2002:60) lämnat ett lagförslag som genomför de nämnda EG-direktiven. Utredningen har dock inte föreslagit någon bestämmelse som genomför artikel 11 i ramdirektivet. I fråga om ledningsrätt hänvisar utredningen till en utredning med uppdrag att se över ledningsrättslagen. Sistnämnda utredning har nyligen lämnat delbetänkandet Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät (SOU 2002:83). I betänkandet kommer utredningen fram till, inom ramen för sitt uppdrag, att ledningsrättslagen uppfyller ramdirektivets krav i nu aktuella avseenden.

Slutsats och hemställan

Eftersom artikel 11 omfattar långt fler former av dispositionsrätt till mark än ledningsrätt konstaterar Telia att bestämmelsen inte blivit föremål för en fullständig analys huruvida svensk rätt till alla delar uppfyller de krav som ställs upp. Visserligen är både statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter bundna av förvaltningslagen som syftar till att säkerställa grundläggande rättssäkerhetsgarantier vid myndigheters handläggning i linje med artikel 11. Finns det avvikande bestämmelser i annan lag eller en förordning gäller emellertid dessa framför förvaltningslagen. Samtliga bestämmelser inom detta område måste därför analyseras i förhållande till direktivet.

Det kan ifrågasättas, särskilt mot bakgrund av de erfarenheter från tillämpningen som berörts ovan, om all den lagstiftning som kan bli aktuell att tillämpa i sammanhanget verkligen säkerställer att en ansökan från en nätbyggare om att få installera faciliteter på offentlig och privat mark blir prövad i enlighet med artikel 11 i ramdirektivet. Detsamma gäller kraven på organisatorisk åtskillnad och överklagandeprocéduren. Det är väsentligt för hela IT-branschen att investeringar i infrastruktur omgärdas av ett tydligt och stabilt regelverk som tillämpas enhetligt över hela landet samt på ett öppet och icke-diskriminerande sätt.

Mot bakgrund av det anförda hemställer Telia att regeringen skyndsamt ger direktiv till en utredning som skall analysera berörd lagstiftning och lämna de författningsförslag som behövs för att i svensk rätt fullt ut genomföra artikel 11 i ramdirektivet.

Farsta som ovan

Claes-Göran Sundelius
Chef Regulatoriska frågor

Kopia till
Utredningen (N 2001:14) om IT-stomnät till vissa kommuner

Fiberkabel i banvallar

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Ale	31,0	24,9	80
Alingsås	18,3	17,3	94
Alvesta	71,8	63,8	89
Aneby	16,5	16,5	100
Arboga	24,7	11,8	48
Arjeplog	7,6	7,1	93
Arvidsjaur	170,0	113,3	67
Arvika	48,3	42,7	88
Askersund	31,6	0	0
Avesta	75,9	59,3	78
Bengtstorsfors	65,6	22,7	35
Berg	83,6	83,3	100
Bjurholm	0,0	0	0
Bjuv	25,9	12,4	48
Boden	172,0	106,4	62
Bollebygd	14,8	14,7	99
Bollnäs	97,0	62,6	65
Borgholm	0,0	0	0
Borlänge	106,0	63,8	60
Borås	76,8	50,9	66
Botkyrka	25,9	21,7	84
Boxholm	21,0	17,9	85
Bromölla	17,1	10,8	63
Bräcke	140,4	128,8	92
Burlöv	11,2	6,4	57
Båstad	26,0	22,4	86
Dals-Ed	31,1	31,1	100
Danderyd	0,1	0	0
Degerfors	53,2	32,3	61
Dorotea	33,2	29,9	90
Eda	25,2	22,5	89
Ekerö	0,0	0	0
Eksjö	57,4	0	0

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Emmaboda	36,2	33,8	93
Enköping	31,4	29	92
Eskilstuna	103,9	60,3	58
Eslöv	42,9	20,9	49
Essunga	0,6	0,6	95
Fagersta	63,4	23,2	37
Falkenberg	37,1	30,6	82
Falköping	71,0	65,4	92
Falun	64,5	33,9	53
Filipstad	125,6	35	28
Finspång	14,8	0	0
Flen	68,2	63,8	94
Forshaga	16,3	0	0
Färgelanda	0,0	0	0
Gagnef	61,0	15,9	26
Gislaved	60,7	14,3	24
Gnesta	26,3	25,2	96
Gnosjö	30,7	30,7	100
Gotland	0,0	0	0
Grums	26,4	18,3	69
Grästorp	18,5	18,2	99
Gullspång	55,7	23,3	42
Gällivare	236,2	203,3	86
Gävle	149,7	94,9	63
Göteborg	122,8	37,4	30
Götene	31,5	30,6	97
Habo	17,4	16	92
Hagfors	0,0	0	0
Hallsberg	78,7	40	51
Hallstahammar	34,1	15,9	47
Halmstad	85,1	46	54
Hammarö	8,7	0	0
Haninge	24,7	20,2	82
Haparanda	62,5	0	0
Heby	21,8	20,6	95
Hedemora	27,0	24,9	92
Helsingborg	110,7	52,8	48
Herrljunga	53,4	53,4	100

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Hjo	0,0	0	0
Hofors	48,9	37,8	77
Huddinge	20,8	13,6	65
Hudiksvall	127,3	107,8	85
Hultsfred	72,2	0	0
Hylte	48,2	0	0
Håbo	15,6	13,1	84
Hällefors	60,0	50,8	85
Härjedalen	93,7	86,9	93
Härnösand	57,7	51,8	90
Härryda	34,5	33,1	96
Hässleholm	132,1	108,3	82
Höganäs	0,0	0	0
Högsby	46,1	0	0
Hörby	0,0	0	0
Höör	19,1	18,9	99
Jokkmokk	179,0	174,8	98
Järfälla	12,5	9,7	78
Jönköping	82,7	37,2	45
Kalix	106,8	0	0
Kalmar	52,4	21,7	41
Karlsborg	12,0	0	0
Karlshamn	48,5	31,2	64
Karlskoga	41,1	0	0
Karlskrona	69,5	47,7	69
Karlstad	109,1	76,1	70
Katrineholm	55,1	46,4	84
Kil	64,5	38,7	60
Kinda	45,2	0	0
Kiruna	234,6	151,3	64
Klippan	24,4	13,7	56
Knivsta	12,8	12,3	96
Kramfors	54,1	44,4	82
Kristianstad	77,9	66,6	85
Kristinehamn	79,8	32,6	41
Krokom	62,1	57,2	92
Kumla	36,1	10,9	30
Kungsbacka	34,9	32	92

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Kungsör	25,7	24,2	94
Kungälv	15,5	14,6	94
Kävlinge	23,3	10,8	46
Köping	38,5	17	44
Laholm	49,2	45,7	93
Landskrona	44,3	0	0
Laxå	46,6	42,2	91
Lekeberg	3,7	3,5	96
Leksand	37,8	28,3	75
Lerum	23,3	21	90
Lessebo	29,6	26,7	90
Lidingö	0,1	0	0
Lidköping	33,7	27,3	81
Lilla Edet	33,8	15,9	47
Lindesberg	127,1	91,5	72
Linköping	85,9	37,6	44
Ljungby	26,0	0	0
Ljusdal	167,1	151,5	91
Ljusnarsberg	68,7	59,2	86
Lomma	10,5	10,5	100
Ludvika	49,2	32,9	67
Luleå	117,0	28,4	24
Lund	29,8	11,5	39
Lycksele	80,9	76,8	95
Lysekil	32,3	0	0
Malmö	135,8	33,4	25
Malung	36,8	0	0
Malå	0,0	0	0
Mariestad	58,9	41,9	71
Mark	42,6	0	0
Markaryd	44,0	14,6	33
Mellerud	85,4	59,5	70
Mjölby	39,5	18,9	48
Mora	113,1	27,4	24
Motala	65,6	0	0
Mullsjö	17,5	16	91
Munkedal	36,6	0	0
Munkfors	0,0	0	0

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Mölnadal	24,2	21	87
Mönsterås	43,9	0	0
Mörbylånga	0,0	0	0
Nacka	0,2	0	0
Nora	28,7	0	0
Norberg	40,7	15,6	38
Nordanstig	39,2	37,4	95
Nordmaling	60,8	46,6	77
Norrköping	137,3	84,6	62
Norrtälje	15,7	0	0
Norsjö	47,0	0	0
Nybro	31,8	27,9	88
Nykvarn	17,3	15,5	89
Nyköping	107,1	97,2	91
Nynäshamn	23,0	21,8	95
Nässjö	129,5	57,1	44
Ockelbo	62,9	51,9	83
Olofström	19,8	0	0
Orsa	87,0	57,1	66
Orust	0,0	0	0
Osby	46,2	23,5	51
Oskarshamn	21,6	0	0
Ovanåker	45,9	0	0
Oxelösund	25,8	10,2	40
Pajala	0,0	0	0
Partille	9,4	9,3	99
Perstorp	14,6	10,6	73
Piteå	109,0	39,3	36
Ragunda	31,7	29,9	94
Robertsfors	0,0	0	0
Ronneby	38,6	38,5	100
Rättvik	60,9	19,9	33
Sala	65,8	52,7	80
Salem	5,4	5,3	98
Sandviken	66,3	53,7	81
Sigtuna	40,6	15	37
Simrishamn	22,4	22,4	100
Sjöbo	0,1	0	0

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Skara	0,0	0	0
Skellefteå	173,7	129,3	74
Skinnskatteberg	31,3	27,6	88
Skurup	12,5	12,4	100
Skövde	56,1	34,7	62
Smedjebacken	48,1	0	0
Sollefteå	179,4	170,7	95
Sollentuna	23,2	11	47
Solna	60,5	9,7	16
Sorsele	80,2	77,7	97
Sotenäs	0,0	0	0
Staffanstorps	15,0	4,4	29
Stenungsund	32,9	25,7	78
Stockholm	104,4	26,7	26
Storfors	22,6	0	0
Storuman	104,8	99,3	95
Strängnäs	65,2	34,7	53
Strömstad	19,3	0	0
Strömsund	176,5	169	96
Sundbyberg	3,4	0	0
Sundsvall	138,5	92,7	67
Sunne	50,2	0	0
Surahammar	36,0	0	0
Svalöv	39,1	32,9	84
Svedala	21,2	19,6	92
Svenljunga	9,5	6,4	68
Säffle	35,7	25,7	72
Säter	30,9	26,2	85
Sävsjö	36,6	34,7	95
Söderhamn	139,6	52,6	38
Söderköping	0,0	0	0
Södertälje	95,6	58,1	61
Sölvesborg	23,4	19,8	85
Tanum	35,0	0	0
Tibro	20,6	0	0
Tidaholm	0,0	0	0
Tierp	45,2	42,1	93
Timrå	43,1	30,5	71

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Tingsryd	0,0	0	0
Tjörn	0,0	0	0
Tomelilla	28,4	21	74
Torsby	16,3	0	0
Torsås	0,0	0	0
Tranemo	60,6	30,9	51
Tranås	29,3	28,8	98
Trelleborg	24,5	15,2	62
Trollhättan	38,8	25,2	65
Trosa	14,1	13,3	95
Tyresö	0,0	0	0
Täby	0,1	0	0
Töreboda	32,6	29,2	90
Uddevalla	69,5	38,2	55
Ulricehamn	0,0	0	0
Umeå	62,2	43,3	70
Upplands Väsby	18,6	8,1	44
Upplands-Bro	23,7	18,8	79
Uppsala	86,4	73,4	85
Uppvidinge	11,1	0	0
Vadstena	0,0	0	0
Vaggeryd	51,4	0	0
Valdemarsvik	0,0	0	0
Vallentuna	0,0	0	0
Vansbro	109,0	0	0
Vara	38,8	36,3	93
Varberg	84,4	41,8	50
Vaxholm	0,0	0	0
Vellinge	9,6	8,6	89
Vetlanda	90,7	0	0
Vilhelmina	80,2	75,3	94
Vimmerby	40,7	0	0
Vindeln	106,2	101	95
Vingåker	27,3	26,6	98
Vårgårda	18,1	17,3	96
Vänersborg	58,8	56,1	95
Vännäs	45,3	37,3	82
Värmdö	0,0	0	0

Kommun	Banvall (km)	Banvall med fiber (km)	Andel banvall med fiber (%)
Värnamo	109,8	42,4	39
Västervik	67,2	0	0
Västerås	122,2	46,2	38
Växjö	54,7	43,1	79
Ydre	0,0	0	0
Ystad	37,7	26,2	70
Åmål	56,8	33,8	60
Ånge	116,5	98,3	84
Åre	123,7	116,5	94
Årjäng	26,4	0	0
Åsele	0,0	0	0
Åstorp	19,8	12,7	64
Åtvidaberg	38,2	0	0
Älmhult	47,4	29,9	63
Älvdalen	11,6	0	0
Älvkarleby	28,1	22,5	80
Älvsbyn	58,3	33	57
Ängelholm	32,9	26,7	81
Öckerö	0,0	0	0
Ödeshög	0,0	0	0
Örebro	92,5	43,7	47
Örkelljunga	6,5	0	0
Örnsköldsvik	170,1	137	81
Östersund	129,0	111,9	87
Österåker	0,0	0	0
Östhammar	57,5	0	0
Östra Göinge	20,0	0	0
Överkalix	0,0	0	0
Övertorneå	4,3	0	0
Totalt	13 983	8 419	60

Fiberkabel i kraftledningar

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Ale	342	62	18
Alingsås	389	38	10
Alvesta	846	84	10
Aneby	438	21	5
Arboga	229	12	5
Arjeplog	1000	161	16
Arvidsjaur	1302	100	8
Arvika	832	0	0
Askersund	629	28	4
Avesta	639	0	0
Bengtstorsfors	464	30	6
Berg	949	0	0
Bjurholm	319	16	5
Bjuv	160	10	6
Boden	1294	97	7
Bollebygd	264	5	2
Bollnäs	967	0	0
Borgholm	554	0	0
Borlänge	347	29	8
Borås	761	56	7
Botkyrka	230	20	9
Boxholm	374	49	13
Bromölla	198	8	4
Bräcke	1140	51	4
Burlöv	31	4	13
Båstad	135	0	0
Dals-Ed	346	29	8
Danderyd	25	0	0
Degerfors	227	0	0
Dorotea	464	0	0
Eda	330	23	7
Ekerö	271	13	5
Eksjö	632	0	0

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Emmaboda	481	0	0
Enköping	833	111	13
Eskilstuna	825	88	11
Eslöv	297	11	4
Essunga	245	1	0
Fagersta	173	0	0
Falkenberg	947	26	3
Falköping	794	44	6
Falun	890	0	0
Filipstad	539	0	0
Finspång	691	65	9
Flen	599	74	12
Forshaga	247	0	0
Färgelanda	353	20	6
Gagnef	242	19	8
Gislaved	768	18	2
Gnesta	360	28	8
Gnosjö	223	18	8
Gotland	1719	0	0
Grums	377	8	2
Grästorp	266	0	0
Gullspång	256	3	1
Gällivare	1159	194	17
Gävle	1056	111	10
Göteborg	410	78	19
Götene	399	0	0
Habo	213	4	2
Hagfors	775	0	0
Hallsberg	466	19	4
Hallsthammar	199	19	10
Halmstad	809	24	3
Hammarö	87	0	0
Haninge	419	11	3
Haparanda	375	0	0
Heby	707	30	4
Hedemora	418	0	0
Helsingborg	387	0	0
Herrljunga	276	10	4

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Hjo	261	0	0
Hofors	332	0	0
Huddinge	183	14	8
Hudiksvall	1372	46	3
Hultsfred	654	0	0
Hylte	729	23	3
Håbo	170	0	0
Hällefors	455	0	0
Härjedalen	1612	0	0
Härnösand	559	0	0
Härryda	270	13	5
Hässleholm	1053	42	4
Höganäs	110	0	0
Högsby	439	17	4
Hörby	421	29	7
Höör	229	2	1
Jokkmokk	1640	16	1
Järfälla	56	8	14
Jönköping	1219	132	11
Kalix	802	40	5
Kalmar	647	0	0
Karlsborg	244	0	0
Karlshamn	497	0	0
Karlskoga	349	0	0
Karlskrona	911	0	0
Karlstad	711	0	0
Katrineholm	800	21	3
Kil	330	0	0
Kinda	661	0	0
Kiruna	1075	225	21
Klippan	300	5	2
Knivsta	271	23	8
Kramfors	973	0	0
Kristianstad	1175	52	4
Kristinehamn	489	0	0
Krokom	1171	49	4
Kumla	250	5	2
Kungsbacka	638	0	0

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Kungsör	166	0	0
Kungälv	457	14	3
Kävlinge	166	21	13
Köping	457	50	11
Laholm	836	36	4
Landskrona	129	0	0
Laxå	375	25	7
Lekeberg	334	9	3
Leksand	438	22	5
Lerum	346	53	15
Lessebo	235	0	0
Lidingö	13	0	0
Lidköping	610	0	0
Lilla Edet	287	51	18
Lindesberg	987	81	8
Linköping	1130	97	9
Ljungby	1172	0	0
Ljusdal	1803	151	8
Ljusnarsberg	285	6	2
Lomma	23	8	33
Ludvika	646	6	1
Luleå	1024	30	3
Lund	390	11	3
Lycksele	1240	1	0
Lysekil	294	0	0
Malmö	59	0	0
Malung	855	0	0
Malå	495	0	0
Mariestad	537	11	2
Mark	932	76	8
Markaryd	392	0	0
Mellerud	523	28	5
Mjölby	513	58	11
Mora	502	0	0
Motala	665	48	7
Mullsjö	158	0	0
Munkedal	499	35	7
Munkfors	76	0	0

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Mölnadal	194	0	0
Mönsterås	353	7	2
Mörbylånga	397	0	0
Nacka	110	10	9
Nora	364	18	5
Norberg	213	0	0
Nordanstig	769	31	4
Nordmaling	598	0	0
Norrköping	1468	129	9
Norrtälje	1834	52	3
Norsjö	904	0	0
Nybro	756	38	5
Nykvarn	149	18	12
Nyköping	1089	14	1
Nynäshamn	313	22	7
Nässjö	904	26	3
Ockelbo	453	16	3
Olofström	442	31	7
Orsa	295	0	0
Orust	418	0	0
Osby	416	20	5
Oskarshamn	803	67	8
Ovanåker	643	19	3
Oxelösund	35	0	0
Pajala	1247	133	11
Partille	56	3	6
Perstorp	164	0	0
Piteå	1138	0	0
Ragunda	905	138	15
Robertsfors	552	0	0
Ronneby	694	0	0
Rättvik	558	66	12
Sala	777	0	0
Salem	83	20	24
Sandviken	585	0	0
Sigtuna	362	24	6
Simrishamn	393	0	0
Sjöbo	457	0	0

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Skara	394	26	7
Skellefteå	2966	0	0
Skinnskatteberg	297	0	0
Skurup	218	0	0
Skövde	645	58	9
Smedjebacken	504	29	6
Sollefteå	2153	187	9
Sollentuna	94	23	25
Solna	11	3	25
Sorsele	624	108	17
Sotenäs	142	0	0
Staffanstorps	148	20	13
Stenungsund	328	24	7
Stockholm	86	2	2
Storfors	173	0	0
Storuman	1358	110	8
Strängnäs	469	74	16
Strömstad	374	25	7
Strömsund	1973	0	0
Sundbyberg	5	0	0
Sundsvall	2087	121	6
Sunne	596	0	0
Surahammar	200	0	0
Svalöv	351	20	6
Svedala	215	0	0
Svenljunga	585	42	7
Säffle	697	37	5
Säter	351	1	0
Sävsjö	509	23	4
Söderhamn	825	52	6
Söderköping	527	37	7
Södertälje	509	79	16
Sölvesborg	153	0	0
Tanum	690	66	10
Tibro	164	0	0
Tidaholm	323	0	0
Tierp	1111	3	0
Timrå	397	7	2

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Tingsryd	853	3	0
Tjörn	170	0	0
Tomelilla	431	0	0
Torsby	1047	0	0
Torsås	304	0	0
Tranemo	544	55	10
Tranås	387	33	9
Trelleborg	275	0	0
Trollhättan	479	147	31
Trosa	196	0	0
Tyresö	72	7	10
Täby	84	0	0
Töreboda	483	33	7
Uddevalla	672	27	4
Ulricehamn	682	55	8
Umeå	1172	0	0
Upplands Väsby	140	4	3
Upplands-Bro	278	35	13
Uppsala	1613	150	9
Uppvidinge	657	0	0
Vadstena	151	7	4
Vaggeryd	503	48	9
Valdemarsvik	564	23	4
Vallentuna	321	0	0
Vansbro	329	0	0
Vara	661	29	4
Varberg	805	12	1
Vaxholm	50	0	0
Vellinge	130	0	0
Vetlanda	1101	0	0
Vilhelmina	1165	23	2
Vimmerby	652	0	0
Vindeln	791	92	12
Vingåker	293	0	0
Vårgårda	302	17	6
Vänersborg	649	5	1
Vännäs	417	0	0
Värmdö	495	0	0

Kommunnamn	Kraftledningar (km)	Kraftledningar med fiber (km)	Andel ledning med fiber (%)
Värnamo	890	4	0
Västervik	1503	66	4
Västerås	817	104	13
Växjö	1196	0	0
Ydre	423	0	0
Ystad	323	0	0
Åmål	442	47	11
Ånge	1162	62	5
Åre	1094	14	1
Årjäng	678	0	0
Åsele	793	0	0
Åstorp	154	7	5
Åtvidaberg	546	46	8
Älmhult	721	42	6
Älvdalen	955	0	0
Älvkarleby	161	0	0
Älvsbyn	494	59	12
Ängelholm	445	16	4
Öckerö	8	0	0
Ödeshög	296	22	7
Örebro	1214	96	8
Örkelljunga	256	0	0
Örnsköldsvik	2456	2	0
Östersund	832	42	5
Österåker	312	0	0
Östhammar	1130	46	4
Östra Göinge	387	6	1
Överkalix	534	5	1
Övertorneå	520	0	0
Totalt	167319	7233	4

Fiberkabel i vägbank (VV region Norr och region Skåne)

Kommun	Europaväg (km)	Europaväg med fiber (km)	Andel europaväg med fiber (%)	Övrig väg (km)	Övrig väg med fiber (km)	Andel övrig väg med fiber (%)
Svalöv	0	0		270	43	16
Bjuv	0	0		81	7	9
Landskrona	43	18	42	105	25	24
Helsingborg	94	23	24	218	45	21
Höganäs	0	0		134	18	13
Staffanstorps	11	5	45	145	31	21
Burlöv	48	8	17	12	1	8
Vellinge	20	0	0	133	0	0
Lomma	39	15	38	44	4	9
Malmö	102	1	1	23	0	0
Lund	27	12	44	313	49	16
Svedala	41	20	49	175	8	5
Skurup	25	4	16	200	9	5
Trelleborg	11	1	9	368	0	0
Kävlinge	25	10	40	123	8	7
Eslöv	26	1	4	316	25	8
Sjöbo	0	0		348	20	6
Tomelilla	0	0		250	0	0
Ystad	0	0		338	9	3
Simrishamn	0	0		304	0	0
Hörby	28	11	39	318	14	4
Höör	10	0	0	198	22	11
Hässleholm	0	0		796	54	7
Östra Göinge	0	0		259	0	0
Bromölla	12	4	33	72	15	21
Osby	0	0		288	0	0
Kristianstad	67	31	46	716	19	3
Örkelljunga	45	0	0	126	3	2
Perstorp	0	0		64	0	0
Klippan	23	0	0	180	4	2
Åstorp	26	0	0	63	0	0
Båstad	21	9	43	185	3	2

Kommun	Europaväg (km)	Europaväg med fiber (km)	Andel europaväg med fiber (%)	Övrig väg (km)	Övrig väg med fiber (km)	Andel övrig väg med fiber (%)
Ängelholm	74	29	39	286	36	13
Nordmaling	33	33	100	305	27	9
Bjurholm				132	105	80
Vindeln	57	57	100	383	84	22
Robertsfors	51	51	100	343		0
Norsjö				329	105	32
Malå				236	52	22
Storuman	252	252	100	538	52	10
Sorsele				336	196	58
Dorotea				302	41	14
Vännäs	21	21	100	188	16	8
Vilhelmina				780	136	17
Åsele				384	223	58
Umeå	104	104	100	570	104	18
Lycksele	81	81	100	669	198	30
Skellefteå	115	115	100	1551	196	13
Arvidsjaur				586	283	48
Arjeplog				467	185	40
Jokkmokk				536	202	38
Överkalix	75	75	100	286	61	21
Kalix	61	61	100	416	59	14
Övertorneå			Division/0!	292	150	51
Pajala				457	397	87
Gällivare	117	117	100	621	117	19
Älvsbyn				279	128	46
Luleå	83	83	100	431	80	19
Piteå	71	71	100	560	120	21
Boden				543	173	32
Haparanda	29	29	100	151	54	36
Kiruna	197	197	100	218	218	100
<i>Totalt</i>	<i>2164</i>	<i>1548</i>	<i>72</i>	<i>20340</i>	<i>4233</i>	<i>21</i>

Totalbefolkning och andel av befolkningen som kan nås av fiberkabel i kraftledning

Kommun	Totalbefolkning ¹	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Ale	25 329	7 831	30,9	inkl Skepplanda och Hult, 1938
Alingsås	34 963	25 044	71,6	
Alvesta	19 035	10 480	55,1	inkl Alvesta, 7755 + 100 m
Aneby	6 799	152	2,2	
Arboga	14 036	226	1,6	
Arjeplog	3 455	0	0,0	
Arvidsjaur	7 233	0	0,0	
Arvika	26 353	0	0,0	
Askersund	11 621	1 472	12,7	
Avesta	22 714	17 685	77,9	
Bengtstors	11 032	5 120	46,4	inkl Bengtstors, 3381 + 500 m
Berg	8 272	0	0,0	
Bjurholm	2 746	0	0,0	
Bjuv	13 702	3 208	23,4	inkl Bjuv 2944 + 250 m
Boden	28 872	23 357	80,9	
Bollebygd	7 894	0	0,0	
Bollnäs	27 075	13 684	50,5	
Borgholm	11 319	0	0,0	
Borlänge	47 441	658	1,4	
Borås	96 342	75 564	78,4	
Botkyrka	72 153	65 763	91,1	
Boxholm	5 411	3 663	67,7	
Bromölla	12 115	0	0,0	
Bräcke	7 744	0	0,0	
Burlöv	14 683	14 000	95,3	
Båstad	14 189	0	0,0	
Dals-Ed	4 974	2 911	58,5	
Danderyd	29 636	0	0,0	
Degerfors	10 764	0	0,0	
Dorotea	3 364	0	0,0	
Eda	8 689	0	0,0	
Ekerö	21 943	14 819	67,5	

¹ Avser befolkning per 1999-12-31, utom Knivsta som avser 2002-12-31

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Eksjö	16 910	0	0,0	
Emmaboda	9 811	0	0,0	
Enköping	36 195	21 749	60,1	
Eskilstuna	88 138	67 110	76,1	
Eslöv	28 212	1 126	4,0	
Essunga	5 847	0	0,0	
Fagersta	12 583	0	0,0	
Falkenberg	38 894	124	0,3	
Falköping	31 331	17 681	56,4	
Falun	54 489	0	0,0	
Filipstad	11 893	0	0,0	
Finspång	21 678	13 550	62,5	
Flen	16 726	6 439	38,5	
Forshaga	11 651	0	0,0	
Färgelanda	7 086	0	0,0	
Gagnef	10 168	2 682	26,4	
Gislaved	30 408	10 391	34,2	
Gnesta	9 743	0	0,0	
Gnosjö	10 266	4 761	46,4	
Gotland	57 428	0	0,0	
Grums	9 673	182	1,9	
Grästorp	5 970	0	0,0	
Gullspång	5 974	0	0,0	
Gällivare	20 504	0	0,0	
Gävle	90 451	78 120	86,4	
Göteborg	462 470	438 000	94,7	
Götene	13 095	0	0,0	
Habo	9 587	0	0,0	
Hagfors	14 400	0	0,0	
Hallsberg	15 775	910	5,8	
Hallstahammar	15 189	2 407	15,8	
Halmstad	84 814	582	0,7	
Hammarö	14 141	0	0,0	
Haninge	68 610	51 500	75,1	
Haparanda	10 495	7 519	71,6	
Heby	13 616	0	0,0	
Hedemora	16 108	0	0,0	
Helsingborg	116 870	0	0,0	
Herrljunga	9 456	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Hjo	8 801	0	0,0	
Hofors	10 780	0	0,0	
Huddinge	82 870	80 000	96,5	
Hudiksvall	37 556	21 734	57,9	
Hultsfred	15 275	0	0,0	
Hylte	10 485	0	0,0	
Häbo	17 287	13 163	76,1	
Hällefors	8 095	0	0,0	
Härjedalen	11 594	0	0,0	
Härnösand	25 950	19 840	76,5	
Härryda	29 842	679	2,3	
Hässleholm	48 803	81	0,2	
Höganäs	22 658	0	0,0	
Högsby	6 490	756	11,6	
Hörby	13 773	6 918	50,2	
Höör	13 807	0	0,0	
Jokkmokk	6 146	4 584	74,6	
Järfälla	60 188	60 000	99,7	
Jönköping	116 344	97 538	83,8	
Kalix	18 143	12 678	69,9	
Kalmar	59 122	0	0,0	
Karlsborg	7 198	0	0,0	
Karlshamn	30 756	0	0,0	
Karlskoga	31 530	0	0,0	
Karlskrona	60 396	0	0,0	
Karlstad	79 985	0	0,0	
Katrineholm	32 527	0	0,0	
Kil	11 937	0	0,0	
Kinda	10 105	0	0,0	
Kiruna	24 834	19 542	78,7	
Klippan	15 660	880	5,6	
Knivsta	12 586	7 807	62,0	
Kramfors	21 869	1 333	6,1	
Kristianstad	73 897	4 589	6,2	
Kristinehamn	24 731	0	0,0	
Krokom	14 221	3 170	22,3	
Kumla	18 932	0	0,0	
Kungsbacka	64 096	0	0,0	
Kungsör	8 155	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Kungälv	36 767	20 229	55,0	
Kävlinge	24 185	5 883	24,3	
Köping	24 915	17 982	72,2	
Laholm	22 732	0	0,0	
Landskrona	37 336	0	0,0	
Laxå	6 770	341	5,0	
Lekeberg	7 002	0	0,0	
Leksand	15 368	0	0,0	
Lerum	35 116	29 393	83,7	
Lessebo	8 433	0	0,0	
Lidingö	40 630	0	0,0	
Lidköping	36 891	0	0,0	
Lilla Edet	12 917	533	4,1	
Lindesberg	23 673	6 506	27,5	
Linköping	132 500	110 534	83,4	
Ljungby	27 140	0	0,0	
Ljusdal	20 147	7 703	38,2	
Ljusnarsberg	5 755	0	0,0	
Lomma	17 858	8 293	46,4	
Ludvika	26 810	14 939	55,7	
Luleå	71 251	56 865	79,8	
Lund	98 312	5 573	5,7	
Lycksele	13 224	0	0,0	
Lysekil	14 993	0	0,0	
Malmö	257 574	231 000	89,7	
Malung	10 925	0	0,0	
Malå	3 723	0	0,0	
Mariestad	23 949	199	0,8	
Mark	33 024	17 524	53,1	
Markaryd	9 927	0	0,0	
Mellerud	9 999	3 971	39,7	
Mjölby	25 286	15 780	62,4	
Mora	20 246	0	0,0	
Motala	42 181	30 146	71,5	
Mullsjö	7 175	0	0,0	
Munkedal	10 568	4 749	44,9	
Munkfors	4 204	0	0,0	
Mölndal	55 558	11 079	19,9	inkl Lindome 10 246 + 250 m
Mönsterås	13 275	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Mörbylånga	13 488	0	0,0	
Nacka	73 976	61 000	82,5	
Nora	10 420	0	0,0	
Norberg	6 087	0	0,0	
Nordanstig	10 510	2 313	22,0	
Nordmaling	7 767	4 244	54,6	
Norrköping	122 212	91 815	75,1	
Norrtälje	52 103	17 919	34,4	
Norsjö	4 804	0	0,0	
Nybro	19 905	12 895	64,8	
Nykvarn	7 876	6 300	80,0	
Nyköping	49 070	0	0,0	
Nynäshamn	23 408	16 801	71,8	
Nässjö	29 607	295	1,0	
Ockelbo	6 222	0	0,0	
Olofström	14 241	1 681	11,8	
Orsa	7 040	0	0,0	
Orust	15 056	0	0,0	
Osby	12 925	0	0,0	
Oskarshamn	26 504	220	0,8	
Ovanåker	12 623	7 297	57,8	
Oxelösund	10 973	0	0,0	
Pajala	7 647	0	0,0	
Partille	33 000	28 500	86,4	
Perstorp	6 808	0	0,0	
Piteå	40 404	30 081	74,5	
Ragunda	6 489	2 445	37,7	
Robertsfors	7 355	1 482	20,1	
Ronneby	28 778	0	0,0	
Rättvik	10 897	497	4,6	
Sala	21 530	12 128	56,3	
Salem	13 474	13 000	96,5	
Sandviken	37 511	0	0,0	
Sigtuna	34 766	12 977	37,3	
Simrishamn	19 511	0	0,0	
Sjöbo	16 542	0	0,0	
Skara	18 341	0	0,0	
Skellefteå	73 000	40 142	55,0	
Skinnskatteberg	4 859	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Skurup	13 638	0	0,0	
Skövde	49 178	38 043	77,4	
Smedjebacken	11 873	537	4,5	
Sollefteå	22 400	13 089	58,4	
Sollentuna	57 610	53 000	92,0	
Solna	55 988	55 988	100,0	
Sorsele	3 244	168	5,2	
Sotenäs	9 614	0	0,0	
Staffanstorps	19 527	16 598	85,0	
Stenungsund	20 277	10 416	51,4	
Stockholm	743 703	743 703	100,0	
Storfors	4 807	0	0,0	
Storuman	7 071	0	0,0	
Strängnäs	29 271	15 278	52,2	
Strömstad	11 026	0	0,0	
Strömsund	14 244	0	0,0	
Sundbyberg	33 387	33 387	100,0	
Sundsvall	93 486	64 427	68,9	
Sunne	13 613	0	0,0	
Surahammar	10 489	0	0,0	
Svalöv	12 617	0	0,0	
Svedala	17 935	0	0,0	
Svenljunga	10 636	0	0,0	
Säffle	16 796	9 410	56,0	
Säter	11 316	0	0,0	
Sävsjö	11 192	0	0,0	
Söderhamn	27 842	16 608	59,7	
Söderköping	13 968	7 431	53,2	inkl Söderköping 6904 + 100 m
Södertälje	76 624	64 255	83,9	
Sölvesborg	16 454	0	0,0	
Tanum	12 069	279	2,3	
Tibro	10 641	0	0,0	
Tidaholm	12 833	0	0,0	
Tierp	19 803	2 088	10,5	
Timrå	18 059	14 305	79,2	
Tingsryd	13 484	287	2,1	
Tjörn	14 734	0	0,0	
Tomelilla	12 434	0	0,0	
Torsby	13 943	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning (Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Torsås	7 540	0	0,0	
Tranemo	12 026	4 466	37,1	
Tranås	17 798	14 926	83,9	
Trelleborg	38 226	0	0,0	
Trollhättan	52 879	46 281	87,5	
Trosa	10 107	0	0,0	
Tyresö	38 580	36 500	94,6	
Täby	60 300	60 000	99,5	
Töreboda	9 626	4 173	43,4	
Uddevalla	48 816	32 562	66,7	
Ulricehamn	22 286	10 454	46,9	
Umeå	103 970	77 970	75,0	
Upplands-Bro	20 728	1 929	9,3	
Upplands-Väsby	37 116	35 684	96,1	
Uppsala	175 892	138 021	78,5	
Uppvidinge	9 912	0	0,0	
Vadstena	7 662	5 655	73,8	
Vaggeryd	12 475	4 635	37,2	
Valdemarsvik	8 383	5 016	59,8	inkl Valdemarsvik 3003 + 500 m
Vallentuna	24 640	20 000	81,2	
Vansbro	7 376	0	0,0	
Vara	16 255	209	1,3	
Varberg	52 516	0	0,0	
Vaxholm	8 888	0	0,0	
Vellinge	30 206	0	0,0	
Vetlanda	26 735	0	0,0	
Vilhelmina	8 006	3 912	48,9	
Vimmerby	15 788	0	0,0	
Vindeln	6 142	0	0,0	
Vingåker	9 335	0	0,0	
Vårgårda	10 736	5 153	48,0	
Vänersborg	36 605	23 359	63,8	inkl Vänersborg 21359 + 500 m
Vännäs	8 584	0	0,0	
Värmdö	30 319	0	0,0	
Värnamo	31 970	0	0,0	
Västervik	37 930	0	0,0	
Västerås	125 433	107 606	85,8	
Växjö	73 770	0	0,0	
Ydre	4 152	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert kraftledning	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Ystad	26 185	0	0,0	
Åmål	12 908	10 028	77,7	
Ånge	11 368	3 150	27,7	
Åre	9 754	2 184	22,4	
Årjäng	9 784	0	0,0	
Åsele	3 710	0	0,0	
Åstorp	12 799	1 721	13,4	
Åtvidaberg	12 055	8 429	69,9	
Älmhult	15 448	930	6,0	
Älvdalen	7 804	0	0,0	
Älvkarleby	8 972	7 614	84,9	
Älvsbyn	9 060	0	0,0	
Ängelholm	37 054	0	0,0	
Öckerö	11 781	0	0,0	
Ödeshög	5 727	2 786	48,6	
Örebro	123 503	96 382	78,0	inkl Örebro 94285 + 700 m
Örkelljunga	9 423	0	0,0	
Örnsköldsvik	56 167	33 819	60,2	
Östersund	58 387	43 366	74,3	
Österåker	33 861	0	0,0	
Östhammar	21 680	9 939	45,8	
Östra Göinge	14 322	265	1,9	
Överkalix	4 304	0	0,0	
Övertorneå	5 746	0	0,0	
Summa	8 861 381	4 347 437	49,1	

Totalbefolkning och andel av befolkningen som kan nås av fiberkabel längs banvall

Kommun	Totalbefolkning ¹	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Ale	25 329	18 190	71,8	
Alingsås	34 963	24 823	71,0	
Alvesta	19 035	12 358	64,9	
Aneby	6 799	3 749	55,1	
Arboga	14 036	10 917	77,8	
Arjeplog	3 455	107	3,1	
Arvidsjaur	7 233	5 168	71,5	
Arvika	26 353	15 588	59,2	
Askersund	11 621	0	0,0	
Avesta	22 714	18 060	79,5	
Bengtstors	11 032	746	6,8	
Berg	8 272	1 990	24,1	
Bjurholm	2 746	0	0,0	
Bjuv	13 702	9 436	68,9	
Boden	28 872	22 703	78,6	
Bollebygd	7 894	4 180	53,0	
Bollnäs	27 075	18 082	66,8	
Borgholm	11 319	0	0,0	
Borlänge	47 441	41 835	88,2	
Borås	96 342	75 614	78,5	
Botkyrka	72 153	68 000	94,2	
Boxholm	5 411	3 663	67,7	
Bromölla	12 115	8 641	71,3	
Bräcke	7 744	3 930	50,7	
Burlöv	14 683	14 000	95,3	
Båstad	14 189	7 650	53,9	
Dals-Ed	4 974	2 911	58,5	
Danderyd	29 636	0	0,0	
Degerfors	10 764	8 660	80,5	
Dorotea	3 364	1 598	47,5	
Eda	8 689	3 345	38,5	
Ekerö	21 943	0	0,0	

¹ Avser befolkning per 1999-12-31, utom Knivsta som avser 2002-12-31

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Eksjö	16 910	0	0,0	
Emmaboda	9 811	5 786	59,0	
Enköping	36 195	19 834	54,8	
Eskilstuna	88 138	65 116	73,9	
Eslöv	28 212	16 735	59,3	
Essunga	5 847	0	0,0	
Fagersta	12 583	11 422	90,8	
Falkenberg	38 894	23 652	60,8	
Falköping	31 331	20 308	64,8	
Falun	54 489	35 259	64,7	
Filipstad	11 893	1 040	8,7	
Finspång	21 678	0	0,0	
Flen	16 726	10 546	63,1	
Forshaga	11 651	2 886	24,8	
Färgelanda	7 086	0	0,0	
Gagnef	10 168	4 285	42,1	
Gislaved	30 408	1 442	4,7	
Gnesta	9 743	6 426	66,0	
Gnosjö	10 266	7 072	68,9	
Gotland	57 428	0	0,0	
Grums	9 673	7 016	72,5	
Grästorp	5 970	3 168	53,1	
Gullspång	5 974	1 642	27,5	
Gällivare	20 504	15 537	75,8	inkl MalMBERGET 6698 + 50 m
Gävle	90 451	79 499	87,9	
Göteborg	462 470	438 000	94,7	
Götene	13 095	2 518	19,2	
Habo	9 587	6 508	67,9	
Hagfors	14 400	0	0,0	
Hallsberg	15 775	10 754	68,2	
Hallstahammar	15 189	2 697	17,8	
Halmstad	84 814	60 188	71,0	
Hammarö	14 141	0	0,0	
Haninge	68 610	62 000	90,4	
Haparanda	10 495	0	0,0	
Heby	13 616	4 540	33,3	
Hedemora	16 108	8 854	55,0	
Helsingborg	116 870	105 491	90,3	
Herrljunga	9 456	4 710	49,8	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Hjo	8 801	0	0,0	
Hofors	10 780	8 656	80,3	
Huddinge	82 870	80 000	96,5	
Hudiksvall	37 556	25 837	68,8	
Hultsfred	15 275	0	0,0	
Hylte	10 485	0	0,0	
Häbo	17 287	12 988	75,1	
Hällefors	8 095	6 482	80,1	
Härjedalen	11 594	3 337	28,8	
Härnösand	25 950	20 642	79,5	
Härryda	29 842	23 936	80,2	
Hässleholm	48 803	37 401	76,6	
Höganäs	22 658	0	0,0	
Högsby	6 490	0	0,0	
Hörby	13 773	0	0,0	
Höör	13 807	8 351	60,5	
Jokkmokk	6 146	3 690	60,0	
Järfälla	60 188	60 000	99,7	
Jönköping	116 344	91 433	78,6	
Kalix	18 143	0	0,0	
Kalmar	59 122	40 211	68,0	
Karlsborg	7 198	0	0,0	
Karlshamn	30 756	23 397	76,1	
Karlskoga	31 530	28 882	91,6	
Karlskrona	60 396	39 829	65,9	
Karlstad	79 985	70 678	88,4	
Katrineholm	32 527	24 070	74,0	
Kil	11 937	8 712	73,0	
Kinda	10 105	0	0,0	
Kiruna	24 834	19 545	78,7	
Klippan	15 660	8 046	51,4	
Knivsta	12 586	7 876	62,6	
Kramfors	21 869	12 088	55,3	
Kristianstad	73 897	46 507	62,9	
Kristinehamn	24 731	19 795	80,0	
Krokom	14 221	5 681	39,9	
Kumla	18 932	12 597	66,5	
Kungsbacka	64 096	22 916	35,8	
Kungsör	8 155	6 389	78,3	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Kungälv	36 767	21 862	59,5	
Kävlinge	24 185	12 342	51,0	
Köping	24 915	17 982	72,2	
Laholm	22 732	9 899	43,5	
Landskrona	37 336	31 911	85,5	
Laxå	6 770	4 918	72,6	
Lekeberg	7 002	0	0,0	
Leksand	15 368	9 218	60,0	
Lerum	35 116	23 470	66,8	
Lessebo	8 433	6 360	75,4	
Lidingö	40 630	0	0,0	
Lidköping	36 891	25 777	69,9	
Lilla Edet	12 917	1 791	13,9	
Lindesberg	23 673	14 579	61,6	
Linköping	132 500	104 266	78,7	
Ljungby	27 140	0	0,0	
Ljusdal	20 147	10 407	51,7	
Ljusnarsberg	5 755	4 673	81,2	
Lomma	17 858	8 725	48,9	
Ludvika	26 810	19 480	72,7	
Luleå	71 251	52 107	73,1	
Lund	98 312	73 363	74,6	
Lycksele	13 224	9 018	68,2	
Lysekil	14 993	0	0,0	
Malmö	257 574	254 000	98,6	
Malung	10 925	0	0,0	
Malå	3 723	0	0,0	
Mariestad	23 949	16 702	69,7	
Mark	33 024	0	0,0	
Markaryd	9 927	4 002	40,3	
Mellerud	9 999	5 030	50,3	
Mjölby	25 286	15 353	60,7	
Mora	20 246	12 823	63,3	
Motala	42 181	0	0,0	
Mullsjö	7 175	6 312	88,0	
Munkedal	10 568	0	0,0	
Munkfors	4 204	0	0,0	
Mölnadal	55 558	50 000	90,0	
Mönsterås	13 275	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Mörbylånga	13 488	0	0,0	
Nacka	73 976	0	0,0	
Nora	10 420	0	0,0	
Norberg	6 087	168	2,8	
Nordanstig	10 510	2 235	21,3	
Nordmaling	7 767	254	3,3	
Norrköping	122 212	97 046	79,4	
Norrtälje	52 103	0	0,0	
Norsjö	4 804	414	8,6	
Nybro	19 905	12 754	64,1	
Nykvarn	7 876	6 228	79,1	
Nyköping	49 070	37 403	76,2	
Nynäshamn	23 408	16 380	70,0	
Nässjö	29 607	21 849	73,8	
Ockelbo	6 222	3 288	52,8	
Olofström	14 241	0	0,0	
Orsa	7 040	5 249	74,6	
Orust	15 056	0	0,0	
Osby	12 925	7 674	59,4	
Oskarshamn	26 504	0	0,0	
Ovanåker	12 623	0	0,0	
Oxelösund	10 973	10 788	98,3	
Pajala	7 647	0	0,0	
Partille	33 000	28 500	86,4	
Perstorp	6 808	5 388	79,1	
Piteå	40 404	298	0,7	
Ragunda	6 489	1 083	16,7	
Robertsfors	7 355	0	0,0	
Ronneby	28 778	19 447	67,6	
Rättvik	10 897	6 017	55,2	
Sala	21 530	13 277	61,7	
Salem	13 474	13 000	96,5	
Sandviken	37 511	29 996	80,0	
Sigtuna	34 766	14 453	41,6	
Simrishamn	19 511	9 475	48,6	
Sjöbo	16 542	0	0,0	
Skara	18 341	0	0,0	
Skellefteå	73 000	44 012	60,3	
Skinnskatteberg	4 859	2 513	51,7	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Skurup	13 638	7 870	57,7	
Skövde	49 178	37 463	76,2	
Smedjebacken	11 873	0	0,0	
Sollefteå	22 400	12 600	56,3	
Sollentuna	57 610	53 000	92,0	
Solna	55 988	55 988	100,0	
Sorsele	3 244	1 577	48,6	
Sotenäs	9 614	0	0,0	
Staffanstorps	19 527	3 123	16,0	
Stenungsund	20 277	13 691	67,5	
Stockholm	743 703	743 703	100,0	
Storfors	4 807	0	0,0	
Storuman	7 071	3 453	48,8	
Strängnäs	29 271	15 278	52,2	
Strömstad	11 026	0	0,0	
Strömsund	14 244	2 524	17,7	
Sundbyberg	33 387	33 387	100,0	
Sundsvall	93 486	69 846	74,7	
Sunne	13 613	0	0,0	
Surahammar	10 489	0	0,0	
Svalöv	12 617	6 261	49,6	
Svedala	17 935	9 437	52,6	
Svenljunga	10 636	647	6,1	
Säffle	16 796	9 984	59,4	
Säter	11 316	6 885	60,8	
Sävsjö	11 192	6 640	59,3	
Söderhamn	27 842	15 623	56,1	
Söderköping	13 968	0	0,0	
Södertälje	76 624	68 363	89,2	
Sölvesborg	16 454	8 275	50,3	
Tanum	12 069	0	0,0	
Tibro	10 641	0	0,0	
Tidaholm	12 833	0	0,0	
Tierp	19 803	8 305	41,9	
Timrå	18 059	14 607	80,9	
Tingsryd	13 484	0	0,0	
Tjörn	14 734	0	0,0	
Tomelilla	12 434	7 301	58,7	
Torsby	13 943	0	0,0	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Torsås	7 540	0	0,0	
Tranemo	12 026	3 588	29,8	
Tranås	17 798	15 374	86,4	
Trelleborg	38 226	24 885	65,1	
Trollhättan	52 879	45 161	85,4	
Trosa	10 107	3 614	35,8	
Tyresö	38 580	0	0,0	
Täby	60 300	0	0,0	
Töreboda	9 626	5 597	58,1	
Uddevalla	48 816	33 059	67,7	
Ulricehamn	22 286	0	0,0	
Umeå	103 970	78 082	75,1	
Upplands-Bro	20 728	14 084	67,9	
Upplands-				
Väsby	37 116	36 024	97,1	
Uppsala	175 892	143 489	81,6	
Uppvidinge	9 912	0	0,0	
Vadstena	7 662	0	0,0	
Vaggeryd	12 475	0	0,0	
Valdemarsvik	8 383	0	0,0	
Vallentuna	24 640	0	0,0	
Vansbro	7 376	0	0,0	
Vara	16 255	5 640	34,7	
Varberg	52 516	29 896	56,9	
Vaxholm	8 888	0	0,0	
Vellinge	30 206	1 427	4,7	
Vetlanda	26 735	0	0,0	
Vilhelmina	8 006	4 116	51,4	
Vimmerby	15 788	0	0,0	
Vindeln	6 142	3 085	50,2	
Vingåker	9 335	5 124	54,9	
Vårgårda	10 736	5 150	48,0	
Vänersborg	36 605	28 870	78,9	
Vännäs	8 584	5 900	68,7	
Värmdö	30 319	0	0,0	
Värnamo	31 970	20 772	65,0	
Västervik	37 930	0	0,0	
Västerås	125 433	109 763	87,5	
Växjö	73 770	54 512	73,9	

Kommun	Totalbefolkning	Antal inom buffert banvall	Andel inom buffert (%)	Kommentar
Ydre	4 152	0	0,0	
Ystad	26 185	18 823	71,9	
Åmål	12 908	9 839	76,2	
Ånge	11 368	7 358	64,7	
Åre	9 754	4 979	51,0	
Årjäng	9 784	0	0,0	
Åsele	3 710	0	0,0	
Åstorp	12 799	9 671	75,6	
Åtvidaberg	12 055	0	0,0	
Älmhult	15 448	10 084	65,3	
Älvdalen	7 804	0	0,0	
Älvkarleby	8 972	8 172	91,1	
Älvsbyn	9 060	5 628	62,1	
Ängelholm	37 054	22 283	60,1	
Öckerö	11 781	0	0,0	
Ödeshög	5 727	0	0,0	
Örebro	123 503	100 314	81,2	
Örkelljunga	9 423	0	0,0	
Örnsköldsvik	56 167	33 657	59,9	
Östersund	58 387	50 699	86,8	
Österåker	33 861	0	0,0	
Östhammar	21 680	0	0,0	
Östra Göinge	14 322	0	0,0	
Överkalix	4 304	0	0,0	
Övertorneå	5 746	0	0,0	
Summa	8 861 381	5 640 956	63,7	

Totalbefolkning och andel av befolkningen
som kan nås av fiberkabel längs banvall
och/eller i kraftledning

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraft- ledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Ale	25 329	20 614	81,4
Alingsås	34 963	25 176	72,0
Alvesta	19 035	13 236	69,5
Aneby	6 799	3 901	57,4
Arboga	14 036	11 143	79,4
Arjeplog	3 455	107	3,1
Arvidsjaur	7 233	5 168	71,5
Arvika	26 353	15 588	59,2
Askersund	11 621	1 472	12,7
Avesta	22 714	18 415	81,1
Bengtstorsfors	11 032	5 866	53,2
Berg	8 272	2 418	29,2
Bjurholm	2 746	0	0,0
Bjuv	13 702	12 644	92,3
Boden	28 872	23 731	82,2
Bollebygd	7 894	4 180	53,0
Bollnäs	27 075	18 887	69,8
Borgholm	11 319	0	0,0
Borlänge	47 441	42 186	88,9
Borås	96 342	82 047	85,2
Botkyrka	72 153	68 000	94,2
Boxholm	5 411	3 663	67,7
Bromölla	12 115	8 641	71,3
Bräcke	7 744	3 930	50,7
Burlöv	14 683	14 000	95,3
Båstad	14 189	7 650	53,9
Dals-Ed	4 974	2 911	58,5
Danderyd	29 636	0	0,0
Degerfors	10 764	8 660	80,5
Dorotea	3 364	1 598	47,5
Eda	8 689	3 345	38,5

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraft- ledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Ekerö	21 943	14 819	67,5
Eksjö	16 910	0	0,0
Emmaboda	9 811	5 786	59,0
Enköping	36 195	22 795	63,0
Eskilstuna	88 138	74 615	84,7
Eslöv	28 212	17 861	63,3
Essunga	5 847	0	0,0
Fagersta	12 583	11 422	90,8
Falkenberg	38 894	23 776	61,1
Falköping	31 331	20 308	64,8
Falun	54 489	35 259	64,7
Filipstad	11 893	1 040	8,7
Finspång	21 678	13 550	62,5
Flen	16 726	10 546	63,1
Forshaga	11 651	2 886	24,8
Färgelanda	7 086	0	0,0
Gagnef	10 168	4 349	42,8
Gislaved	30 408	11 833	38,9
Gnesta	9 743	6 426	66,0
Gnosjö	10 266	7 310	71,2
Gotland	57 428	0	0,0
Grums	9 673	7 198	74,4
Grästorp	5 970	3 168	53,1
Gullspång	5 974	1 642	27,5
Gällivare	20 504	15 537	75,8
Gävle	90 451	80 118	88,6
Göteborg	462 470	438 000	94,7
Götene	13 095	2 518	19,2
Habo	9 587	6 508	67,9
Hagfors	14 400	0	0,0
Hallsberg	15 775	10 754	68,2
Hallstahammar	15 189	3 200	21,1
Halmstad	84 814	60 770	71,7
Hammarö	14 141	0	0,0
Haninge	68 610	62 000	90,4
Haparanda	10 495	7 519	71,6
Heby	13 616	4 540	33,3
Hedemora	16 108	8 854	55,0

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraftledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Helsingborg	116 870	105 491	90,3
Herrljunga	9 456	4 710	49,8
Hjo	8 801	0	0,0
Hofors	10 780	8 656	80,3
Huddinge	82 870	80 000	96,5
Hudiksvall	37 556	26 007	69,2
Hultsfred	15 275	0	0,0
Hylte	10 485	0	0,0
Håbo	17 287	13 311	77,0
Hällefors	8 095	6 482	80,1
Härjedalen	11 594	3 337	28,8
Härnösand	25 950	20 642	79,5
Härryda	29 842	24 331	81,5
Hässleholm	48 803	37 482	76,8
Höganäs	22 658	0	0,0
Högsby	6 490	756	11,6
Hörby	13 773	6 918	50,2
Höör	13 807	8 351	60,5
Jokkmokk	6 146	4 822	78,5
Järfälla	60 188	60 000	99,7
Jönköping	116 344	98 974	85,1
Kalix	18 143	12 678	69,9
Kalmar	59 122	40 211	68,0
Karlsborg	7 198	0	0,0
Karlshamn	30 756	23 397	76,1
Karlskoga	31 530	28 882	91,6
Karlskrona	60 396	39 829	65,9
Karlstad	79 985	70 678	88,4
Katrineholm	32 527	24 070	74,0
Kil	11 937	8 712	73,0
Kinda	10 105	0	0,0
Kiruna	24 834	19 545	78,7
Klippan	15 660	8 926	57,0
Knivsta	12 586	7 940	63,1
Kramfors	21 869	13 421	61,4
Kristianstad	73 897	49 201	66,6
Kristinehamn	24 731	19 795	80,0

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraft- ledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Krokom	14 221	5 681	39,9
Kumla	18 932	12 597	66,5
Kungsbacka	64 096	22 916	35,8
Kungsör	8 155	6 389	78,3
Kungälv	36 767	21 917	59,6
Kävlinge	24 185	17 905	74,0
Köping	24 915	17 982	72,2
Laholm	22 732	9 899	43,5
Landskrona	37 336	31 911	85,5
Laxå	6 770	5 259	77,7
Lekeberg	7 002	0	0,0
Leksand	15 368	9 218	60,0
Lerum	35 116	28 393	80,9
Lessebo	8 433	6 360	75,4
Lidingö	40 630	0	0,0
Lidköping	36 891	25 777	69,9
Lilla Edet	12 917	1 872	14,5
Lindesberg	23 673	16 344	69,0
Linköping	132 500	111 114	83,9
Ljungby	27 140	0	0,0
Ljusdal	20 147	10 407	51,7
Ljusnarsberg	5 755	4 673	81,2
Lomma	17 858	17 018	95,3
Ludvika	26 810	19 480	72,7
Luleå	71 251	56 865	79,8
Lund	98 312	78 936	80,3
Lycksele	13 224	9 018	68,2
Lysekil	14 993	0	0,0
Malmö	257 574	254 000	98,6
Malung	10 925	0	0,0
Malå	3 723	0	0,0
Mariestad	23 949	16 901	70,6
Mark	33 024	17 524	53,1
Markaryd	9 927	4 002	40,3
Mellerud	9 999	5 030	50,3
Mjölby	25 286	15 780	62,4
Mora	20 246	12 823	63,3

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraftledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Motala	42 181	30 146	71,5
Mullsjö	7 175	6 312	88,0
Munkedal	10 568	4 749	44,9
Munkfors	4 204	0	0,0
Mölnadal	55 558	50 000	90,0
Mönsterås	13 275	0	0,0
Mörbylånga	13 488	0	0,0
Nacka	73 976	61 000	82,5
Nora	10 420	0	0,0
Norberg	6 087	168	2,8
Nordanstig	10 510	2 436	23,2
Nordmaling	7 767	4 498	57,9
Norrköping	122 212	101 756	83,3
Norrälje	52 103	17 919	34,4
Norsjö	4 804	414	8,6
Nybro	19 905	13 297	66,8
Nykvarn	7 876	6 300	80,0
Nyköping	49 070	37 403	76,2
Nynäshamn	23 408	16 801	71,8
Nässjö	29 607	21 849	73,8
Ockelbo	6 222	3 288	52,8
Olofström	14 241	1 681	11,8
Orsa	7 040	5 249	74,6
Orust	15 056	0	0,0
Osby	12 925	7 674	59,4
Oskarshamn	26 504	220	0,8
Ovanåker	12 623	7 297	57,8
Oxelösund	10 973	10 788	98,3
Pajala	7 647	0	0,0
Partille	33 000	28 500	86,4
Perstorp	6 808	5 388	79,1
Piteå	40 404	30 379	75,2
Ragunda	6 489	3 041	46,9
Robertsfors	7 355	1 482	20,1
Ronneby	28 778	19 447	67,6
Rättvik	10 897	6 514	59,8
Sala	21 530	13 383	62,2

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraft- ledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Salem	13 474	13 000	96,5
Sandviken	37 511	29 996	80,0
Sigtuna	34 766	14 740	42,4
Simrishamn	19 511	9 475	48,6
Sjöbo	16 542	0	0,0
Skara	18 341	0	0,0
Skellefteå	73 000	52 409	71,8
Skinnskatteberg	4 859	2 513	51,7
Skurup	13 638	7 870	57,7
Skövde	49 178	39 874	81,1
Smedjebacken	11 873	537	4,5
Sollefteå	22 400	13 634	60,9
Sollentuna	57 610	53 000	92,0
Solna	55 988	55 988	100,0
Sorsele	3 244	1 745	53,8
Sotenäs	9 614	0	0,0
Staffanstorps	19 527	16 598	85,0
Stenungsund	20 277	13 691	67,5
Stockholm	743 703	743 703	100,0
Storfors	4 807	0	0,0
Storuman	7 071	3 453	48,8
Strängnäs	29 271	15 278	52,2
Strömstad	11 026	0	0,0
Strömsund	14 244	2 524	17,7
Sundbyberg	33 387	33 387	100,0
Sundsvall	93 486	70 269	75,2
Sunne	13 613	0	0,0
Surahammar	10 489	0	0,0
Svalöv	12 617	6 261	49,6
Svedala	17 935	9 437	52,6
Svenljunga	10 636	647	6,1
Säffle	16 796	9 984	59,4
Säter	11 316	6 885	60,8
Sävsjö	11 192	6 640	59,3
Söderhamn	27 842	19 136	68,7
Söderköping	13 968	7 431	53,2
Södertälje	76 624	68 646	89,6

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraftledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Sölvesborg	16 454	8 275	50,3
Tanum	12 069	279	2,3
Tibro	10 641	0	0,0
Tidaholm	12 833	0	0,0
Tierp	19 803	10 393	52,5
Timrå	18 059	14 607	80,9
Tingsryd	13 484	287	2,1
Tjörn	14 734	0	0,0
Tomelilla	12 434	7 301	58,7
Torsby	13 943	0	0,0
Torsås	7 540	0	0,0
Tranemo	12 026	8 054	67,0
Tranås	17 798	15 374	86,4
Trelleborg	38 226	24 885	65,1
Trollhättan	52 879	47 444	89,7
Trosa	10 107	3 614	35,8
Tyresö	38 580	36 500	94,6
Täby	60 300	60 000	99,5
Töreboda	9 626	5 597	58,1
Uddevalla	48 816	35 943	73,6
Ulricehamn	22 286	10 454	46,9
Umeå	103 970	86 741	83,4
Upplands-Bro	20 728	16 013	77,3
Upplands-Väsby	37 116	36 232	97,6
Uppsala	175 892	148 332	84,3
Uppvidinge	9 912	0	0,0
Vadstena	7 662	5 655	73,8
Vaggeryd	12 475	4 635	37,2
Valdemarsvik	8 383	5 016	59,8
Vallentuna	24 640	20 000	81,2
Vansbro	7 376	0	0,0
Vara	16 255	5 849	36,0
Varberg	52 516	29 896	56,9
Vaxholm	8 888	0	0,0
Vellinge	30 206	1 427	4,7
Vetlanda	26 735	0	0,0
Vilhelmina	8 006	4 116	51,4

Kommun	Totalbefolkning ¹⁾	Antal inom buffert, kraft- ledning och/eller banvall	Andel inom buffert (%)
Vimmerby	15 788	0	0,0
Vindeln	6 142	3 085	50,2
Vingåker	9 335	5 124	54,9
Vårgårda	10 736	5 313	49,5
Vänersborg	36 605	28 928	79,0
Vännäs	8 584	5 900	68,7
Värmdö	30 319	0	0,0
Värnamo	31 970	20 772	65,0
Västervik	37 930	0	0,0
Västerås	125 433	112 542	89,7
Växjö	73 770	54 512	73,9
Ydre	4 152	0	0,0
Ystad	26 185	18 823	71,9
Åmål	12 908	10 028	77,7
Ånge	11 368	7 408	65,2
Åre	9 754	4 979	51,0
Årjäng	9 784	0	0,0
Åsele	3 710	0	0,0
Åstorp	12 799	9 671	75,6
Åtvidaberg	12 055	8 429	69,9
Älmhult	15 448	10 084	65,3
Älvdalen	7 804	0	0,0
Älvkarleby	8 972	8 172	91,1
Älvsbyn	9 060	5 628	62,1
Ängelholm	37 054	22 283	60,1
Öckerö	11 781	0	0,0
Ödeshög	5 727	2 786	48,6
Örebro	123 503	101 320	82,0
Örkelljunga	9 423	0	0,0
Örnsköldsvik	56 167	37 888	67,5
Östersund	58 387	50 699	86,8
Österåker	33 861	0	0,0
Östhammar	21 680	9 939	45,8
Östra Göinge	14 322	265	1,9
Överkalix	4 304	0	0,0
Övertorneå	5 746	0	0,0
Summa	8 861 381	6 223 257	70,2

1) Avser befolkning per 1999-12-31, utom Knivsta som avser 2002-12-31.

Förslag till ändringar i bolagsordningar

Om ett uppdrag att tillhandahålla kanalisationsutrymme skall ges till statligt ägda bolag som förfogar över lämplig infrastruktur och detta skall ske inte första hand i vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset av en utbyggd IT-infrastruktur, föreslår vi följande ändringar i bolagsordningarna. Även vissa andra förslag på ändringar i bolagsordningarna lämnas här som har anknytning till vårt uppdrag.

Vattenfallsbolagens bolagsordningar

Beträffande bolagsordningen för moderbolaget Vattenfall AB anges att bolaget skall direkt eller genom dotter- och intressebolag bedriva energiverksamhet samt tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom områden som befrämjar, stödjer, eller kompletterar energiverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena samt abonnemangsrelaterade produkter och tjänster. För att få överensstämmelse med terminologin i lagen om elektronisk kommunikation och för att täcka även ledningar för rundradionät föreslås att bolagsordningen i denna del ändras på så vis att orden ”data- och telekommunikationsområdena” byts ut mot ”området för elektronisk kommunikation”. I övrigt synes någon ändring av moderbolagets bolagsordning inte vara nödvändig för utredningens syften såvitt avser verksamhetsinriktningen.

Något särskilt syfte med bolagets verksamhet finns inte angivet i bolagsordningen. Om ett uppdrag att tillhandahålla kanalisationsutrymme för att tillgodose samhällsintresset av en utbyggd IT-infrastruktur skall ges till bolaget och verksamheten inte i första hand skall bedrivas med vinstsyfte i enlighet med vad som sägs i avsnitt 4.2, måste beträffande verksamhetens syfte anges i bolagsordningen att bolaget skall verka i riktning mot att de fastlagda IT-

politiska målen och inriktningarna genomförs genom att upplåta utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet. Verksamheten skall i denna del inte i första hand bedrivas med vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset av sådan IT-infrastruktur.

När det gäller bolagsordningen för Vattenfall Regionnät AB anger denna att bolaget har till föremål för sin verksamhet att bedriva elnätsverksamhet samt annan därmed förenlig verksamhet. Den kortfattade verksamhetsbeskrivningen är så allmänt hållen att den inte bör utgöra något hinder för upplåtelse av kanalisationsutrymme i kraftledningsgator, i den mån detta är tekniskt möjligt i de nät som regionnätsbolaget innehar. Vi föreslås därför inte något uttryckligt angivande av sådan verksamhet i bolagsordningen.

Något särskilt syfte med bolagets verksamhet finns inte angivet i bolagsordningen. Även beträffande Vattenfall Regionnät måste, om ett sådant uppdrag enligt ovan att tillhandahålla kanalisationsutrymme skall lämnas, därför anges att bolaget skall verka i riktning mot att de fastlagda IT-politiska målen och inriktningarna genomförs genom att upplåta utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet. Verksamheten skall i denna del inte i första hand bedrivas med vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset av sådan IT-infrastruktur.

Slutligen när det gäller de fyra lokala dotterbolagen Vattenfall Norrnät, Vattenfall Västrnät, Vattenfall Östrnät och Vattenfall Sveanät ser deras bolagsordningar något olika ut beträffande verksamhetsbeskrivningen. Bolagsordningen för Vattenfall Sveanät anger att bolaget har till föremål för sin verksamhet att distribuera ledningsbunden energi samt bedriva därmed förenlig verksamhet. Bolagsordningen för Vattenfall Östrnät är mera fyllig vad avser verksamhetsbeskrivningen. Bolaget skall direkt eller genom dotter- och intressebolag bedriva nätverksamhet samt bedriva annan verksamhet inom områden som befrämjar eller kompletterar nätverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena. Bolaget skall vidare direkt eller genom dotter- och intressebolag dels äga och förvalta optofibernät, dels ock bedriva handel med produkter och tjänster som förmedlas på optofibernät. Därjämte skall bolaget bedriva annan med det föregående förenlig verksamhet. Bolagsordningen för Vattenfall Västrnät är snarlik den för Östrnät. Bolaget skall direkt eller genom dotter- och intressebolag bedriva nätverksamhet enligt ellagen samt bedriva annan

verksamhet inom områden som befrämjar eller kompletterar nätverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena. Bolaget skall vidare direkt eller genom dotter- och intressebolag dels äga och förvalta optofibernet, dels upplåta fibrer eller kapacitet på optofibernet, dels ock bedriva handel med produkter och tjänster som förmedlas på optofibernet. Därjämte skall bolaget bedriva annan med det föregående förenlig verksamhet. Slutligen anger bolagsordningen för Vattenfall Norrnät att bolaget har till föremål för sin verksamhet att distribuera ledningsbunden energi, utföra entreprenader inom eldistribution och idka därmed förenlig verksamhet. De skilda formuleringarna i verksamhetsbeskrivningen för de fyra dotterbolagen kan i och för sig ifrågasättas.

Inte någon av bolagsordningarna bör anses hindra att utrymme i kraftledningsgator upplåts till operatörer för att anlägga elektroniska kommunikationsnät. Eftersom det dock innebär ett klagörande för bolagsledningen med ett uttryckligt angivande i bolagsordningen att viss verksamhet får bedrivas, föreslår vi dock att det i samtliga de fyra bolagsordningarna anges att bolagen som föremål för sin verksamhet även får utnyttja sin infrastruktur för upplåtelse av utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät.

Såsom beträffande de statliga verken bör upplåtelseorna framförallt avse allmänna kommunikationsnät enligt lagen om elektronisk kommunikation. Detta behöver dock inte uttryckligen framgå av bolagsordningarna. Några särskilda syften med bolagens verksamhet finns inte angivna i de nämnda dotterbolagens bolagsordningar. Det måste således, om ett sådant uppdrag enligt ovan att tillhandahålla kanalisationsutrymme skall lämnas, föras in i dessa att bolaget skall verka i riktning mot att de fastlagda IT-politiska målen och inriktningarna genomförs genom att upplåta utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet. Verksamheten skall i denna del inte i första hand bedrivas med vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset av sådan IT-infrastruktur.

Bolagsordningen för Teracom

Beträffande verksamhetens syfte anges i bolagsordningen för Teracom AB följande. Bolaget skall som oberoende distributör av radio- och TV-sändningar skapa förutsättningar för att målet för mediepolitiken uppfylls samt för att svenska folket kan få information vid höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Icke-konkurrensutsatt verksamhet skall baseras på kostnadsprissättning och redovisas separat. Den konkurrensutsatta delen skall bedrivas i enlighet med sunda affärsrättsliga principer i syfte att bereda vinst till aktieägarna.

Såvitt avser bolagets verksamhet anges i bolagsordningen att denna skall vara att bedriva utsändning och överföring av radio- och TV-program. Under förutsättning av begränsad finansiell risk och rörelserisk kan bolaget vidareutveckla, marknadsföra och utföra andra tjänster med stöd av de resurser som har byggts upp för radio- och TV-verksamheten eller som på annat sätt är förenliga med verksamheten inom radio- och TV-området.

Bolagsordningen för Teracom innehåller således redan ett särskilt syfte med bolagets verksamhet. Utöver detta föreslår vi, om ett sådant uppdrag enligt ovan att tillhandahålla kanalisationsutrymme skall lämnas, att det förs in i dessa att bolaget skall verka i riktning mot att de fastlagda IT-politiska målen och inriktningarna genomförs genom att upplåta utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet. Verksamheten skall i denna del inte i första hand bedrivas med vinstsyfte utan för att tillgodose samhällsintresset av sådan IT-infrastruktur.

Därtill bör det beträffande bolagets verksamhet anges särskilt att bolaget som föremål för sin verksamhet även får utnyttja sin infrastruktur för upplåtelse av utrymme till operatörer för anläggande av elektroniska kommunikationsnät. Såsom beträffande de övriga statliga aktörerna enligt ovan bör upplåtelseerna framförallt avse allmänna kommunikationsnät enligt lagen om elektronisk kommunikation. Detta behöver dock inte heller här uttryckligen framgå av bolagsordningen.